

Ett annat sätt att stärka riksbanksfullmäktiges självständighet är, som föreslås i motion Fi66 (m), att förlänga mandatperioden för ledamöterna till sju år och att införa ett rullande valsystem där en plats förnyas varje år.

Ändamålet för riksbankens verksamhet kan, enligt utskottets mening, också behöva preciseras. Till de nuvarande ändamålsparagraferna bör sålunda fogas ett ekonomisk-politiskt mål av innebörd att riksbanken skall ha till uppgift att värna om kronans yttre och inre värde.

Regeringen bör skyndsamt ta initiativet till ett reformarbete med den inriktning utskottet här förordat. Arbetet bör dock utföras i samråd med riksdagen eftersom riksbanken är ett riksdagens verk. Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi66 yrkande 22 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *riksbankens oberoende*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om åtgärder för att stärka riksbankens oberoende,

18. Allemansfonder och aktiefonder för icke börsnoterade bolag (mom. 11)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "När utskottet" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

För att främja riskkapitalbildningen i småföretag bör särskilda allemansfonder inrättas, vilka i enlighet med centerns förslag ges möjlighet att utan nuvarande begränsningar placera sina tillgångar i icke börsnoterade företag. Utskottet delar motionärernas bedömning att detta ändamål är så angeläget att sparformen bör ha en lägre skattesats än vanligt allemansfondsparande. För en sådan lösning talar också den omständigheten att placeringar av detta slag innebär en högre risk för den enskilde spararen än vanliga allemansfonder.

Eftersom riskkapitalmarknaden fungerar mindre väl för de små och medelstora företagen bör ytterligare åtgärder vidtas för att stimulera allmänheten till ett ökat sparande i nya och mindre utvecklings- och tillväxtföretag. I likhet med centern förordar utskottet att det nuvarande aktiefondsparandet utvecklas till att i högre grad gälla icke börsnoterade företag. Sådant aktiefondsparande bör enligt utskottets uppfattning åtnjuta en lägre beskattning än övriga aktiefonder.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet biträder motion Fi74 (c) yrkandena 4 och 5.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *allemanfonder och aktiefonder för icke börsnoterade bolag*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi74 yrkandena 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet

19. Pensionssparande i bank (mom. 12)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 56 börjar med "Av den" och på s. 57 slutar med "yrkande 10" bort ha följande lydelse:

Såsom moderata samlingspartiet framhåller i motion Fi66 bör förutsättningarna för eget pensionssparande breddas genom att det öppnas möjlighet för bundet sparande på särskilda pensionskonton i bank. Bankerna har goda möjligheter att marknadsföra sparformen till en bred allmänhet genom sina väl förgrenade kontorsnät. Sparformen skulle också uppmuntra och förstärka en god bank—kund-relation, vilket utskottet ser som angeläget.

I likhet med vad motionärerna förordar bör pensionskontona vara spärrade för uttag intill dess vederbörande fyllt 55 år. Därefter bör uttag få göras med högst en tiondel av det innestående beloppet varje år. Avsättningen till pensionskonto bör vara avdragsgill mot att skattskyldighet inträder då beloppen tas ut. Även i övrigt bör reglerna samordnas med vad som gäller för pensionssparande i försäkringsbolag.

Enligt utskottets mening bör riksdagen begära att regeringen återkommer under år1990 med ett förslag om ett bankanknutet sparande av denna innebörd, vilket kan börja tillämpas redan den 1 januari 1991.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *pensionssparande i bank*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett förslag till pensionssparande i bank avsett att börja tillämpas fr.o.m. 1991,

20. Startsparande för barn och ungdom (mom. 13)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Det av" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det angeläget att stimulera sådant sparande som är förknippat med långa bindningstider. Det i motion Fi66 (m) föreslagna startsparandet för barn och ungdom är enligt utskottets mening en intressant lösning. Genom att de insättningar som föräldrar och andra närstående gör är bundna fram till 18 års ålder skapas en trygg start i vuxenlivet. Pengarna kan användas för att bekosta t.ex.

utbildning eller bostad. Utskottet biträder motionärernas förslag att ett startsparande med den av motionärerna föreslagna uppläggningsen skall införas fr.o.m. 1991.

1989/90:FiU40
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. *beträffande startsparande för barn och ungdom*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 9 hos regeringen begär förslag om startsparande för barn och ungdom i enlighet med vad utskottet anför,

21. Startsparande för barn och ungdom (mom. 13, motiveringen)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Det av" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det angeläget att stimulera sådant sparande som är förknippat med långa bindningstider. Det i motion Fi66 (m) föreslagna startsparandet för barn och ungdom är enligt utskottets mening en intressant lösning. Genom att de insättningar som föräldrar och andra närstående gör är bundna fram till 18 års ålder skapas en trygg start i vuxenlivet. Pengarna kan användas för att bekosta t.ex. utbildning eller bostad. Det företer stora likheter med ett förslag om startsparande som i annat sammanhang har lagts fram av folkpartiet. Skillnaden är egentligen bara den att moderata samlingspartiet föreslår skattefrihet under pengarnas bindningstid, medan så icke är fallet i folkpartiets förslag. Utskottet kan därför inte biträda motionärernas förslag att ett startsparande med den av motionärerna föreslagna uppläggningsen skall införas fr.o.m. 1991.

22. Avskaffande av löntagarfonderna (mom. 14)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp) och Ivar Franzén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Inledningsvis vill" och slutar med "yrkandena 11—13" bort ha följande lydelse:

Löntagarfonderna är ett hot mot marknadsekonomin. De måste därför avskaffas. Avvecklingen skall tillgodose följande grundläggande krav:

1. Den skall vara definitiv.
2. Den får inte utsätta aktiebörsen för kraftig kurspress.
3. Den skall stärka möjligheterna att varaktigt uppnå en högre ekonomisk tillväxt i den svenska ekonomin.

Det första och viktigaste steget i avvecklingen bör vara att upphäva fondskatterna och att befria fondbyråkratin i form av styrelser och kanslier från dess arbetsuppgifter. Detta bör ske redan den 1 juli 1990.

Vinstdelningsskatten skall inte tas ut för år 1989 och senare, och den särskilda löneskatten på 0,2 % skall avvecklas per den 1 juli 1990.

Enligt utskottets mening bör löntagarfondernas tillgångar främst användas för att stimulera det frivilliga individuella sparandet i svensk ekonomi. Omvandlingen av fondernas tillgångar från kollektivt ägande till individuellt ägande bör ske på följande sätt:

- För alla som är berättigade att delta i allemanssparandet, drygt 6,5 miljoner personer, framräknas en andel i fondtillgångarna. Det exakta beloppet fastställs när fonderna skiftas ut. Värdet på varje andel maximeras dock till 1 200 kr.
- Fondandelarna utgår i form av en sparprenie till personer som under en tvåårsperiod efter avvecklingsbeslutet deltar i allemansfondssparandet. Berättigad till sparpremien blir den som under dessa år vid minst tolv tillfällen sparat sammanlagt 2 400 kr.

De medel som inte tas i anspråk för sparpremier bör användas för att på andra sätt stimulera tillväxten och sparandet i svensk ekonomi. Medel bör avsättas till fristående stiftelser med syfte att finansiera forskning vid främst universitet och högskolor, bl.a. miljöstrategisk forskning. De bör också användas för att stimulera ett långsiktigt bundet sparande till egen bostad eller för pensionsåldern. Någon del av fondmedlen kan också överföras till det egentliga ATP-systemet.

Genom att fondtillgångarna i första hand används för att stimulera individuellt riskvilligt sparande tas ett viktigt steg i riktning mot ett breddat enskilt ägande i näringslivet.

Preciseringen av hur fondmedlen slutligt skall skiftas bör bli föremål för utredning och beslut senast våren 1992. Fram till dess måste en interimistisk förvaltning ske. Utskottet anser att denna bör handhas av en särskild avvecklingsnämnd.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet biträder motion Fi66 (m) yrkandena 11–13.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. *beträffande avskaffande av löntagarfonderna*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkandena 11, 12 och 13 hos regeringen begär förslag om ett snabbt avskaffande av löntagarfonderna,

23. Avskaffande av löntagarfonderna (mom. 14, motiveringen)

Lars-Ove Hagberg (v) anser att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Inledningsvis vill" och slutar med "yrkandena 11–13" bort ha följande lydelse:

Löntagarfonderna har inte blivit det offensiva redskap som förutskickades i fonddebattens början. Fonderna har inte heller svarat upp

mot de syften som angavs för deras verksamhet när riksdagen år 1983 band sig för en utslätad fondreform. Med hänsyn härtill är det enligt utskottets mening nu hög tid för arbetarrörelsen att enas kring ett nytt fondsystem som bättre svarar mot tidigare ställda förväntningar.

Ett nytt system med samhällsfonder bör enligt utskottets mening byggas upp under 1990-talet. Samhällsfonderna skall ha en regional förankring och verka för att sysselsättning och näringsliv inom varje region främjas. I varje län bör det inrättas en länsfond och därjämte bör det finnas en central riksfond.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Fi66 (m) yrkandena 11–13.

24. Avskaffande av löntagarfonderna (mom. 14, motiveringen)

Carl Frick (mp) anser att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Inledningsvis vill" och slutar med "yrkandena 11–13" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening krävs en förnyelse av det småskaliga och lokala näringslivet. Detta måste ges möjlighet att konkurrera på för-
månligen villkor med dagens storskaliga näringsliv och dess alltmer anonyma ägande.

Ett system med närfonder i varje kommun bör ersätta de nuvarande löntagarfonderna. Sådana närfonder skall stimulera och underlätta uppbyggnaden av ett lokalt småskaligt näringsliv genom rådgivning, lågräntelån och förmedling av riskkapital m.m. De skall också kunna hjälpa anställda att ta över ägandet i företag som skall säljas.

Närfondernas kapital för utlåning skall huvudsakligen byggas upp genom att löntagarfondernas medel överförs till fonderna.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Fi66 (m) yrkandena 11–13.

25. Investeringskatten för vissa byggnadsarbeten (mom. 15)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m) och Lars De Geer (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 58 som börjar med "I den" och slutar med "yrkande 7" bort ha följande lydelse:

Samma dag som riksdagsmajoriteten beslöt skärpa investeringskatten och utvidga dess tillämpningsområde till Göteborgsområdet föreslog regeringen i kompletteringspropositionen att utvidgningen skulle upphävas till hösten. Omsvängningen kan ses som en bekräftelse på riktigheten i den kritik som anförts mot detta försök att styra en redan genomreglerad marknad.

Utskottet delar den i motion Fi66 (m) framförda uppfattningen att investeringsskatten skall avskaffas i sin helhet så snart det är praktiskt möjligt. Detta torde lämpligen kunna ske vid första månadsskiftet efter riksdagens beslut i ärendet, dvs. vid utgången av juni 1990.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *investeringsskatten för vissa byggnadsarbeten*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 7 antar
följande

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1989:471) om
investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten

Härigenom föreskrivs följande.

Lagen (1989:471) om investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten upphör att gälla vid utgången av juni 1990.

26. Arbetsmiljöavgiften (mom. 16)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m) och Lars De Geer (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "På förslag av finansutskottet beslöt" och slutar med "yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Finansutskottet vill med anledning härav anföra följande. Det är angeläget att åtgärder vidtas för att förbättra arbetsmiljön och att insatser görs för rehabilitering av anställda med långvarigt nedsatt hälsa. Över huvud taget anser utskottet att åtgärder som nedbringar de anställdas sjukfrånvaro är viktiga. Det kan bl.a. ske genom att man inför en arbetsgivarperiod i sjukförsäkringen och på så sätt ger arbetsgivarna ett större ansvar för utvecklingen av sjukfrånvaron.

Det bör dock inte ske genom generellt höjda arbetsgivaravgifter som aldrig kan verka utbudsstimulerande. Förra året höjdes arbetsgivaravgifterna med 1,5 procentenheter samtidigt som tvångssparandet infördes. Höjningen har förutsatts vara tillfällig och de medel som den nya löneskatten ger skall tillföras den s.k. arbetslivsfonden.

En höjning av detta slag leder på kort sikt till att näringslivets möjligheter att försvara sina positioner på världsmarknaden försvagas. Arbetskraftsintensiva företag riskerar dessutom att drivas till friställningar, särskilt som lönekostnaderna ändå ökar kraftigt till följd av träffade avtal.

Mot bakgrund härav biträder utskottet det i motion Fi66 (m) yrkande 8 framförda kravet på att arbetsmiljöavgiften skall upphöra fr.o.m. den 1 juli 1990.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *arbetsmiljöavgiften*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 8 antar följande

1989/90:FiU40

Reservationer

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1989:484) om
arbetsmiljöavgift

Härigenom föreskrivs följande.

Lagen (1989:484) om arbetsmiljöavgift upphör att gälla vid utgången av juni 1990.

27. Tillfälligt obligatoriskt sparande (mom. 17)

Anne Wibbe (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m) och Lars De Geer (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "De skäl" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att tvångssparandet inte är en verkkningsfull åtgärd i stabiliseringspolitiskt hänseende. Åtstramningen drabbar främst de hushåll som har dålig kreditvärdighet eller som saknar sparmedel, vilket är fördelningspolitiskt olämpligt. Enligt utskottets mening bör den finanspolitiska åtstramningen i stället inriktas på att minska de offentliga utgifterna. Utskottet anser således att tvångssparandet bör avskaffas och att de inbetalade medlen bör återbetalas. Motionerna Fi66 (m) yrkande 14 och Fi71 (fp) yrkande 5 tillstyrks således av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *tillfälligt obligatoriskt sparande*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Fi66 yrkande 14 och 1989/90:Fi71 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett avskaffande av det obligatoriska sparandet och återbetalning av sparade medel,

28. Tillfälligt obligatoriskt sparande (mom. 17)

Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "De skäl" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att tvångssparandet inte är en verkkningsfull åtgärd i stabiliseringspolitiskt hänseende. Åtstramningen drabbar främst de hushåll som har dålig kreditvärdighet eller som saknar sparmedel, vilket är fördelningspolitiskt olämpligt. Utskot-

tet anser således att tvångssparandet bör avskaffas och att de inbetalade medlen bör återbetalas. Motionerna Fi66 (m) yrkande 14 och Fi71 (fp) yrkande 5 tillstyrks således av utskottet.

1989/90:FiU40
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *tillfälligt obligatoriskt sparande*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Fi66 yrkande 14 och 1989/90:Fi71 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett avskaffande av det obligatoriska sparandet och återbetalning av sparade medel,

29. Förlängd föräldraförsäkring (mom. 18 a)

Lars-Ove Hagberg (v) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 60 som börjar med "Socialförsäkringsutskottet avstyrker" och slutar med "(mp) yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Föräldraförsäkringen är en viktig fördelningspolitisk reform. Riksdagen har tidigare fattat principbeslut om en utbyggnad av föräldraförsäkringen i tre etapper. Den första etappen är redan genomförd. Den innebär att försäkringen den 1 juli 1989 byggs ut med tre månader och att full ersättning därmed utgår under en period av tolv månader och att ersättning motsvarande garantinivån därefter utgår under ytterligare tre månader. En andra utbyggnadsetapp om tre månader var planerad att genomföras den 1 juli 1990. I den tredje etappen skulle ersättningstiden fr.o.m. den 1 juli 1991 förlängas med ytterligare tre månader till sammanlagt 18 månader med full ersättning.

I den reviderade finansplanen framhålls utan närmare motivering att den fortsatta utbyggnaden av föräldraförsäkringen bör skjutas upp tills de ekonomiska förutsättningarna har förbättrats. Den andra och tredje etappen skulle därmed inte genomföras. Utskottet kan inte godta en sådan lösning som helt strider mot riksdagens tidigare principbeslut, och till vilket många barnfamiljer redan har anpassat sin tillvaro.

Med det anförda biträder utskottet således förslagen i motionerna Fi65 (vpk) yrkande 11 och Fi70 (mp) yrkande 3.

dels att utskottets hemställan under 18 a) bort ha följande lydelse:

18. beträffande *förlängd föräldraförsäkring*

a) att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Fi65 yrkande 11 och 1989/90:Fi70 yrkande 3 antar det i proposition 1989/90:100 bilaga 7.1 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring såvitt avser 4 kap. 6 §,

30. Förlängd föräldraförsäkring (mom. 18 b)

1989/90:FiU40
Reservationer

Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 60 som börjar med "Eftersom utskottet" och slutar med "(mp) yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Nuvarande ersättning inom föräldraförsäkringen är helt proportionell mot inkomster upp till ersättningstaket vid 7,5 basbelopp (222 700 kr. i årsinkomst 1990). Som alternativ besparingsmöjlighet inom socialförsäkringssystemet förordar utskottet att ersättningsnivån i sjuk- och föräldraförsäkringen begränsas till 70 % för den del av inkomsten som överstiger 4,5 basbelopp (133 700 kr. år 1990). Det måste som utskottet ser det vara viktigast att alla familjer får en tryggad barnomsorg. En något lägre ersättningsnivå för personer med goda inkomster är ett rimligt pris för detta. Det bör ankomma på regeringen att utforma förslag i enlighet med det anförda och lägga fram det för riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 18 b) bort ha följande lydelse:

18. *beträffande förlängd föräldraförsäkring*

b) att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi70 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om ersättningsnivån inom sjuk- och föräldraförsäkringen,

31. Förlängd föräldraförsäkring (mom. 18, motiveringen)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp) och Ivar Franzén (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 60 som börjar med "Finansutskottet har" och slutar med "(mp) yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening ger en utbyggnad av föräldraförsäkringen inte barnfamiljerna den valfrihet som erfordras. Ett för barnfamiljerna bättre alternativ är att införa ett vårdnadsbidrag som utgår lika för alla barn.

Ett sådant vårdnadsbidrag bör utgå med 15 000 kr. per barn och år för alla barn mellan ett och sju år. Bidraget bör kombineras med en avdragsrätt vid beskattningen för styrkta barnomsorgskostnader upp till 15 000 kr. samt med minskade statsbidrag till kommunerna för barnomsorg med 12 000 kr. per heltidsplats.

Mot bakgrund härav bör föräldraförsäkringen inte byggas ut ytterligare. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna Fi65 (vpk) yrkande 11 samt Fi70 yrkandena 3 och 4.

32. Bidrag till friskolorna (mom. 19)

1989/90:FiU40
Reservationer

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 60 som börjar med "På förslag" och slutar med "(fp) yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Såsom framhålls i motion Fi71 (fp) kommer de fristående skolornas situation sannolikt att förbättras när ett nytt statsbidragssystem införs 1991. Många fristående skolor har emellertid en mycket besvärlig ekonomisk situation och kan därför ha svårt att klara sig fram till dess. Bl.a. gäller detta Waldorfskolorna. Flera skolor hotas av konkurs.

En nedläggning av fristående skolor innebär att eleverna måste beredas plats i grundskolan, vilket är mer kostsamt för stat och kommun än att se till att de fristående skolorna kan leva vidare. I avvaktan på att ett nytt statsbidragssystem införs för hela skolväsendet bör därför ett temporärt bidrag lämnas som gör det möjligt att höja bidragsnivån för ifrågavarande fristående skolor från ca 40 % till ca 60 % av det genomsnittliga statsbidraget per elev i grundskolan. Regeringen bör snarast lägga fram ett förslag av denna innebörd på tilläggsbudget för budgetåret 1990/91.

Vad utskottet här anfört med anledning av motion Fi71 (fp) yrkande 4 bör riksdagen ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *bidrag till friskolorna*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi71 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett överlevnadsbidrag till fristående skolor,

33. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 61 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet anför" och på s. 62 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Regeringens arbetsmarknadsbudget uppgår till 25 miljarder kronor trots högkonjunktur och ett i Sverige gott arbetsmarknadsläge. Sjukfrånvaron och annan frånvaro är omfattande. En betydande utslagning från arbetslivet döljs av socialförsäkringen. Grupper som handikappade, invandrare och ungdomar har ofta svårt att finna arbete i den rådande högkonjunkturen.

En viktig orsak till problemen är att flera decennier av solidarisk lönepolitik har lett till lönenivellering. Denna lönepolitik har misslyckats, och regeringen står handfallen inför problemen. Dagens arbetsmarknad kräver en mer differentierad och marknadsanpassad lönepolitik och att man kommer till rätta med förhandlingsförhållan-

dena som på olika avtalsområden har blivit närmast kaotiska. Till frågan om den bristande respekten för ingångna avtal återkommer utskottet i det följande.

I propositionen har regeringen visat ett nyvunnet utbudsekonomiskt intresse. Detta tar sig till stor del uttryck i en ambition att med olika interventionistiska grepp detaljstyra utvecklingen i arbetslivet. Men det är allmänna ekonomisk-politiska åtgärder som krävs för att skapa balans på arbetsmarknaden. De grundläggande problemen kan aldrig lösas med arbetsmarknads- eller regionalpolitik. Arbetsmarknadspolitiken skall vara ett slags smörjmedel genom att medverka till att arbetslösa får nya arbeten och till att lediga arbeten besätts. Den skall hjälpa dem som har svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden till den utbildning och de förutsättningar som krävs i övrigt. Däremot är det inte en uppgift för statsmakterna och arbetsmarknadsbyråkratin att kontrollera och styra allt som händer på arbetsmarknaden och i arbetslivet.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion Fi66 (m) yrkande 16 har anfört bör ges regeringen till känna. Motionerna Fi70 (mp) yrkande 15 och Fi73 (c) yrkande 1 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *arbetsmarknadspolitikens inriktning*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 16
samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi70 yrkande 15 och
1989/90:Fi73 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till
känna vad utskottet anfört,

34. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 61 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet anför" och på s. 62 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Samhället måste ha en god arbetsmarknadspolitisk beredskap för att möta konjunkturedgångar och de krav som strukturförändringar inom näringslivet ställer. Målsättningen att alla skall beredas arbete måste ligga fast. Det är från denna utgångspunkt viktigt att bredda och differentiera de lokala arbetsmarknaderna i olika delar av Sverige, så att människorna har valmöjligheter. Tillgången på arbete och utbildning är väsentliga förutsättningar för att skapa goda levnadsvillkor och styr möjligheterna att nå en positiv samhällsutveckling.

Den förda ekonomiska politiken har varit starkt koncentrationsdrivande. Den har förstärkt de regionala obalanserna och accentuerat problemen både i avfolkningsbygder och inflyttningssorter. I expansionsorter har en överhettad arbetsmarknad uppstått med löneglidning och inflation som följd. I andra områden råder långsammare

tillväxt, stagnation eller rent av recession. Sammanfattningsvis har regeringspolitiken gynnat storföretag och expansiva områden på småföretagens och på de regionalt utsatta områdenas bekostnad.

Med tillstyrkan av motion Fi73 (c) yrkande 1 föreslår utskottet att vad som ovan anförts om arbetsmarknadspolitikens inriktning ges regeringen till känna. Motionerna Fi66 (m) yrkande 16 och Fi70 (mp) yrkande 15 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *arbetsmarknadspolitikens inriktning*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi73 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi66 yrkande 16 och 1989/90:Fi70 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

35. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20)

Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 61 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet anför" och på s. 62 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Miljöpartiet de gröna framhåller i motion Fi70 att ökad arbetstillfredsställelse bl.a. innebär att vi kan påverka vårt arbete och dess inriktning, att vi kan se resultat av våra ansträngningar, att arbetet som helhet blir begripligt. Det skulle med all säkerhet minska stress på arbetsplatserna och därmed minska frånvaron och öka produktiviteten.

Ungdomen har med sin genomsnittligt höga utbildning ofta stora förväntningar på meningsfulla arbeten och hög arbetstillfredsställelse. Dessa förväntningar sviks ofta i de enahanda och monotona arbeten som de erbjuds, vilket är en viktig orsak till hög frånvaro bland ungdomar.

Arbetsledningarna inom såväl det privata näringslivet som den offentliga sektorn måste beakta dessa frågor på ett helt annat sätt än tidigare. Här finns en utomordentligt viktig mänsklig potential som nu ligger i träda. Dessutom är det samhällsekonomiskt ineffektivt att investera i utbildning som inte leder till adekvat kompetensnivå i arbetet. Förhoppningar som i det sammanhanget inte kan infrias är mycket passiverande på arbetslusten.

Utskottet ansluter sig till de ovan återgivna synpunkterna och föreslår i enlighet med yrkande 15 i motion Fi70 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som nu anförts om arbetstillfredsställelse och möjligheter att ge ungdomar arbeten i paritet med deras kunskaper.

Beträffande motionerna Fi66 (m) yrkande 16 och Fi73 (c) yrkande 1 om arbetsmarknadspolitikens inriktning föreslås inte någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *arbetsmarknadspolitikens inriktning*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi70 yrkande 15

samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi66 yrkande 16, 1989/90:Fi73 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1989/90:FiU40
Reservationer

36. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20, motiveringen)

Lars-Ove Hagberg (v) anser att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar med "Full sysselsättning" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet vänder sig mycket starkt mot de allmänna uttalanden som förs i motion Fi66 (m) att flera decennier av solidarisk lönepolitik med åtföljande lönenivellering är en viktig orsak till rådande arbetsmarknadsproblem. Detta visar enligt utskottet en bristande insikt i och förståelse för arbetslivets villkor. Enligt utskottets mening har marknadskrafterna bidragit till att öka lönespridningen vilket skapat fördelningspolitiska motsättningar.

Finansutskottet delar arbetsmarknadsutskottets oro över att vissa utsatta grupper har svårigheter att få och behålla ett arbete. Krafttag måste till för att komma till rätta med dessa problem. De utfästelser i sammanhanget som redovisas i regeringsförklaringen och i den nu föreliggande propositionen anser utskottet, till skillnad från arbetsmarknadsutskottet, inte vara till fyllest. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utöver det anförda vill utskottet framhålla att full sysselsättning är ett av huvudmålen för den ekonomiska politiken. De generellt verkan- de medel som ingår i den stabiliseringspolitiska arsenalen måste, inte minst av fördelnings- och regionalpolitiska skäl, kompletteras med mer selektiva åtgärder inom regional- och arbetsmarknadspolitik. Det är således enligt utskottets mening inte tillräckligt att, som föreslås i motion Fi66, lita till allmänna ekonomisk-politiska åtgärder. Utskottet avstyrker för sin del motionerna Fi66 (m) yrkande 16, Fi70 (mp) yrkande 15 och Fi73 (c) yrkande 1.

37. Förhandlingsregler och strejkskadestånd (mom. 21)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 62 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet anser" och på s. 63 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Ingångna avtal på arbetsmarknaden måste respekteras. Den omfattning de olovliga konflikterna har fått visar att nuvarande sanktioner är klart otillräckliga. De skadestånd som kan dömas ut bör höjas till 5 000 kr., dvs. det belopp som regeringen föreslog i proposition 1989/90:114 om allmänt lönestopp. Enligt finansutskottet bör uppdras

åt regeringen att snarast återkomma till riksdagen med förslag till ändring av gällande lagreglering, dvs. 60 § medbestämmandelagen. Denna lagstiftningsåtgärd kan vidtas utan föregående utredningssarbete.

Med denna tillstyrkan av yrkande 16 i motion Fi66 (m) tillgodoses i sak även yrkande 1 i fp-motionen Fi68 om att 200-kronorsregeln skall utgå ur medbestämmandelagen. Yrkande 3 i motion Fi73 (c) avstyrks liksom yrkande 10 i vpk-motionen Fi65.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *förhandlingsregler och strejkskadestånd*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 17 samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi 65 yrkande 10, 1989/90:Fi68 yrkande 1 och 1989/90:Fi73 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

38. Förhandlingsregler och strejkskadestånd (mom. 21)

Anne Wibble (fp), Gunnar Björk (c), Lars De Geer (fp) och Ivar Franzén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 62 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet anser" och på s. 63 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Fi68 (fp) att den s.k. 200-kronorsregeln i medbestämmandelagen kan upphävas utan att föregås av något utredningsarbete. Regeringen bör omgående lägga fram förslag till en sådan lagändring. Med en sådan lagstiftningsåtgärd tillgodoses syftet med den lagändring som föreslås i motion Fi66 (m) yrkande 17. Yrkande 10 i motion Fi65 (vpk) avstyrks.

I den i propositionen anmälda utredningen om spelreglerna på arbetsmarknaden bör det vara angeläget att komma in på de störningar på arbetsmarknaden som påtalats i motion Fi73 (c) yrkande 3. Vad utskottet anfört bör regeringen ges till känna.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *förhandlingsregler och strejkskadestånd*
att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Fi68 yrkande 1 och 1989/90:Fi73 yrkande 3 samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi65 yrkande 10 och 1989/90:Fi66 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

39. Förhandlingsregler och strejkskadestånd (mom. 21)

Lars-Ove Hagberg (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 62 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet anser" och på s. 63 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

I propositionen upplyser arbetsmarknadsministern att en särskild utredare tillsatts med uppgift, som det heter, att söka förbättra spelreglerna på arbetsmarknaden. De tilltänkta förbättringarna består bl.a. i att strejkböterna skall höjas och förhandlingsverksamheten få en starkare statlig styrning. Utskottet avvisar i likhet med vad som anförs i motion Fi65 (vpk) dessa utgångspunkter för utredningsuppdraget. Det är i stället skattesystem och samhällets fördelningspolitik som måste revideras. De arbetandes fackliga organisationer måste få ökade demokratiska rättigheter på arbetsplatserna att hävda medlemmarnas intressen. Först när ett sådant läge har inträtt kan det bli en jämbördig förhandlingssituation på arbetsmarknaden. Därigenom kan man få avtal som är rimliga och rättvisa och som därför kommer att respekteras.

Med tillstyrkan av motion Fi65 yrkande 10 föreslår utskottet att riksdagen ger sin anslutning till vad ovan anförts och i ett uttalande ger regeringen detta till känna. Utskottet avstyrker motionerna Fi66 (m) yrkande 17, Fi68 (fp) yrkande 1 samt Fi73 yrkande 3.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. *beträffande förhandlingsregler och strejkskdestånd*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi65 yrkande 10 samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi66 yrkande 17, 1989/90:Fi68 yrkande 1 och 1989/90:Fi73 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

40. Deltidsarbetslöshet (mom. 22)

Anne Wibbe (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 63 börjar med "De riksdagsuttalanden" och på s. 64 slutar med "Fi73 yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med motion Fi73 (c) framhålla vikten av en flexibel arbetstid och vikten av att arbetstiden så långt möjligt anpassas efter den enskildes behov. Utskottet anser att staten självklart bör respektera även dem som önskar deltidsarbete. För dem som önskar heltidsarbete bör målsättningen också vara heltidsarbete. Av ekonomiska och sociala skäl är det särskilt angeläget att samhällets insatser inriktas mot att bereda de unga nytillträdande på arbetsmarknaden heltidstjänster. Att som regeringen gör hota med tvingande lagregler är ingen lösning på problemet med deltidsarbetslöshet. Vad finansutskottet anför med anledning av motion Fi73 yrkande 8 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *deltidsarbetslöshet*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Fi73 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1989/90:FiU40
Reservationer

41. Anslag till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 23)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 64 som börjar med "Arbetsmarknadsutskottet har" och slutar med "trettonde huvudtiteln" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till medelsberäkningen i motion Fi67 (m) yrkande 2. Utskottet anser vidare att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett samlat förslag till hur flyktingar och invandrare på ett bättre sätt än i dag skall kunna komma in på arbetsmarknaden, varför någon extra medelsanvisning nu för arbetsförmedlingens flyktinginsatser inte är erforderlig. Vidare anser utskottet att arbetsmarknadsverkets kostnader för den utökade verksamheten med jobb-klubbar bör rymmas inom ramen för ordinarie anslag. Med avstyrkande av dessa punkter i propositionens anslagsframställning liksom av motsvarande yrkanden i motionerna Fi68 (fp) och Fi73 (c) föreslår utskottet således att anslaget tillförs ytterligare 15 milj.kr. för den terminalanskaffning regeringen har föreslagit.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *anslag till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B1 och med bifall till motion 1989/90:Fi67 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi68 yrkande 5 och 1989/90:Fi73 yrkandena 4 och 5 för budgetåret 1990/91 under tionde huvudtiteln — utöver av riksdagen tidigare anvisade medel (1989/90:AU11, rskr. 242) — till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* anvisar ett ramanslag på 15 000 000 kr.,

42. Anslag till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 23)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 64 som börjar med "Arbetsmarknadsutskottet har" och slutar med "trettonde huvudtiteln" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till folkpartiets i motion Fi68 redovisade uppfattning om behovet av ytterligare medel till arbetsmarknadsverket, dvs. att 45 milj.kr. bör anvisas för försöken med jobb-klubbar m.m.

och anskaffning av terminaler. Utskottet förordar att anslaget tillförs 45 milj.kr. Motionerna Fi67 (m) yrkande 2 och Fi73 (c) yrkandena 4 och 5 avstyrks.

1989/90:FiU40
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *anslag till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B1 och med bifall till motion 1989/90:Fi68 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi67 yrkande 2 och 1989/90:Fi73 yrkandena 4 och 5 för budgetåret 1990/91 under tionde huvudtiteln — utöver av riksdagen tidigare anvisade medel (1989/90:AU11, rskr. 242) — till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* anvisar ett ramanslag på 45 000 000 kr.,

43. Anslag till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 23)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 64 som börjar med "Arbetsmarknadsutskottet har" och slutar med "trettonde huvudtiteln" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget i motion Fi73 (c) om att anslaget till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader förstärks med 40 milj.kr. Beloppet avser verksamheten med jobb-klubbar och ökade insatser från arbetsförmedlingens sida för flyktingar och invandrare. När det gäller jobb-klubbarna och andra jobbsökaraktiviteter bör den nu aktuella medelstilldelningen, såsom anförs i motionen, i första hand komma de län till godo som har lägst sysselsättningsgrad och störst arbetslöshet. Detta bör ges regeringen till känna. Motionerna Fi67 (m) yrkande 2 och Fi68 (fp) yrkande 5 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *anslag till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B1 och med bifall till motion 1989/90:Fi73 yrkandena 4 och 5 samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi67 yrkande 2 och 1989/90:Fi68 yrkande 5 för budgetåret 1990/91 under tionde huvudtiteln — utöver av riksdagen tidigare anvisade medel (1989/90:AU11, rskr. 242) — till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* anvisar ett ramanslag på 40 000 000 kr. samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

44. Insatser för flyktingar och invandrare (mom. 25)

1989/90:FiU40
Reservationer

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 65 som börjar med "Det bör" och som slutar med "yrkande 7" bort ha följande lydelse:

Finansutskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna Fi67 yrkande 3, Fi68 yrkande 4 och Fi73 yrkande 7 att de ansvariga myndigheterna inom ramen för de ekonomiska resurser statsmakterna ställer till deras förfogande måste intensifiera sina ansträngningar för att hjälpa människor på flyktingförläggningarna att snabbare än nu komma ut i arbete. Arbetsförmedlingarna bör dock få friare händer att disponera anvisade medel och i större utsträckning utnyttja otraditionella metoder i sin verksamhet.

Regelsystemet får inte utgöra hinder för en snabb arbetsplacering. Det är nödvändigt att man redan på förläggningarna inventerar flyktingarnas utbildningsbakgrund och arbetslivserfarenheter, så att de snarast möjligt kan få arbete alternativt hjälp med kompletterande utbildning.

Arbetsgivarna måste också ta sitt ansvar vid arbetsplaceringarna. Invandrare möter ofta tvivel om användbarheten av sin utbildning. De behöver ofta hjälp med att höja sin trovärdighet inför presumtiva arbetsgivare. En nyckel till inträde på den svenska arbetsmarknaden är goda kunskaper i svenska språket. Det är därför viktigt att invandrarna lär sig svenska. De grupper, t.ex. utländska akademiker, som behöver särskild språkträning bör kunna få hjälp här till av arbetsmarknadsmyndigheterna. Även provanställning bör kunna komma i fråga. Likaså bör möjligheter ges att genom objektiva tester visa sina kunskaper.

De invandrare som inte fått arbete redan under förläggningsvistelsen bör efter kommunplaceringen få hjälp att välja olika alternativ, t.ex. en kombination av arbete och svenskundervisning.

Utskottet konstaterar slutligen att medan landet har arbetskraftsbrist och fortsatt högkonjunktur sitter flera tusen människor utan arbete på våra mottagnings- och flyktingförläggningar. Till detta kommer den nedbrytande effekt det har på den enskilde att månad efter månad gå sysslolös. Detta är en oacceptabel situation som måste ändras.

Vad utskottet med tillstyrkan av motionerna Fi67 (m) yrkande 3, Fi68 (fp) yrkande 4 och Fi73 (c) yrkande 7 anfört om möjligheterna att underlätta för invandrare att komma in på arbetsmarknaden bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *insatser för flyktingar och invandrare*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Fi67 yrkande 3, 1989/90:Fi68 yrkande 4 och 1989/90:Fi73 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om möjlig-

45. Kompetensutveckling (mom. 26)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 65 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet delar" och på s. 66 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Den kompetensutveckling det här är frågan om är att se som en intern företagsutbildning. Sådan utbildning hör till arbetsgivarens ansvar och bör bekostas av denne. Det i propositionen framlagda förslaget avstyrks därför i enlighet med motion Fi67 (m) yrkande 4. Som en följd härav avstyrks även yrkande 2 i motion Fi68 (fp).

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *kompetensutveckling*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi67 yrkande 4 avslår regeringens förslag i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B3 mom. 1 och motion 1989/90:Fi68 yrkande 2 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i fråga om bidrag till arbetsgivare i försöksverksamheten för att stödja kompetensutveckling,

46. Kompetensutveckling (mom. 26)

Anne Wibble (fp), Lars De Geer (fp) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 65 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet delar" och på s. 66 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder regeringsförslaget att försök påbörjas med kompetensutveckling av anställda. Kompetensutvecklingen bör dock som föreslås i motion Fi68 (fp) yrkande 2 särskilt inriktas på små och medelstora företag utan egna resurser för personalutbildning. Vad utskottet anfört med anledning av propositionen och motion Fi68 yrkande 2 bör godkännas av riksdagen. Motion Fi67 yrkande 4 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *kompetensutveckling*

att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Fi67 yrkande 4 godkänner vad som anförts i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B3 mom. 1 och motion 1989/90:Fi68 yrkande 2 i fråga om bidrag till arbetsgivare i försöksverksamheten för att stödja kompetensutveckling,

47. Anslag till arbetsmarknadsutbildning (mom. 27)

1989/90:FiU40
Reservationer

Under förutsättning av bifall till reservation 45

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Som en" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Eftersom utskottet avstyrker det föreslagna stödet till kompetensutveckling av anställda bortfaller behovet av det belopp om 20 milj.kr. som regeringen har begärt. De ytterligare 85 milj.kr. som ingår i regeringens anslagsframställning i denna del motiveras i propositionen med hänvisning till ökade lönekostnader och liknande allmänna kostnadsfördyringar. För att möta de ökade kostnaderna bör arbetsmarknadsverket i första hand pröva att upphandla utbildning från andra utbildningsanordnare än AMU-gruppen. Så har hittills skett endast i liten omfattning. I likhet med motion Fi67 (m) yrkande 5 anser utskottet av här angivna skäl att regeringens begäran om en anslagsökning med sammanlagt 105 milj.kr. bör avslås av riksdagen. Motion Fi68 (fp) yrkande 3 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *anslag till arbetsmarknadsutbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi67 yrkande 5 avslår i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B3 mom. 2 och i motion 1989/90:Fi68 yrkande 3 framlagt förslag om ytterligare medel till *Arbetsmarknadsutbildning*,

48. Anslag till arbetsmarknadsutbildning (mom. 27)

Under förutsättning av bifall till reservation 46

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Som en" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Den försöksverksamhet med kompetensutveckling som utskottet tillstyrker bör såsom anförs i motion Fi68 (fp) bekostas av tillgängliga medel på anslaget. Den anslagsförstärkning med 20 milj.kr. som regeringen har begärt avstyrks av finansutskottet. Däremot bör, enligt utskottet, anslaget på grund av allmänna kostnadsfördyringar tillföras ytterligare 85 milj.kr. i enlighet med regeringsförslaget. Motion Fi67 (m) yrkande 5 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *anslag till arbetsmarknadsutbildning*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B3 mom. 2 och med bifall till motion 1989/90:Fi68 yrkande 3 samt med avslag på motion 1989/90:Fi67 yrkande 5 för budgetåret 1990/91 under tionde huvudtiteln — utöver av riksdagen tidigare anvisade medel (1989/90:AU11, rskr. 242) —

49. Stimulansbidrag (mom. 28)

Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Ivar Franzén (c) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Finansutskottet instämmer" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Intresset för branschmässig utbildning bör stimuleras av branscherna själva, inte genom statliga stimulansbidrag. Finansutskottet yrkar avslag på regeringsförslaget i denna del och bifall till motionerna Fi67 (m) yrkande 6 och Fi73 (c) yrkande 6 i berörd del.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *stimulansbidrag*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Fi67 yrkande 6 och 1989/90:Fi73 yrkande 6 i berörd del avslår regeringens förslag i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B4 mom. 1 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

50. Anslag till utbildningsbidrag m.m. (mom. 29)

Under förutsättning av bifall till reservation 49

Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m) och Ivar Franzén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Som en" och slutar med "30 milj.kr." bort ha följande lydelse:

I enlighet med avstyrkandet av stimulansbidraget för utbildning i yrken inom verkstadsindustrin som regeringen har föreslagit avstyrker utskottet även den begärda förstärkningen med 30 milj.kr. av anslaget Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag. Utskottet tillstyrker motionerna Fi67 yrkande 7 och Fi73 yrkande 6 i berörd del och avstyrker förslaget i proposition 150 bilaga 5 punkt B4 mom. 2.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *anslag till utbildningsbidrag m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Fi67 yrkande 7 och 1989/90:Fi73 yrkande 6 i berörd del avslår regeringens i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B4 mom. 2 framlagda förslag om ytterligare medel till *Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag*,

51. Allmän arbetslöshetsförsäkring (mom. 30)

1989/90:FiU40
Reservationer

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Liknande förslag" och slutar med "yrkande 19" bort ha följande lydelse:

Det svenska systemet för arbetslöshetsförsäkring skiljer sig från vad som gäller i de flesta andra OECD-länder på två viktiga punkter. Försäkringen är inte obligatorisk och omfattar således bara en del av de aktiva på arbetsmarknaden. Försäkringen är dessutom direkt kopplad till de fackliga organisationerna.

Utskottet biträder yrkandet i motion Fi66 att regeringen skall skyndsamt utreda och framlägga förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring. För utredningens arbete bör gälla följande utgångspunkter.

Det nuvarande systemet är klart otillfredsställande. Närmare en tredjedel av de arbetssökande hos arbetsförmedlingarna har inte någon rätt alls till ersättning, och en del sökande har enbart rätt till kontant arbetsmarknadsstöd. Försäkringen fyller inte de krav som i dag bör ställas på socialt skydd. En socialförsäkring som praktiskt taget helt finansieras med allmänna medel bör komma alla till del på likvärdiga villkor.

En allmän arbetslöshetsförsäkring bör vara obligatorisk och omfatta alla förvärvsarbetande, såväl löntagare som företagare. Försäkringen bör ge ett rimligt grundskydd vid arbetslöshet med möjlighet till påbyggnad genom frivilliga tilläggsförsäkringar. Vid utredningen bör ingående prövas om den nuvarande kopplingen av arbetslöshetsförsäkringen till de fackliga organisationernas administration skall bestå.

Utredningen bör vara parlamentariskt sammansatt.

Vad finansutskottet anfört med anledning av motion Fi66 yrkande 19 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *allmän arbetslöshetsförsäkring*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 19 hos regeringen begär förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad utskottet anfört,

52. Allmän arbetslöshetsförsäkring (mom. 30, motiveringen)

Lars-Ove Hagberg (v) anser att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Liknande förslag" och slutar med "yrkande 19" bort ha följande lydelse:

Nuvarande system för ersättningar vid arbetslöshet är trots de senare årens förbättringar fortfarande behäftat med allvarliga brister. Betydande grupper arbetslösa har inte rätt till någon ersättning alls eller till enbart ett kontant arbetsmarknadsstöd med belopp som inte går att

leva på. Men även för de arbetslöshetsförsäkrade gäller att ersättningsrätten jämfört med sjukförsäkringen är begränsad vad gäller både kompensationsnivå och ersättningstid. Ett annat problematiskt inslag är avstängningsreglerna vid s.k. självförvållad arbetslöshet.

Det finns alltså skäl som talar för en översyn av det gällande ersättningssystemet vid arbetslöshet. En sådan översyn bör utgå från problem av det slag som ovan angivits. De utgångspunkter som anges i den moderata motionen är helt andra. Där utgår man från att den allmänna arbetslöshetsförsäkringen skall utgöra en minimiersättning lika för alla med möjlighet till tilläggsförsäkringar för dem som har råd att teckna sådana. Vidare är siktet inställt på att om möjligt frikoppla administrationen av försäkringen från den nuvarande organisatoriska samhörigheten med fackförbunden. Detta är oacceptabla inslag i ett nytt utredningsarbete om arbetslöshetsersättningarna, och därför avstyrks motion Fi66 yrkande 19.

53. Ökad egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen (mom. 31)

Lars-Ove Hagberg (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 66 som börjar med "Som arbetsmarknadsutskottet" och slutar med "därför av finansutskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder yrkande 12 i motion Fi65.

Regeringen bör underrättas om detta.

dels att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *ökad egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi65 yrkande 12
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

54. Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 32)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 67 som börjar med "Finansutskottet godtar" och slutar med "grund härav" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar centerns uppfattning att man bör behålla den möjlighet som funnits under lång tid att vid behov lägga ut statliga och kommunala industribeställningar för att mildra verkningarna av driftinskränkningar för de anställda. De 45 milj.kr. som regeringen anser att anslaget kan reduceras med bör få användas för ändamålet. Utskottet anser således att riksdagen i enlighet med yrkandena 10 och 11 i motion Fi73 (c) bör avslå propositionen i vad avser förslagen att avskaffa stödformen industribeställningar och minska anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder med 45 milj.kr.

dels att utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

1989/90:FiU40

Reservationer

32. *beträffande sysselsättningsskapande åtgärder*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi73 yrkandena 10 och 11 avslår regeringens förslag i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt B5,

dels beträffande borttagande av stödet till industribeställningar,

dels beträffande reducering av anslaget *Sysselsättningsskapande*

åtgärder samt som sin mening ger regeringen till känna vad

utskottet anför,

55. Flexibla lönebidrag (mom. 34)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 67 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet avstyrkte" och på s. 68 slutar med "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder förslagen i motionerna Fi67 (m), Fi68 (fp) och Fi73 (c) att försöken med flexibla lönebidrag inte begränsas på det sätt regeringen har föreslagit utan vidgas till att nästa budgetår omfatta hela landet. Den utvidgade verksamheten bör då bedrivas efter de riktlinjer den har i dag. Med behållande av den gällande regelkonstruktionen kan verksamheten hållas inom de ekonomiska ramar som är fastställda för lönebidragen. Med den vidgade verksamhet som nu förordats kommer det att finnas samma möjligheter att variera bidragen i samtliga län. Vidare blir det möjligt att få ett utökat erfarenhetsmaterial att bygga på vid utformningen av det nya och handikappanpassade lönebidrag som utskottet tidigare i vår har uttalat sig för.

Riksdagen föreslås att med avslag på propositionen 150 bilaga 5 punkt C6 godkänna vad utskottet med anledning av motionerna Fi67 yrkande 8, Fi68 yrkande 8 och Fi73 yrkande 12 har anförts om att utvidga försöksverksamheten med flexibelt lönebidrag i ytterligare län.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. *beträffande flexibla lönebidrag*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Fi67 yrkande 8, 1989/90:Fi68 yrkande 8 och 1989/90:Fi73 yrkande 12 och med avslag på regeringens förslag i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt C6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

56. Samhall (mom. 35)

1989/90:FiU40

Reservationer

Anne Wibble (fp), Gunnar Björk (c), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c) och Lars-Ove Hagberg (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 68 som börjar med "Motionsyrkandet överensstämmer" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det positivt att närvaron bland de arbetshandikappade på Samhall har förbättrats. Samtidigt innebär detta att företagsgruppens möjlighet till nyrekrytering minskar. Utskottet instämmer med motion Fi68 yrkande 9 att det är angeläget att antalet arbetstillfällen inom Samhallföretagen utökas, bl.a. med hänsyn till de svårt arbetshandikappades behov. Bristerna när det gäller sysselsättning för denna grupp framgår klart av den kartläggning som nyligen presenterats av 1989 års handikapputredning. Mot bakgrund härav anser utskottet att antalet arbetstimmar inom Samhallföretagen bör få öka med 600 000 och att anslaget på grund härav bör höjas med 55 milj.kr.

dels att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. beträffande *Samhall*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi68 yrkande 9

dels beslutar att Samhalls verksamhet skall utökas med 600 000 arbetstimmar för arbetshandikappade anställda under budgetåret 1990/91,

dels för budgetåret 1990/91 under tionde huvudtiteln — utöver vad riksdagen tidigare anvisade medel (1989/90:AU12, rskr. 243) — till *Bidrag till stiftelsen Samhall* anvisar ett förslagsanslag på 55 000 000 kr.,

57. Avslag på propositionen vad gäller vissa avvikelser från semesterlagen (mom. 36)

Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 68 som börjar med "Den föreslagna" och slutar med "yrkande 13" bort ha följande lydelse:

Finansutskottet biträder den mening som framförs i motion Fi70 (mp) att propositionens förslag om tillfälliga avvikelser i semesterlagen bör avslås av riksdagen. Att regeringen först föreslår förlängd semester och sedan upphäver effekten av denna åtgärd genom ett tillfälligt förslag om att man skall kunna arbeta på del av semestern anser utskottet vara motstridigt och ägnat att skapa förvirring. Beträffande semestersparande finns det regler som möjliggör flexibilitet redan i dag. Utskottet avvisar därför regeringens lagförslag i dess helhet. Motion Fi70 yrkande 13 tillstyrks därmed.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. beträffande *avslag på propositionen vad gäller vissa avvikelser från semesterlagen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi70 yrkande 13 avslår i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt 4 framlagt förslag till lag om avvikelser från vissa bestämmelser i semesterlagen (1977:480),

1989/90:FiU40
Reservationer

58. Avstående från semesterledighet (mom. 37)

Lars-Ove Hagberg (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 69 som börjar med "Föreliggande lagförslag" och slutar med "Fi65 yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att semesterlagstiftningen utgör en del av den sociala skyddslagstiftningen på arbetsmarknaden. Förslaget om rätt för arbetstagaren att komma överens med arbetsgivaren om att avstå från att ta ut semesterledighet för tid överstigande 20 dagar per år och ändå få semesterersättning innebär en oerhört allvarlig försvagning av det sociala skyddet för arbetstagarna. Självklart kommer det mycket ofta att inträffa att arbetstagaren känner sig tvingad att acceptera ett förslag från arbetsgivaren att avstå från semester för att undvika att stöta sig med denne. Det sagda innebär att utskottet tillstyrker motion Fi65 yrkande 8 och avvisar propositionens förslag i denna del. I enlighet härmed bör 3 § första och andra stycket samt 4 och 5 §§ utgå ur lagförslaget.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *avstående från semesterledighet*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi65 yrkande 8 beslutar att 3 § första och andra stycket, 4 och 5 §§ i det i propositionen framlagda förslaget till lag om avvikelser från vissa bestämmelser i semesterlagen (1977:480) skall utgå,

59. Underrättande av arbetstagarorganisation (mom. 38)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Ivar Franzén (c) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 69 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 14" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tagit ställning för att arbetstagarna skall kunna avstå från viss del av semesterledigheten efter överenskomelse med arbetsgivaren. Enligt utskottets mening finns det dock inte någon anledning — såsom föreslagits i propositionen — att den fackliga organisationen skall underrättas. Detta krav innebär en onödigt byråkratisk handläggning samtidigt som riskerna är små att arbetsgivarna skall missbruka systemet. Utskottet tillstyrker därför motion Fi73 yrkande 14 i denna fråga och anser att lagförslaget ej bör antas av

riksdagen i denna del. Detta innebär att 3 § tredje stycket bör utgå ur lagförslaget. Utskottet har inte någon förståelse för synpunkterna i motion Fi65 yrkande 9, vilka skulle innebära ytterligare tidskrävande byråkratiska rutiner, varför denna motion avstyrks i motsvarande del.

1989/90:FiU40
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. *beträffande underrättande av arbetstagarorganisation*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi73 yrkande 14 samt med avslag på motion 1989/90:Fi65 yrkande 9 beslutar att 3 § tredje stycket i det i propositionen framlagda förslaget till lag om avvikelser från vissa bestämmelser i semesterlagen (1977:480) skall utgå,

60. Underrättande av arbetstagarorganisation (mom. 38)

Lars-Ove Hagberg (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 69 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 14" bort ha följande lydelse:

Om riksdagen beslutar införa nya regler om avstående av semester anser utskottet att det är rimligt — utifrån synpunkter på det sociala skyddet för arbetstagarna — att överenskommelsen skall godkännas av central arbetstagarorganisation. Regeringen bör på denna punkt skyndsamt återkomma till riksdagen med ett nytt lagförslag. Av det sagda följer att utskottet inte kan acceptera de synpunkter som kommer till uttryck i motion Fi73 yrkande 14. Motion Fi65 yrkande 9 tillstyrks därmed.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. *beträffande underrättande av arbetstagarorganisation*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi65 yrkande 9 samt med avslag på motion 1989/90:Fi73 yrkande 14 hos regeringen begär nytt lagförslag såvitt avser 3 § tredje stycket i det i propositionen framlagda förslaget till lag om avvikelser från vissa bestämmelser i semesterlagen (1977:480) i enlighet med vad utskottet anför,

61. Förlängd rätt att spara semesterledighet (mom. 39)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 69 som börjar med "Beträffande motionskravet" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är de nu föreslagna reglerna ett led i den mer omfattande reformering av semester- och arbetstidslagstiftningen, som krävs för att tillgodose kraven på flexibilitet i arbetslivet och

valfrihet för individerna. Utskottet ställer sig därför bakom kravet i motion Fi68 yrkande 6 att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett mer genomarbetat och övergripande förslag om nya regler för såväl semester som arbetstid.

dels att utskottets hemställan under 39 bort ha följande lydelse:

39. beträffande *förlängd rätt att spara semesterledighet*
att riksdagen

dels antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om avvikelser från vissa bestämmelser i semesterlagen (1977:480), såvitt avser 6 §,

dels med bifall till motion 1989/90:Fi68 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

62. Flexibelt uttag av arbetstid och semester (mom. 40)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp) och Ivar Franzén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 70 som börjar med "Arbetsmarknadsutskottet påtalar" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del instämma i vad som anförs i motion Fi73 yrkande 13 om att det finns behov av ökad flexibilitet när det gäller uttag av arbetstid och semester. Arbetstagarna bör få större möjligheter att påverka planeringen av sin arbetstid med hänsyn till familjeförhållanden, ideellt arbete, studier etc. Även arbetsgivarna har utifrån sina utgångspunkter ett intresse av flexibla och individuella lösningar, inte minst mot bakgrunden av bristen på arbetskraft. Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motion Fi73 yrkande 13.

dels att utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

40. beträffande *flexibelt uttag av arbetstid och semester*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi73 yrkande 13
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

63. Permanentning av de nya reglerna i semesterlagen (mom. 41)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m) och Lars De Geer (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 70 som börjar med "Som anförs" och slutar med "i semesterlagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de nya reglerna avseende möjlighet att avstå viss del av semesterledigheten samt liberalisering i fråga om sparande av semester är ett steg i rätt riktning mot individuella och flexibla lösningar. Dessa regler bör därför inte upphöra vid utgången av mars

1992. Enligt utskottets uppfattning bör ändringarna inarbetas i semesterlagen. Riksdagen bör därför hos regeringen begära förslag till ändringar i semesterlagen i enlighet med vad utskottet anfört. På sikt bör regler som medger en hög grad av valfrihet och flexibilitet i fråga om den samlade arbetstidens längd och förläggning inrymmas i en ny reformerad arbetstidslagstiftning. Motion Fi66 yrkande 18 tillstyrks således av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. beträffande *permanen*ning av de nya reglerna i semesterlagen

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 18 hos regeringen begär förslag till ändringar i semesterlagen (1977:480) i enlighet med vad utskottet anfört,

64. Anslag till information om semesterfrågor (mom. 43)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 70 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "avstyrks därmed" bort ha följande lydelse:

Det finns enligt utskottets uppfattning inte något skäl att de nu föreslagna förändringarna i semesterreglerna använda anslagsmedel för en informationskampanj. Informationen kommer att spridas snabbt via massmedia, arbetsmarknadens parter och arbetsgivarna. Om ytterligare information befinns nödvändig bör av riksdagen anvisade medel under tionde huvudtiteln till Utredningar m.m. kunna användas. Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motionerna Fi67 yrkande 1, Fi68 yrkande 7, Fi70 yrkande 14 och Fi73 yrkande 9. Propositionens förslag om anslag avvisas.

dels att utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

43. beträffande *anslag till information om semesterfrågor*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Fi67 yrkande 1, 1989/90:Fi68 yrkande 7, 1989/90:Fi70 yrkande 14 och 1989/90:Fi73 yrkande 9 avslår regeringens i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt A5 framlagda förslag om anslag till *Information om semesterfrågor*,

65. Anslag till information om semesterfrågor (mom. 43)

1989/90:FiU40
Reservationer

Under förutsättning av bifall till reservation 58

Lars-Ove Hagberg (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 70 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "avstyrks därmed" bort ha följande lydelse:

Utskottet avstyrker den föreslagna särskilda lagen om avvikelser från vissa bestämmelser i semesterlagen. Det finns därför inte anledning att anslå medel för en särskild informationskampanj om denna lags innebörd och effekter. Propositionens förslag till anslag avstyrks därför av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

43. beträffande *anslag till information om semesterfrågor*
att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Fi67 yrkande 1, 1989/90:Fi68 yrkande 7, 1989/90:Fi70 yrkande 14 och 1989/90:Fi73 yrkande 9 avslår regeringens i proposition 1989/90:150 bilaga 5 punkt A5 framlagda förslag om anslag till *Information om semesterfrågor*,

66. Uppskjutet uttag av pension (mom. 44)

Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 71 som börjar med "Finansutskottet tillstyrker" och slutar med "*grundpension* bör avslås av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Finansutskottet anser det vara av stor vikt att skattesystemet underlättar för människor att kunna välja en lägre nivå på sin materiella standard. Regeringens förslag till skattereform driver, enligt utskottets uppfattning, arbetstagarna till mer och intensivare arbete. Det har också ambitionen att förlänga människors yrkesverksamma period genom incitament till arbete efter pensionsålderns uppnående. Ledstjärnan för regeringen är uppenbarligen att med alla medel söka öka arbetskraftsutbudet och arbetsproduktiviteten. Enligt utskottet är detta inte rätt väg att hantera dagens ekonomiska och sociala problem. Regeringen styr i helt fel riktning. Samhällets målsättning bör, enligt utskottet, i stället vara att sänka veckoarbetstiden till 30 eller 20 timmar samt att förkorta den yrkesverksamma perioden för alla arbetstagare. Detta bidrar, enligt utskottet, till en förbättrad arbetsproduktivitet och minskade sociala kostnader. Detta bidrar också till en bättre resurshushållning med människor och natur.

Det är mot den bakgrunden som utskottet yrkar bifall till motion Fi70 (mp) yrkande 18 och avslag på propositionen i berörd del.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. beträffande *uppskjutet uttag av pension*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi70 yrkande 18

67. Höjd grundpension (mom. 45)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 71 som börjar med "Finansutskottet delar" och slutar med "*grundpension* bör avslås av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Det aktuella förslaget i motion Fi73 yrkande 2 bör ses mot bakgrunden av

dels behovet att snabbt öka arbetskraftsutbudet genom att stimulera intresset hos pensionärer att stå till arbetsmarknadens förfogande,

dels att införa ett rättvisare och bättre pensionssystem,

dels att förenkla den nuvarande relativt omständliga administrativa hanteringen.

Utskottet delar uppfattningen att grundpensionen bör höjas på det sätt som föreslås i motion Fi73. Det finns inte anledning för riksdagen att avvakta pensionsberedningens utredningar.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi73 yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. beträffande *höjd grundpension*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi73 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

68. Beräkningen av statsbudgetens inkomster (mom. 46)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 71 börjar med rubriken "*Budgetförslaget 1990/91*" och på s. 73 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Budgetförslaget 1990/91

Regeringen redovisar i den reviderade finansplanen ett budgetalternativ som i det närmaste är i balans.

Under senare år har det beräknade budgetsaldot successivt förbättrats under loppet av ett budgetår för att till slut resultera i ett betydande överskott. I 1988 års budgetproposition beräknades att statsbudgetens saldo under budgetåret 1988/89 skulle sluta i ett underskott på 12 miljarder kronor — det blev ett överskott på 18 miljarder kronor. Även beräkningen av 1989/90 års budgetsaldo har genomgått en liknande utveckling: från balans i förra årets budgetproposition till ett överskott på drygt 18 miljarder kronor i den budgetproposition som lades fram tidigare i år.

Utskottet finner det därför överraskande att regeringen nu har räknat ner det förväntade överskottet för innevarande budgetår till drygt 15 miljarder kronor samtidigt som nästa budgetårs saldo alltså sägs vara i balans. Utan närmare förklaring uppges att statsinkomsterna väntas bli lägre än vad man tidigare räknat med. Denna motivering framstår som märklig med hänsyn till att löneutvecklingen hela tiden överträffat uppställda antaganden. Justeringen torde för nästa budgetår dock förklaras av att regeringen bygger sina kalkyler på att den samlade lönesumman skall stiga med endast 3 %. Såsom utskottet tidigare framhållit är ett sådant antagande inte bara orealistiskt utan också grovt vilseledande. En så kraftig neddragning av löneutvecklingstakten mellan två år saknar allt stöd av erfarenheten. Den ter sig än mer anmärkningsvärd mot bakgrund av att man sedan budgetpropositionens kalkyler har justerat ned nivån med 1,5 procentenheter. Det är enligt utskottets mening svårt att frigöra sig från misstanken att den företagna nedrevideringen är ett försök att i någon mån dölja den överbeskattning som för närvarande pågår.

Utskottet räknar med hänsyn till det anförda med att det slutliga budgetutfallet under 1990/91 kommer att utvisa ett betydande överskott.

Ett annat inslag i regeringens strävan att dölja överbeskattningen är den allt vanligare metoden att föra vissa statsinkomster direkt till riksgäldskontoret för amortering av statsskulden eller till någon fond. Så var fallet med engångsskatten på pensionssparandet, och samma förfaringssätt har använts beträffande arbetsmiljöavgiften och tvångssparandet. I kompletteringspropositionen förklaras nu att de inkomster som inflyter som en följd av avskattningen av företagens reserver enligt skatteomläggningen likaledes skall läggas utanför budgeten. Enligt utskottets mening bör i princip samtliga statens inkomster redovisas över budgeten.

dels att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. *beträffande beräkningen av statsbudgetens inkomster*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om att alla statens inkomster skall redovisas över budgeten,

69. Beräkningarna i långtidsbudgeten (mom. 47)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 73 börjar med "Det strama" och på s. 75 slutar med "stånd framöver" bort ha följande lydelse:

Som vanligt presenteras i kompletteringspropositionen en långtidsbudget, som belyser utvecklingen av statsbudgetens inkomster och utgifter

under den kommande femårsperioden. Syftet med kalkylerna är att visa vilken budgetutveckling som blir följden, om inga beslut fattas om ändrade utgifter eller inkomster.

Enligt utskottets mening är det slags sifferexercis som långtidsbudgeten representerar tämligen meningslös, så länge den endast innebär en mekanisk framräkning av vad hittills fattade beslut om budgetpolitiken leder till. Utgångspunkten för kalkyler av detta slag bör i stället vara klart angivna mål för skattetryckets och de offentliga utgifternas utveckling. Detta bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

dels att utskottets hemställan under 47 bort ha följande lydelse:

47. *beträffande beräkningarna i långtidsbudgeten*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi66 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om beräkningsförutsättningar för långtidsbudgeten,

70. Beräkningarna i långtidsbudgeten (mom. 47, motiveringen)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 74 börjar med "Utskottet gör" och på s. 75 slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Utskottet gör för sin del följande bedömning i anslutning till långtidsbudgeten. Kalkylerna visar hur beroende budgetutvecklingen är av det allmänna ekonomiska läget och den ekonomiska utvecklingen i stort. Särskilt pris- och löneutvecklingen har stor betydelse, både direkt genom effekten på inkomster och utgifter och indirekt genom effekten på kostnadsläge och sysselsättning. En mer gynnsam utveckling som innebär att vårt relativa kostnadsläge förbättras skapar större möjligheter för en nödvändig sänkning av det totala skattetrycket.

Utskottet konstaterar att långtidsbudgeten utgår från att ett stort finansiellt sparande i den offentliga sektorn är önskvärt. Utskottet delar inte denna bedömning. I stället är det från många utgångspunkter angeläget att det totala sparandet i samhället i högre grad sker inom den privata sektorn.

Det framgår av långtidsbudgeten att en mycket stram utgiftsprövning krävs för att uppnå detta mål. Utskottet delar bedömningen att stor försiktighet krävs inte bara med nya utgifter, utan det krävs även omfattande begränsningar och regelförändringar i existerande utgiftssystem.

Beräkningarna i långtidsbudgeten

Moderata samlingspartiet ifrågasätter i *motion Fi66* yrkande 5 värdet av långtidsbudgetberäkningarna. Enligt motionärernas mening är det slags sifferexercis som långtidsbudgeten representerar tämligen meningslös, så länge den endast innebär en mekanisk framräkning av vad hittills

fattade beslut om budgetpolitiken leder till. Motionärerna efterlyser klart angivna mål för skattetryckets och de offentliga utgifternas utveckling som utgångspunkter för framtida kalkylarbete av detta slag.

Som framgått av vad utskottet nyss anfört delar inte utskottet motionärernas uppfattning. Rätt utnyttjad kan en långtidsbudget fungera som en varningssignal för regeringen och riksdag och peka ut områden inom den statliga verksamheten där åtgärder måste vidtas. Långtidsbudgeten illustrerar också i någon mån vad som händer om så inte sker. Utskottet anser emellertid att kalkylerna i långtidsbudgeten skulle ha ett större värde om de mer konkret redovisade vilka utgiftsförändringar som krävs under vissa yttre omständigheter för att skattetrycket skall kunna sänkas. En utveckling i denna riktning har skett under de senaste åren, men kommer enligt utskottets mening att bli än mer angelägen framöver. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill motion Fi66 (m) yrkande 5.

71. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 75 börjar med rubriken "*Oppositionspartiernas budgetalternativ*" och på s. 77 slutar med "måste begränsas" bort ha följande lydelse:

Utformningen av finanspolitiken spelar en central roll för den ekonomiska tillväxt som ger ökad valfrihet och tryggare välfärd i framtiden.

Den långsiktiga tendensen till att inte bara statsbudgetens inkomstsida utan även dess utgiftssida ökar i förhållande till den samlade produktionen (BNP) måste brytas. Enligt utskottets mening är det nödvändigt att vid sidan av skattetrycket även den offentliga utgiftsandelens reduceras. Detta ger den åstramningseffekt som erfordras, samtidigt som resurser frigörs för enskild verksamhet.

Ett sådant mål innebär att de offentliga utgifternas möjliga ökningstakt i nominella termer bestäms av den reala tillväxten i ekonomin, den inflationstakt som råder i de länder mot vilka Sverige har en fast växelkurs samt det krav på minskning av skattetrycket som ställs upp.

Målet bör också vara att skattetrycket skall dras ned med i genomsnitt cirka en procentenhet per år. Det innebär att de offentliga utgifternas reala ökning måste begränsas till 0,5–1,0 % per år, om man utgår från en genomsnittlig tillväxt i totalproduktionen (BNP) på 2,0–2,5 % per år, vilken blir möjlig med den politik som utskottet förordar.

Enligt utskottets mening är den angivna inriktningen av budgetpolitiken fullt realistisk. Avregleringar och avmonopoliseringar skapar tillsammans med nödvändiga besparingar ett tillräckligt utrymme för att klara också de nytillkommande offentliga utgiftsbehov som är ofrånkomliga eller angelägna att tillgodose.

Mot bakgrund av behovet att anpassa den svenska inflationstakten till den som råder i omvärlden måste utgiftsökningarna i nominella termer successivt begränsas till ca 5 % för hela den offentliga sektorn. En utgiftsram för förvaltningskostnader bör därför införas.

Utskottet förordar ett budgetförslag som är så utformat att det främst begränsar tillväxten i transfereringsutgifterna samt håller tillbaka kommunernas expansion. Effekterna motverkas för hushållen genom att skattesänkningarna är större än besparingarna och för kommunerna genom att minskningen av statsbidrag kopplas samman med ett slopande av till dessa knutna villkor och föreskrifter. Med tanke på lönekostnadernas stora betydelse för kommunernas ekonomi bör förslaget därutöver innebära väsentligt minskade kostnader för kommunerna och skattesänkningar som gör det möjligt att hålla löneökningarna på en låg nominell nivå.

I likhet med regeringen anser utskottet det vara en riktig finanspolitisk avvägning att eftersträva ungefärlig balans i statsbudgeten. Enligt utskottets mening bör dock statsbudgetens utgifter och inkomster ändras i jämförelse med regeringens förslag. Budgeten bör också ges en annan inriktning.

Vad utskottet nu anfört innebär att utskottet ansluter sig till den uppläggning av budgetpolitiken som moderata samlingspartiet föreslår i motion Fi66. Budgetpolitiken är en konsekvens av de politiska strävanden som redovisats i denna motion och i den av samma parti under allmänna motionstiden väckta motionen Fi204.

Tre mål har varit väsentliga i arbetet med det förordade budgetalternativet. För det första att minska de automatiska utgiftsökningarna. För det andra att öka valfriheten för såväl enskilda som kommuner och företag. För det tredje att avveckla onödiga subventioner.

Speciell vikt har lagts vid avvägningen mellan skattesänkningar och utgiftsbegränsningar. Denna har gjorts så att hushållens ekonomiska situation förbättras genom att skattesänkningarna för individer och hushåll är större än besparingar på direkta transfereringar.

Detta gäller t.ex. sjukförsäkringen. Ersättningsnivån i sjukförsäkringssystemet har tidigare på grund av ökade skatter höjts från 80 % till 90 % av den sjukpenninggrundande inkomsten. Mot bakgrund av de omfattande skattesänkningar utskottet förordar är det naturligt att ersättningsnivån under de första 89 dagarna nu åter sänks till 80 %. För den enskilde är det avgörande vad som blir kvar efter skatt — inte vilket belopp denne får ut före skatt. Förändringen bör därutöver leda till att missbruk av systemet i form av "friskfrånvaro" begränsas. Fr.o.m. den 1 januari 1991 bör ansvaret för de första 14 dagarnas sjukfrånvaro dessutom åvila arbetsgivarna genom en s.k. arbetsgivarperiod.

Av samma skäl anser utskottet att ersättningsnivån i föräldraförsäkringen bör minskas från 90 till 80 %. Skattesänkning är också ett motiv för sänkning av ersättningsnivån i delpensionsförsäkringen från 65 till 50 %.

Enligt utskottets mening bör förslag framläggas om ett vårdnadsbidrag på 15 000 kr. per barn och år i förskoleåldern och avdragsrätt för

styrkta barntillsynskostnader på motsvarande belopp. Denna reform innebär att småbarnsfamiljerna får en verklig valfrihet i barnomsorgen under hela tiden innan barnen börjar i förskolan. Fördelningen av det offentliga stödet mellan skilda delar av Sverige blir mer rättvis. Kostnaden för denna reform uppgår till netto 825 milj. kr. för budgetåret 1990/91. Regeringens förslag om förlängd föräldraförsäkring avvisas.

Utöver vårdnadsbidraget och avdragsrätten föreslås ett grundavdrag för barn vid den kommunala beskattningen på 15 000 kr. Detta är ett sätt att anpassa skatteuttaget efter familjernas försörjningsbörda och på detta sätt generellt förbättra för barnfamiljerna.

Utskottet förordar en höjning av garantibeloppet i föräldraförsäringen från 60 till 82 kr. per dag. Förslag läggs också fram om pensionstillskott till de s.k. undantagandepensionärerna.

Arbetsmiljöavgiften på 1,5 % bör avskaffas fr.o.m. den 1 juli 1990. De medel som influtit till arbetslivsfonden skall snarast återbetalas.

Utskottet anser att utgiftsprövningen bör vara mycket stram, vilket innebär att utgiftsökningar endast bör medges i synnerligen angelägna verksamheter.

Utskottets förslag till besparingar av engångskaraktär utgörs till största delen av försäljningar av statliga företag. Detta är med andra ord besparingar som under en följd av år kan upprepas. De utgiftsminskningar som avser socialförsäkringssektorn kommer inte formellt att påverka budgetunderskottet. De leder i stället till ett större överskott inom socialförsäkringssektorn. Från samhällsekonomisk synpunkt är dock dessa förändringar att jämföra med utgiftsminskningar som får direkta budgeteffekter. Bokföringsmässiga dispositioner bör vidtas så att besparingarna formellt påverkar statsbudgeten. Inom ramen för ett oförändrat uttag av socialförsäkringsavgifter kan storleksförhållandena mellan de olika avgifterna justeras.

Sammantaget innebär utskottets förslag en viss finanspolitisk förstärkning jämfört med regeringens förslag, om även effekterna av de icke permanenta besparingarna inkluderas. Detta är emellertid befogat med hänsyn till den väntade efterfrågeutvecklingen i ekonomin. Skulle avmattningen under budgetåret bli mer markerad än som nu förutses, reduceras det beräknade budgetöverskottet automatiskt.

I motionerna Fi71 (fp) och Fi74 (c) redovisas budgetalternativ som i vissa stycken överensstämmer med förslagen i motion Fi66 (m). Enligt utskottets mening innebär emellertid inte besparingarna i motionerna Fi71 (fp) och Fi74 (c) att alla önskvärda skattesänkningar kan genomföras.

I motion Fi65 (vpk) yrkande 2 förordas såväl stora skatteskärpningar som utgiftsökningar. En sådan budgetpolitik avvisar utskottet bestämt. Likaså avstyrker utskottet motion Fi70 (mp) yrkande 17.

Med det anförda avstyrker utskottet det förslag till budgetpolitiska riktlinjer som föreslås i proposition 150 bil. 1 mom. 2 liksom motionerna Fi65 (vpk) yrkande 2, Fi70 (mp) yrkande 17, Fi71 (fp) yrkande 3 och Fi74 (c) yrkande 2 samt tillstyrker de allmänna riktlinjer för budgetregleringen som anges i motion Fi66 (m) yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

48. beträffande *de allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken*
att riksdagen med avslag på regeringens förslag i proposition 1989/90:150 bilaga 1 mom. 2 och motionerna 1989/90:Fi65 yrkande 2, 1989/90:Fi70 yrkande 17, 1989/90:Fi71 yrkande 3 och 1989/90:Fi74 yrkande 2 godkänner vad som förordas i motion 1989/90:Fi66 yrkande 2 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1989/90:FiU40
Reservationer

72. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 75 börjar med rubriken "*Oppositionspartiernas budgetalternativ*" och på s. 77 slutar med "måste begränsas" bort ha följande lydelse:

De olika budgetalternativen

Utskottet tog i början av april ställning till regeringens och oppositionspartiernas förslag till budgetpolitiska riktlinjer. Därvid ställde sig folkpartiets företrädare i utskottet bakom de riktlinjer som föreslogs av folkpartiet. De avstyrkte med olika motiveringar de riktlinjer som förordades av regeringen, moderata samlingspartiet, centern, vänsterpartiet kommunisterna och miljöpartiet de gröna.

I de nu aktuella partimotionerna åberopas i allt väsentligt dessa tidigare framlagda förslag. Det nya som har tillkommit sedan dess är att partierna avstyrker de förslag till budgetförstärkningar som framlagts i kompletteringspropositionen. Utskottet har ovan tillstyrkt både den tillfälliga höjningen av mervärdeskatten och de föreslagna besparingarna i de offentliga utgifterna. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet de förslag till budgetpolitiska riktlinjer som förordas i motionerna Fi66 (m) yrkande 2, Fi74 (c) yrkande 2, Fi65 (vpk) yrkande 2 och Fi70 (mp) yrkande 17.

Riktlinjer för budgetpolitiken

Folkpartiets företrädare i utskottet kritiserade i april regeringens budgetförslag dels för att det inte var tillräckligt stramt, dels för att det byggde på felaktiga värderingar. I det första avseende har det nu reviderade budgetförslaget inneburit en viss kursomläggning. Utskottet konstaterar likafullt att betydande skillnader kvarstår. Utskottet avstyrker därför propositionens förslag till budgetpolitiska riktlinjer.

Enligt utskottet är de riktlinjer för budgetpolitiken som förordas i folkpartiets partimotion Fi71 väl avvägda. Utskottet instämmer således i de förslag till fördelningspolitiskt motiverade omfördelningar av statsutgifterna som där föreslås till förmån för de utsatta grupper som kallas det glömda Sverige, fattiga människor i u-länderna, miljöpolitiken samt kulturell och ideell verksamhet. Utskottet delar också motio-

närernas uppfattning att ytterligare åtgärder måste sättas in mot de snabbt ökande utgifterna i de stora transfereringssystemen för att möjliggöra en nödvändig sänkning av det totala skatetrycket.

Utskottet instämmer också i motionärernas uppfattning att det offentliga sparande som under vissa omständigheter skulle uppkomma i statsbudgeten genom skattesänkningar och ytterligare sparstimulanser bör omvandlas till enskilt sparande. Vid denna process är det nödvändigt att hänsyn tas till den samhällsekonomiska balansen.

Utskottet vill också betona nödvändigheten av en genomgripande förnyelse av hela den offentliga sektorn. Detta skapar inte bara ökad effektivitet och större valfrihet utan ger också möjlighet till besparingar i de offentliga utgifterna.

Med hänsyn till vad som ovan anförts avstyrker utskottet propositionens förslag till budgetpolitiska riktlinjer och tillstyrker motion Fi71 (fp) yrkande 3.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

48. beträffande *de allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken*
att riksdagen med avslag på regeringens förslag i proposition 1989/90:150 bilaga 1 mom. 2 och motionerna 1989/90:Fi65 yrkande 2, 1989/90:Fi66 yrkande 2, 1989/90:Fi70 yrkande 17 och 1989/90:Fi74 yrkande 2 godkänner vad som förordas i motion 1989/90:Fi71 yrkande 3 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

73. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 75 börjar med rubriken "*Oppositionspartiernas budgetalternativ*" och på s. 77 slutar med "*måste begränsas*" bort ha följande lydelse:

Utskottet ställer sig helt bakom de budgetpolitiska riktlinjer som redovisas i motion Fi74 (c). Centerns i anledning av budgetpropositionen i januari framlagda budgetalternativ innebar ett positivt saldo i förhållande till regeringens uppgående till drygt 4 100 milj.kr. för budgetåret 1990/91. Centern anförde dock i detta sammanhang (motion 1989/90:Fi213) att man kunde komma att behöva ta i anspråk en del av detta överskott för tillkommande utgiftsbehov utöver regeringens förslag inför den slutliga budgetregleringen. I motion Fi74 (c) behandlas mot denna bakgrund endast de förslag som tas upp i kompletteringspropositionen.

Den av regeringen föreslagna höjningen av mervärdeskatten med en procentenhet motsvarar för budgetåret 1990/91 en skattehöjning med 5 700 milj.kr. Som tidigare nämnts motsätter sig utskottet detta. Centerpartiets nu aktuella motion inrymmer emellertid andra besparingar, bl.a. inom arbetsmarknadspolitikens område. I samband med skattereformen har vidare centern lagt förslag som på ett markant sätt sänker

inflationen i förhållande till regeringens förslag. Detta medför dels lägre ränta, dels lägre basbelopp, vilket enligt utskottets mening bör tillgodoräknas centerpartiets budgetalternativ.

Utskottets slutsats är att centerns budgetalternativ fortfarande innebär ett positivt saldo i förhållande till regeringens förslag. Med hänvisning till det ovan sagda tillstyrker utskottet de förslag till budgetpolitiska riktlinjer som förordas i motion Fi74 (c) yrkande 2. Utskottet avstyrker de riktlinjer som förordas i proposition 150 samt i motionerna Fi66 (m) yrkande 2, Fi71 (fp) yrkande 3, Fi65 (vpk) yrkande 2 och Fi70 (mp) yrkande 17.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

48. beträffande *de allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken* att riksdagen med avslag på regeringens förslag i proposition 1989/90:150 bilaga 1 mom. 2 och motionerna 1989/90:Fi65 yrkande 2, 1989/90:Fi66 yrkande 2, 1989/90:Fi70 yrkande 17 och 1989/90:Fi71 yrkande 3 godkänner vad som förordas i motion 1989/90:Fi74 yrkande 2 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

74. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)

Lars-Ove Hagberg (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 75 börjar med rubriken "*Oppositionspartiernas budgetalternativ*" och på s. 77 slutar med "måste begränsas" bort ha följande lydelse:

Vänsterpartiet kommunisternas budgetalternativ bärs upp av en strävan att värna om en fortsatt hög sysselsättning och en väl fungerande offentlig sektor. Liksom utskottet ser motionärerna detta som en grundläggande förutsättning för en utveckling mot en jämnare och mer rättvis fördelning i samhället. I överensstämmelse härmed innefattar budgetförslaget ökade satsningar på en rad områden inom den offentliga verksamheten där framför allt vård och omsorg prioriterats. Andra viktiga områden där man föreslår mer resurser är kampen mot miljöförstöringen, kultur, utbildning och internationellt bistånd.

Inom vård, omsorg och utbildning finns stora brister, vilket som utskottet ser det i första hand beror på den mycket stora bristen på arbetskraft i samhällsekonomin. Att enbart anslå mer pengar löser därför inte dessa problem. Flera av de förslag som vänsterpartiet kommunisterna redovisar har i stället inriktats på sådana förhållanden som kan väntas underlätta rekryteringen och minska omsättningen av personal. Förbättrad arbetsmiljö, minskad helgtjänstgöring inom sjukvården och ökad utbildning för vårdpersonal är några förslag i denna riktning.

För att komma till rätta med överhettningen på arbetsmarknaden i storstadsområdena föreslår motionärerna en regionalt avgränsad löneskatt. Avgiften är enligt förslaget tänkt att tas ut som en 5-procentig

höjning av den allmänna löneavgiften och skall påföras den privata tjänstesektorn (SNI 6—9) i Stockholms-, Göteborgs- och Malmöområdet under perioden den 1 juli 1990—den 31 december 1991. Syftet med avgiften är att dämpa den privata tjänstesektorns expansion för att härigenom underlätta rekryteringen av personal till offentlig verksamhet och till industri.

Som motionärerna påpekar är differentiering av arbetsgivaravgifter inget nytt. Den används redan i dag som ett medel inom regionalpolitiken, där man använder sig av differentierade avgifter såväl mellan regioner som mellan näringsgrenar. Det finns därför beprövade metoder som kan utvecklas vidare mot ytterligare differentiering.

Enligt utskottets uppskattningar skulle en avgift av detta slag kunna inbringa 4 miljarder kronor till statskassan under budgetåret 1990/91. Sysselsättningen inom berörda näringsgrenar kan samtidigt väntas minska med 1 % i storstadsområdena, vilket motsvarar 5 000—10 000 personer som därmed skulle frigöras för uppgifter inom vård, omsorg och industri.

Motionärernas förslag ligger helt i linje med utskottets syn på hur vård och omsorg skall kunna förbättras och hur vår handelsbalans skall kunna förstärkas.

Motionärerna vill också på annat sätt stödja vård och omsorg. Med ett särskilt anordningsbidrag på 20 000 kr. per nytillkommen plats skall utbyggnaden av barnomsorgen främjas. För att man skall kunna begränsa helgtjänstgöringen inom vården och förkorta arbetsdagen inom hemtjänsten föreslås ökade statsbidrag på sammanlagt 3 miljarder kronor.

Enligt utskottets mening skulle det föreslagna anordningsbidraget verkningsfullt kunna bidra till att man uppnår de mål som riksdagen ställt upp för behovstäckningen inom barnomsorgen. Utskottet finner det också angeläget att arbetsmiljön inom vård och hemtjänst kan förbättras.

Kommunernas finanser bör stärkas på det sätt motionärerna föreslagit. Liksom motionärerna kan utskottet inte heller godta planerna på att dra in de ökade skatteinkomster som kommunerna erhåller genom skatteomläggningen.

Som tidigare framgått avvisar utskottet regeringens förslag till åtstramningsåtgärder. Utskottet anser inte att det finns något behov av en generell åtstramning. Överhettningen på arbetsmarknaden och det uppåtriktade trycket på löner och priser är i huvudsak ett regionalt fenomen.

Relativlönerna för produktionsjobben inom industri och omsorg bör enligt utskottets mening förstärkas. Detta för att dämpa rekryteringsproblemen inom dessa båda sektorer. De relativt höga lönelyften för kommunalanställda kan därvidlag ses som ett steg i rätt riktning. Regeringens förslag till åtstramning mot kommuner och hushåll är enligt utskottet en felaktig lösning. Utskottet säger därför bestämt nej till dessa förslag. Kraftåtgärder mot för hög prissättning och oskäliga vinstmarginaler måste vidtas.

Momshöjningen, uppskjutandet av föräldraförsäkringen samt avräkningsskattens införande innebär en likviditetsindragning från hushåll och kommuner på totalt 10 miljarder kronor för budgetåret 1990/91. Trots detta visar regeringens prognos för statsbudgetens saldo ett minus (—0,5 miljarder kronor). Förklaringen är att regeringen som vanligt visat en ytterligt stor försiktighet vad gäller bedömningen av lönernas och sysselsättningens utveckling. Timlönen antas i genomsnitt öka med 8,5 % i år och endast 3 % år 1991. Det är enligt utskottets uppfattning rimligare att räkna med en lönetillväxt på 9,5 % i år och 6 % år 1991. Med mer realistiska antaganden om lönernas och sysselsättningens utveckling skulle statsbudgeten, allt annat lika, uppvisa ett överskott på närmare 10 miljarder kronor. Ett avslag på regeringens åstramningspaket innebär därför inte ett budgetunderskott utan i stället ett nollsaldo.

Enligt utskottets mening bör finanspolitiken inte vara mindre stram än vad regeringen föreslagit. I likhet med vänsterpartiet kommunisterna förordar utskottet att de nya utgiftsåtagandena finansieras genom höjda arbetsgivaravgifter och genom skärpt beskattning av bl.a. kapital. Förutom den differentierade höjningen av löneavgiften i storstadsområdena föreslår motionärerna att barnomsorgsavgiften höjs med 0,24 procentenheter. Motionärerna vill också skärpa förmögenhetsskatten liksom reavinsskatten på aktier och omsättningsskatten på värdepapper. De föreslår slutligen också att fastighetsskatt införs även på industrifastigheter samt att beskattningen höjs för tobak, alkohol, vattenkraft och uran.

Med hänvisning till vad utskottet här har anfört tillstyrker utskottet det förslag till riktlinjer för budgetpolitiken som vänsterpartiet kommunisterna redovisar i motion Fi65. Utskottet har vid sin tidigare redovisade genomgång av de tre borgerliga partiernas budgetförslag funnit dem behäftade med sådana brister att de inte kunnat godtas. Av samma anledning avvisar utskottet de förslag till riktlinjer som förs fram av miljöpartiet de gröna och av regeringen i finansplanen. Utskottet tillstyrker således motion Fi65 yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

48. *beträffande de allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken*
att riksdagen med avslag på regeringens förslag i proposition 1989/90:150 bilaga 1 mom. 2 och motionerna 1989/90:Fi66 yrkande 2, 1989/90:Fi70 yrkande 17, 1989/90:Fi71 yrkande 3 och 1989/90:Fi74 yrkande 2 godkänner vad som förordas i motion 1989/90:Fi65 yrkande 2 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

75. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)

1989/90:FiU40
Reservationer

Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 75 börjar med rubriken "*Oppositionspartiernas budgetalternativ*" och på s. 77 slutar med "måste begränsas" bort ha följande lydelse:

Miljöpartiet de gröna hänvisar till sitt i januari framlagda budgetalternativ som svarar mot de mål partiet ställt upp för den ekonomiska politiken. De olika förslagen är således inriktade på att begränsa den materiella förbrukningen, energiförbrukningen och miljöbelastningen. För att nå därhän föreslår motionärerna en kombination av åtgärder där ett program för miljöinriktade investeringar åtföljs av förslag om höjda skatter och avgifter på energi, råvaror och utsläpp.

I likhet med motionärerna anser utskottet att det är en huvuduppgift att bygga om samhället i en mer miljövänlig riktning. Resurskrävande och miljöstörande teknik måste bytas mot resurssnål och miljövänlig. Detta kommer, som motionärerna också påpekar, att kräva mycket omfattande investeringar under de kommande åren.

De miljöinriktade investeringar som motionärerna vill få till stånd uppgår till närmare 8 miljarder kronor och innefattar satsningar på järnvägar och kollektivtrafik, på energiområdet och på internationell miljövard. För utskottet framstår den valda inriktningen på investeringarna som både riktig och synnerligen angelägen om man skall kunna förbättra miljön.

Enligt utskottets mening är även motionärernas förslag till inkomstbeskattning och familjepolitiskt stöd välmotiverade. För de föräldrar som väljer att vårda egna barn vill motionärerna införa dagbarnvårdarlön. Man föreslår också att nuvarande generella bostadsstöd omvandlas till ett s.k. bastillägg/glesbygdsstöd, vilket är ett inkomstprövat, men inte hyresanknutet bidrag till barnfamiljer. Motionärerna avvisar det förslag till inkomstbeskattningen som RINK lagt fram. I stället förordar man skärpt beskattning för höginkomsttagare och ett betydligt större grundavdrag.

Skall de miljöpolitiska kraven kunna tillgodoses framöver bör beskattningen av energi och miljöförstörande verksamhet skärpas. Miljöpartiet de grönas förslag har denna inriktning. Partiet förordar en skatteväxling med kraftigt höjda skatter på bl.a. energi och lägre skatter på arbete. Genom att sänkningen av arbetsgivaravgifterna föreslås bli regionalt differentierade befrämjas utvecklingen i skogslänen medan storstädernas expansion motverkas. Sålunda föreslår motionärerna att arbetsgivaravgifterna sänks med 10 procentenheter — dvs. med cirka en fjärdedel — i Norrland, norra Dalarna, Värmland och på Gotland. I övriga delar av landet skall, med undantag av storstadslänen, arbetsgivaravgifterna sänkas med 1,5 procentenheter. I storstadslänen skall samma sänkning genomföras för dem som arbetar inom sjukvård, äldreomsorg och handikappomsorg.

Motionärernas besparingar innefattar bl.a. krav på att JAS-projektet skall läggas ned och att anslaget till bärighetshöjande åtgärder av

riksvägar skall slopas. Man vill också begränsa ersättningen från sjuk- och föräldraförsäkringen för dem med inkomster överstigande 130 000 kr.

I motionen föreslås att olika former av energiskatter skärps med uppemot 30 miljarder kronor. Främst gäller detta beskattningen av bensin, olja och uran. Energi skall beskattas dels med råvaruskatter, dels med olika slags miljöavgifter. De viktigaste skatterna är en råvaruskatt på alla bränslen motsvarande 5,9 öre per kilowattimme energiinnehåll i bränslena och en koldioxidskatt motsvarande 25 öre per kg koldioxid. Mervärdeskatten skall slopas på basmat men i övrigt höjas med 2,5—3 procentenheter. Tobaks- och alkoholbeskattningen skall skärpas kraftigt liksom skatten på reklam och förpackningar.

I likhet med utskottet anser motionärerna att det är mycket angeläget att i nuvarande konjunkturläge föra en stram finanspolitik. Detta är nödvändigt inte minst för att dämpa överhettningen på arbetsmarknaden och de mycket höga lönehöjningar som nu hotar att äventyra samhällsekonomin. Enligt utskottets bedömning är motionärernas budgetalternativ uppemot 7 miljarder kronor stramare än regeringens. Utskottet ser det som värdefullt att åtstramningen har givits en klart miljöinriktad profil.

Med hänvisning till vad utskottet här har anfört tillstyrker utskottet det förslag till riktlinjer för budgetpolitiken som miljöpartiet de gröna redovisar i motion Fi70. Utskottet har vid sin genomgång av övriga partiets ekonomisk-politiska motioner funnit dessa budgetförslag behäftade med sådana brister att de inte kan godtas. Av samma anledning avvisar utskottet de förslag till riktlinjer som förs fram av regeringen i kompletteringspropositionen. Utskottet tillstyrker således motion Fi70 yrkande 17.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

48. beträffande *de allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken* att riksdagen med avslag på regeringens förslag i proposition 1989/90:150 bilaga 1 mom. 2 och motionerna 1989/90:Fi65 yrkande 2, 1989/90:Fi66 yrkande 2, 1989/90:Fi71 yrkande 3 och 1989/90:Fi74 yrkande 2 godkänner vad som förordas i motion 1989/90:Fi70 yrkande 17 och som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

76. Statliga kreditgarantier (mom. 53)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 78 som börjar med "Finansutskottet har" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Enligt finansutskottets mening kan allvarliga invändningar riktas mot förslaget att avgiftsbelägga redan beviljade statsgarantier. En sådan åtgärd har formen av retroaktivitet och ger en räntehöjande effekt för den enskilde. Enligt utskottets mening bör inte staten på detta sätt

ändra de ekonomiska förutsättningarna för verksamhet som bedrivs av enskilda låntagare med statsgaranterade lån. Utskottet avstyrker därför propositionens förslag i denna del och biträder därmed det av centern i motion Fi74 yrkande 11 framförda avslagsyrkandet.

dels att utskottets hemställan under 53 bort ha följande lydelse:

53. beträffande *statliga kreditgarantier*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi74 yrkande 11 avslår det i proposition 1989/90:150 bilaga 1 mom. 10 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1988:777) om avgifter för vissa statliga garantier,

77. Lönekostnadspålägg för pensionärer (mom. 59)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m) och Lars De Geer (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 82 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärens uppfattning att åtgärder bör vidtas för att underlätta för statliga myndigheter att anlita äldre personal. Det råder för närvarande brist på arbetskraft. Det är därför angeläget att underlätta för de pensionärer som så önskar att fortsätta att arbeta.

Icke statliga arbetsgivare behöver inte betala avgifter till pensionskassa för den som redan har pension. Det blir således billigare att anlita en person som gått i pension. Detta gäller emellertid inte för statliga arbetsgivare. Statliga myndigheter betalar samma lönekostnadspålägg för pensionärer som för andra anställda. Detta gör det relativt sett dyrare för myndigheter att anlita pensionärer. Som utskottet ser det finns det skäl att ändra på detta förhållande. Utskottet anser därför i likhet med som anförs i motion Fi721 att det bör undersökas om det inte är möjligt för statliga myndigheter att behandla pensionärer på motsvarande sätt som på övriga arbetsmarknaden så att de inte behöver belastas med fullt lönekostnadspålägg.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi721 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 59 bort ha följande lydelse:

59. beträffande *lönekostnadspålägg för pensionärer*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi721 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1. Investeringskatten för vissa byggnadsarbeten (mom. 15)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anför:

För att motverka den överhettning som finns på byggmarknaden i främst Stockholms- och Uppsala-regionen bör uttas en investeringsavgift under år 1990 vilken dämpar investeringarna i lokaler och därmed främjar ökat byggande av bostäder.

Vi anser att den av riksdagen beslutade avgiften på 30 % är för hög. Investeringsavgiften bör i stället — enligt centerns tidigare förslag — uttas med 25 % för aktuella byggnadsarbeten.

Vi anser att riksdagens beslut att införa investeringskatt i Göteborgsregionen var förhastat. Det visar det faktum att man nu tvingas avskaffa skatten innan den har hunnit få någon effekt.

2. Bidrag till friskolorna (mom. 19)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anför:

Såsom framhålls i motion Fi71 (fp) och som även kommit till uttryck i några av utbildningsutskottet nyligen behandlade motioner från centerns sida, kommer de fristående skolornas situation sannolikt att förbättras när ett nytt statsbidragssystem införs 1991. Många fristående skolor har emellertid en mycket prekär ekonomisk situation och kan därför ha svårt att klara sig fram tills dess. Bl.a. gäller detta Waldorf-skolorna. Flera skolor hotas av konkurs.

En nedläggning av fristående skolor innebär att eleverna måste beredas plats i grundskolan, vilket är mer kostsamt för stat och kommun än att se till att de fristående skolorna kan leva vidare. I avvaktan på att ett nytt statsbidragssystem införs för hela skolväsendet bör därför ett temporärt bidrag lämnas som gör det möjligt att höja bidragsnivån för ifrågavarande fristående skolor från ca 40 % till ca 60 % av det genomsnittliga statsbidraget per elev i grundskolan.

Centern har för detta ändamål föreslagit 10 milj.kr. Ett sådant medelstillskott skulle göra det möjligt att t.ex. höja bidragsnivån till 60 % av det genomsnittliga statsbidraget per elev i grundskolan.

3. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anför:

Vi vill erinra om de riktlinjer för arbetsmarknadspolitikens som folkpartiets företrädare beskrivit i det nyligen behandlade betänkandet 1989/90:AU11. Vi har av praktiska skäl avstått från att nu upprepa dem.

I proposition 1989/90:150 framlagda lagförslag

1989/90:FiU40

Bilaga 1

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1988:777) om avgifter för vissa statliga garantier

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1988:777) om avgifter för vissa statliga garantier skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bilaga

- 1 Kungörelsen (1948:367) med vissa bestämmelser rörande statlig garanti för lån till yttre och inre rationalisering på jordbrukets område m.m.
- 2 Kungörelsen (1954:311) om statlig garanti för uppförande av lagerhus m.m. för jordbruksändamål
- 3 Kungörelsen (1959:369) om statligt stöd åt landsbygdens elförsörjning
- 4 Rennäringsförordningen (1971:438)
- 5 Förordningen (1977:387) om investeringsgaranti
- 6 Förordningen (1977:1123) om statligt stöd till strukturåtgärder inom specialstålindustrin m.m.
- 7 Förordningen (1978:250) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering
- 8 Förordningen (1978:490) om statligt litteraturstöd
- 9 Förordningen (1978:507) om industrigarantilån
- 10 Förordningen (1978:516) om statligt stöd till fiskets rationalisering, m.m.
- 11 Förordningen (1979:427) om statligt stöd till trädgårdsnäringens rationalisering
- 12 Förordningen (1979:792) om statligt stöd till skogsbruket
- 13 Förordningen (1980:402) om stöd till offentliga karantäner för djur
- 14 Förordningen (1981:537) om statligt stöd till näringslivet
- 15 Förordningen (1981:661) om strukturgarantier, m.m.
- 16 Förordningen (1985:439) om statligt stöd till yrkesfisket m.m.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

17 Förordningen (1986:191) om statligt stöd för utveckling och introduktion av ny energiteknik, m.m.

18 *Kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering m.m.*

19 *Kungörelsen (1963:305) om statligt kreditstöd till förvärv och drift av jordbruk m.m.*

20 *Kungörelsen (1967:443) om statlig garanti för lån till maskinhållning inom jordbruket m.m.*

21 *Kungörelsen (1967:453) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering m.m.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Avgift för garanti enligt författningarna 18–21 i bilagan betalas första gången för budgetåret 1990/91 och beräknas på den utestående garanterade kapitalskulden per den 1 juli 1990.

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 2 och 3 §§ samt 12 kap. 2 och 3 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 kap.

2 §²

Ålderspension utgör, där ej annat följer av vad i andra stycket samt 3 och 4 §§ sägs, för år räknat nittiosex procent eller, för gift försäkrad vars make åtnjuter folkpension i form av ålderspension eller förtidspension eller äger rätt till pension enligt 1 § första stycket, sjuttioåtta och en halv procent av basbeloppet. Åtnjuter maken enligt 7 kap. 2 § andra eller tredje stycket två tredjedelar av hel förtidspension eller halv förtidspension, utgår dock ålderspension i förra fallet med åttiofyra och en tredjedels och i senare fallet med åttiosju och en fjärdedels procent av basbeloppet.

Börjar ålderspension utgå tidigare än från och med månad, varunder den försäkrade fyller sextiofem år, skall pensionen minskas med fem tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå återstår till ingången av den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år. Om pensionen börjar utgå senare än från och med sistnämnda månad, ökas pensionen med sex tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå förflutit från ingången av den månad varunder den försäkrade uppnådde nämnda ålder; härvid må hänsyn dock ej tagas till tid efter ingången av den månad, under vilken den försäkrade fyllt sjuttio år, och ej heller till tid, då den försäkrade åtnjuter tilläggspension i form av ålderspension eller icke varit berättigad till folkpension.

Börjar ålderspension utgå tidigare än från och med månad, varunder den försäkrade fyller sextiofem år, skall pensionen minskas med fem tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå återstår till ingången av den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år. Om pensionen börjar utgå senare än från och med sistnämnda månad, ökas pensionen med *sju* tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå förflutit från ingången av den månad varunder den försäkrade uppnådde nämnda ålder; härvid må hänsyn dock ej tagas till tid efter ingången av den månad, under vilken den försäkrade fyllt sjuttio år, och ej heller till tid, då den försäkrade åtnjuter tilläggspension i form av ålderspension eller icke varit berättigad till folkpension.

3 §

Uttag av ålderspension må återkallas med verkan från nästa månadsskifte. Sådan återkallelse gäller ej för försäkrad, som åtnjuter tilläggspension enligt 12 kap., med mindre han tillika gör motsvarande återkallelse enligt 12 kap. 3 §.

Skall ålderspension ånyo börja utgå efter återkallelse som avses i första stycket, beräknas pensionens

Skall ålderspension ånyo börja utgå efter återkallelse som avses i första stycket, beräknas pensionens

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 1983:960.

storlek med tillämpning av bestämmelserna i 2 § på grundval av den försäkrades ålder då pensionen ånyo börjar utgå. För varje månad, varunder ålderspension tidigare utgått göres vid beräkningen avdrag med fem tiondels procent såvitt avser tid före den månad, varunder den försäkrade fyllt sextiofem år, och sex tiondels procent såvitt avser annan tid.

storlek med tillämpning av bestämmelserna i 2 § på grundval av den försäkrades ålder då pensionen ånyo börjar utgå. För varje månad, varunder ålderspension tidigare utgått göres vid beräkningen avdrag med fem tiondels procent såvitt avser tid före den månad, varunder den försäkrade fyllt sextiofem år, och *sju* tiondels procent såvitt avser annan tid.

12 kap.

2 §

Ålderspension utgör, där ej annat följer av andra och tredje styckena samt 3 och 4 §§, för år räknat sextio procent av produkten av det basbelopp som har fastställts för året och medeltalet av de pensionspoäng som tillgodoräknats den försäkrade eller, om pensionspoäng tillgodoräknats honom för mer än femton år, medeltalet av de femton högsta poängtalerna. Har pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade för mindre än trettio år, skall hänsyn tas endast till så stor del av nämnda produkt som svarar mot förhållandet mellan det antal år, för vilka pensionspoäng tillgodoräknats honom, och talet trettio.

Har pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § första stycket på grund av underlåten avgiftsbetalning inte tillgodoräknats den försäkrade, skall hans ålderspension utgöra sextio procent av så stor del av den i första stycket angivna produkten, som svarar mot förhållandet mellan det antal år, dock högst trettio, för vilka pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade, och talet trettio ökat med ett för varje år, för vilket den försäkrade till följd av underlåten avgiftsbetalning inte tillgodoräknats pensionspoäng. Vid tillämpning av vad nu sagts får talet trettio ej ökas till mer än femtio.

Om ålderspensionen börjar utbetalas tidigare än från och med den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år, skall pensionen minskas med fem tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå återstår till ingången av den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år. Om pensionen börjar utgå senare än från och med sistnämnda månad, ökas pensionen med sex tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå förflutit från ingången av den månad varunder den försäkrade uppnådde nämnda ålder; härvid får hänsyn dock ej tas till tid efter ingången av den månad, då den försäkrade fyllt sjuttio år, och ej heller till tid, då den försäkrade åtnjutit folkpension eller inte varit berättigad till tilläggspension i form av ålderspension.

Om ålderspensionen börjar utbetalas tidigare än från och med den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år, skall pensionen minskas med fem tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå återstår till ingången av den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år. Om pensionen börjar utgå senare än från och med sistnämnda månad, ökas pensionen med *sju* tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå förflutit från ingången av den månad varunder den försäkrade uppnådde nämnda ålder; härvid får hänsyn dock ej tas till tid efter ingången av den månad, då den försäkrade fyllt sjuttio år, och ej heller till tid, då den försäkrade åtnjutit folkpension eller inte varit berättigad till tilläggspension i form av ålderspension.

3 §

Uttag av ålderspension må återkallas med verkan från nästa månadsskifte. Sådan återkallelse gäller ej för försäkrad, som åtnjuter folkpension enligt 6 kap. med mindre han tillika gör motsvarande återkallelse enligt 6 kap. 3 §.

Skall ålderspension ånyo börja utgå efter återkallelse som avses i första stycket, beräknas pensionens storlek med tillämpning av bestämmelserna i 2 § på grundval av den försäkrades ålder då pensionen ånyo börjar utgå. För varje månad, varunder ålderspension tidigare utgått göres vid beräkningen avdrag med fem tiondels procent såvitt avser tid före den månad, varunder den försäkrade fyllt sextiofem år, och sex tiondels procent såvitt avser annan tid.

Skall ålderspension ånyo börja utgå efter återkallelse som avses i första stycket, beräknas pensionens storlek med tillämpning av bestämmelserna i 2 § på grundval av den försäkrades ålder då pensionen ånyo börjar utgå. För varje månad, varunder ålderspension tidigare utgått göres vid beräkningen avdrag med fem tiondels procent såvitt avser tid före den månad, varunder den försäkrade fyllt sextiofem år, och *sju* tiondels procent såvitt avser annan tid.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.
2. Vid beräkning av ökning av ålderspension enligt 6 kap. 2 § andra stycket eller 12 kap. 2 § tredje stycket respektive minskning av sådan pension enligt 6 kap. 3 § andra stycket eller 12 kap. 3 § andra stycket tillämpas lagrummen i deras äldre lydelse såvitt avser tid före ikraftträdandet.

**Förslag till
Lag om tillfällig höjning av mervärdeskatten**

1989/90:FiU40

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs följande.

Skatt enligt lagen (1968:430) om mervärdeskatt utgår under tiden den 1 juli 1990 – den 31 december 1991 med 20 % av beskattningsvärdet. Vid införsel av monteringsfärdigt hus utgår dock skatten under tiden den 1 juli – den 31 december 1990 med 12 procent av beskattningsvärdet.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande

1989/90:FiU40

Bilaga 1

Häri genom föreskrivs att 2 § lagen (1983:890) om allemanssparande¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Var och en som är kyrkobokförd här i landet får ansluta sig till allemanssparandet *från och med det år då han fyller sexton år.*

Var och en som är kyrkobokförd här i landet får ansluta sig till allemanssparandet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

¹ Lagen om tryckt 1986:522.

Inledande bestämmelser

1 § Till utgången av mars 1992 skall gälla de avvikelser från bestämmelserna om semesterledighet i semesterlagen (1977: 480) som anges i denna lag.

2 § Ett avtal är ogiltigt i den mån det avviker från denna lag.

Avvikelse från 4 och 5 §§ får dock göras genom kollektivavtal som på arbetstagarsidan har slutits eller godkänts av central arbetstagarorganisation som avses i lagen (1976: 580) om medbestämmande i arbetslivet. En arbetsgivare som är bunden av ett sådant kollektivavtal får tillämpa avtalet även på arbetstagare som inte tillhör den avtalsslutande arbetstagarorganisationen under förutsättning att arbetstagaren sysselsätts i arbete som avses med avtalet och inte omfattas av annat tillämpligt kollektivavtal.

Överenskommelse om avstående från semesterledighet

3 § Arbetstagare som enligt lag eller avtal under ett semesterår har rätt till mer än tjugo semesterdagar med lön, får utan hinder av 4 § första stycket och 2 § första stycket semesterlagen (1977: 480) efter överenskommelse med arbetsgivaren avstå från sin rätt till ledighet under en eller flera av de över-skjutande dagarna.

En sådan överenskommelse får inte avse semesterdagar som arbetstagar-sparat från tidigare semesterår.

En arbetsgivare som är bunden av kollektivavtal skall, innan han träffar överenskommelse, underrätta den lokala arbetstagarorganisationen om den förestående överenskommelsen.

4 § En överenskommelse enligt 3 § skall vara skriftlig.

5 § Semesterlönen för en semesterdag som en arbetstagare avstått från efter överenskommelse enligt 3 § skall betalas ut till arbetstagaren inom en månad från det att överenskommelsen ingicks.

Förlängd rätt att spara semesterledighet

6 § Utan hinder av bestämmelsen i 18 § andra stycket semesterlagen (1977: 480) får en arbetstagare spara semesterdagar som skulle ha tagits ut senast den 31 mars 1991 eller den 31 mars 1992, i ytterligare två år räknat från utgången av fristen.

Har arbetstagaren avsett att sparade semesterdagar skall förläggas till det andra semesteråret efter utgången av den i första stycket angivna fristen får, såvida en sådan förläggning skulle medföra betydande olägenhet, överens-kommelse träffas att semesterdagarna skall förläggas till det tredje året efter fristens utgång.

Skadestånd

1989/90:FiU40

Bilaga 1

7 § En arbetsgivare som bryter mot denna lag skall betala skadestånd för den förlust som uppkommit och för den kränkning som har skett. Om det är skäligt kan skadeståndet sättas ned eller helt falla bort.

Preskription

8 § Den som vill fordra skadestånd enligt denna lag skall väcka talan inom två år från utgången av det semesterår då arbetstagaren enligt lagen skulle ha erhållit semesterledigheten. Försummas det är rätten till talan förlorad.

Rättegång

9 § Mål om tillämpning av denna lag skall handläggas enligt lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Tillfällig höjning av mervärdeskatten

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett skatteutskottet tillfälle att avge yttrande över kompletteringspropositionen jämte motioner såvitt propositionen och motionerna rör utskottets beredningsområde. Med anledning härav får utskottet anföra följande.

Inledning

Skatteutskottet berörs främst av förslaget i propositionen (bilaga 4) om en tillfällig höjning av mervärdeskatten. Vidare tangerar förslaget (bilaga 4) att ta bort åldersgränsen 16 år för sparande i allemanssparandet utskottets beredningsområde genom det starka samband med beskattningen som reglerna för denna sparform har. Utskottet behandlar således i detta yttrande dels propositionen i dessa delar, dels de motionsyrkanden som hänger samman med dessa och vissa andra skattefrågor, nämligen

1989/90:Fi65 yrkandena 3 och 13 av Lars Werner m.fl. (vpk),
1989/90:Fi66 yrkandena 6–10 av Carl Bildt m.fl. (m),
1989/90:Fi70 yrkandena 5–8 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) och
1989/90:Fi74 yrkande 6 av Olof Johansson m.fl. (c).

Tillfällig höjning av mervärdeskatten m.m.

Det i propositionen framlagda förslaget om en tillfällig höjning av mervärdeskatten från 19 % till 20 % mellan den 1 juli 1990 och den 31 december 1991 ingår som en väsentlig åtgärd för att dämpa den privata konsumtionen, som enligt gjorda beräkningar kommer att öka snabbare än produktionen under 1990. Höjningen innebär en förstärkning av statsfinanserna med netto 5 700 milj. kr. under det kommande budgetåret och med sammanlagt 9 600 milj. kr. under hela den tid höjningen föreslås gälla. I samma syfte föreslås att genomförandet av en planerad barnbidragshöjning delas upp i två etapper och att en tänkt utbyggnad av föräldraförsäkringen skjuts upp. Regeringen motiverar åtgärderna med att den ekonomiska politiken bör utformas med syfte att stabilisera ekonomin. Med tanke på dels de senaste löneökningarna, dels den kommande skattereformen behöver enligt finansministern åtgärder vidtas för att anpassa konsumtionen till tillgängliga resurser.

Avslag på regeringens förslag att tillfälligt höja mervärdeskatten har yrkats i motionerna Fi66 (yrkande 6) av Carl Bildt m.fl. (m), Fi74

(yrkande 6) av Olof Johansson m.fl. (c), Fi65 (yrkande 3) av Lars Werner m.fl. (vpk) och Fi70 (yrkande 5) av Claes Roxbergh m.fl. (mp). Motionärernas invändningar går ut på att den föreslagna höjningen av mervärdeskatten leder till höjd inflation, högt skattetryck och en felaktig fördelning. I vpk-motionen Fi65 (yrkande 13) har i stället förordats en selektiv och regionalt differentierad höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften. Miljöpartiet de gröna har i sin motion Fi70 förespråkat att skatt tas ut på koldioxid fr.o.m. kommande halvårsskifte (yrkande 6), att uran beläggs med skatt (yrkande 7) och att den statliga inkomstskatten skärps nästa år i förhållande till vad regeringen föreslagit i propositionen om reformerad inkomst- och företagsbeskattning (yrkande 8).

För närvarande bereds inom utskottet regeringens förslag till skattereform (prop. 1989/90:110 och 111), som utskottet lämnat bl.a. finansutskottet tillfälle att yttra sig över. En väsentlig del av denna skatteomläggning består av en basbreddning av mervärdeskatten i syfte att bidra till finansieringen av de sänkta inkomstskattesatserna. Redan tidigare har bl.a. energi belagts med mervärdeskatt, och avsikten är att bl.a. i princip alla tjänster skall mervärdebeskattas.

Om finansutskottet finner att en åtstramning nu behövs för att dämpa den privata konsumtionen under återstoden av år 1990 och år 1991 är enligt utskottets uppfattning en tidsbegränsad höjning av mervärdeskatten en lämplig åtgärd för att uppnå detta syfte. Fördelen med denna åtgärd är att den verkar snabbt. Dessutom kan den genom att den är tillfällig medverka till en viss senareläggning av konsumtionen. Även om utskottet är medvetet om att en mervärdeskattehöjning med så pass kort varsel som nu föreslås kan försäkra vissa övergångsproblem för handeln får dock en skattehöjning av det här slaget från administrativ synpunkt anses som en förhållandevis okomplicerad åtgärd.

Det bör framhållas att den aktuella höjningen av mervärdeskatten ligger vid sidan av de åtgärder som vidtas med avseende på bl.a. den indirekta beskattningen för att finansiera den sänkning av den statliga inkomstskatten som avses genomföras under åren 1990 och 1991. Det innebär bl.a. att riksdagens tidigare beslut om att man vid fastställandet av basbeloppet skall bortse från de prisförändringar som följer av bl.a. sådana skatteförändringar (prop. 1989/90:52, bet. SfU8) inte är tillämpligt i detta sammanhang. I den mån den aktuella mervärdeskattehöjningen höjer konsumentprisindex kommer således även basbeloppet och olika basbeloppsanknutna förmåner såsom pensioner att höjas automatiskt.

I jämförelse med en mervärdeskattehöjning framstår den selektiva och regionalt differentierade höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften som föreslås i motion Fi65 (yrkande 13) av Lars Werner m.fl. (vpk) som klart olämplig och dessutom administrativt besvärlig att genomföra. Vidare finner utskottet att sådana ännu oprövade punktskatter och den ändring av statsskatteskalen som föreslås i yrkandena 6—8 i motion Fi70 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) är olämpliga som

finanspolitiska medel. Regeringen har för övrigt i proposition 111 föreslagit att skatt på koldioxid skall införas den 1 januari 1991. Miljöpartiet de gröna har i en motion yrkat att ikraftträdandet skall ske redan den 1 juli 1990, varför utskottet får anledning att om några dagar pröva denna fråga. Frågan om en skatt på uran har utretts av miljöavgiftsutredningen, som funnit att en eventuell beskattning av kärnkraftsproduktion bör utformas som en skatt på kärnkraftsproducerad el och att man därvid bör bygga vidare på den nuvarande lagen (1983:1104) om särskild skatt för elektrisk kraft från kärnkraftverk (SOU 1989:83 s. 443—453). Även olika utformningar av inkomstskatteskalan för nästa års inkomster kommer inom kort att prövas av utskottet med anledning av proposition 110 jämte motioner. Det kan nämnas att miljöpartiet även i detta sammanhang i någon motion har lagt fram förslag liknande det nu aktuella.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker således utskottet propositionen och avstyrker samtliga de nu aktuella motionsyrkandena.

Åldersgränsen för sparande i allemanssparandet m.m.

I propositionen föreslås att åldersgränsen 16 år för att få ansluta sig till allemanssparandet slopas. Förslaget skall enligt propositionen ses mot den bakgrunden att regeringen i proposition 110 föreslår att de nuvarande förmånliga skattebestämmelserna för allemanssparandet delvis tas bort. Behovet av bestämmelser som syftar till att begränsa möjligheterna för föräldrar att överföra redan existerande sparkapital till barnens allemanssparande kvarstår därför inte.

Skatteutskottet har som nämnts tidigare ännu inte slutfört beredningen av proposition 110. Förslaget i kompletteringspropositionen har emellertid inte rönt någon invändning i riksdagen, och utskottet har inte heller funnit någon anledning till erinran. Utskottet tillstyrker därför kompletteringspropositionen i denna del.

Med anledning av det nu aktuella förslaget har två förslag väckts i motion Fi66 av Carl Bildt m.fl. (m), bl.a. i syfte att stimulera hushållens sparande. I yrkande 9 föreslås införande av ett startsparande för barn och ungdom den 1 januari 1991. Detta sparande skulle vara så konstruerat att 5 000 kr. årligen utan gåvobeskattning får överföras på konton, spärrade för uttag intill dess barnet fyllt 18 år. Vidare skulle avkastningen vara skattefri. Det andra förslaget i motionen (yrkande 10) innehåller detaljer om ett skattepremierat pensions- och annat sparande i bank. Motionärerna föreslår att regeringen skall lämna förslag härom under 1990 så att nya regler kan träda i kraft den 1 januari 1991.

Vad först gäller ett s.k. startsparande vill utskottet informera om att ett liknande yrkande återfinns i en motion som väckts av moderata samlingspartiet med anledning av proposition 110 och som utskottet således avser att behandla senare. Därtill kommer det arbete som enligt propositionen (bilaga 4, s. 3) pågår inom finansdepartementet med en ny arvs- och gåvoskattelag, däri inbegripet frågan om nivån på det allmänna grundavdraget vid gåvobeskattningen, samt regeringens avsikt

att senare återkomma till dessa frågor. Av anförda skäl bör enligt utskottets uppfattning finansutskottet avstå från att nu ta ställning i sakfrågan. Utskottet avstyrker således motionen i nu behandlad del.

Vad sedan beträffar pensionssparandet hänvisar utskottet till vad som sägs i propositionen (bilaga 1, s. 8 och 28) om att regeringen avser att senare — i syfte att stimulera pensionssparande och förbättra konkurrensen mellan olika finansiella företag — återkomma med förslag som gör det möjligt för t.ex. banker att administrera pensions-sparande. Ett ställningstagande till beskattningsreglerna för detta slags sparande bör enligt utskottets uppfattning anstå till dess att regeringens nämnda förslag föreligger. Utskottet avstyrker därför motion Fi66 även i denna del.

Investeringskatten för vissa byggnadsarbeten

I motion Fi66 (yrkande 7) av Carl Bildt m.fl. (m) yrkas avskaffande av investeringskatten för vissa byggnadsarbeten. Motionärernas kritik av skatten går ut på att den enligt deras uppfattning får ses som ett misslyckat försök att ytterligare styra en redan genomreglerad marknad.

Utskottet vill erinra om att den tidsbegränsade investeringskatten, eller investeringsavgiften som den tidigare benämndes, på vissa byggnadsarbeten infördes våren 1989 för dämpa överhettningen inom byggsektorn i Stockholm—Uppsala-områdena (bet. 1989/90:FiU36). Genom riksdagsbeslut nyligen har nivån på skatten höjts, tiden för tillämpningen förlängts och de geografiskt berörda regionerna utvidgats till att omfatta även Göteborgsområdet (prop. 1989/90:96, bet. SkU27). Enligt de regler som gäller nu och framöver utgår skatten med 30 % av byggnadskostnaderna för byggnadsarbete som påbörjas i dessa regioner senast den 31 december 1991. Enligt propositionen (bilaga 1, s. 6) har emellertid en dämpning av överhettningen i Göteborgsområdet redan inträtt. Mot den bakgrunden avser regeringen att återkomma med förslag om en begränsning av tillämpningen i Göteborgsområdet till att gälla endast fram till hösten 1990.

Genom vad som anförts i propositionen får motionen i aktuell del anses delvis tillgodosedd. Skatteutskottet anser vidare att det bör ankomma på finansutskottet att pröva vid vilken tidpunkt investeringskatten i Göteborgsområdet bör upphöra. Utskottet avstyrker därför motionen i denna del.

Arbetsmiljöavgift

I motion Fi66 (yrkande 8) av Carl Bildt m.fl. (m) yrkas slopande av uttaget av arbetsmiljöavgift fr.o.m. den 1 juli 1990. Enligt motionärernas mening motverkar avgifterna sitt syfte genom att företagens utrymme för arbetsmiljöförbättrande åtgärder minskar.

Angående denna fråga vill utskottet erinra om följande. Riksdagen antog i juni förra året på finansutskottets hemställan (1988/89:FiU30) lagen (1989:484) om arbetsmiljöavgifter, vilken trädde i kraft den 1 juli 1989. Förslag om sådana avgifter väcktes av skatteutskottet i utskottets

yttrande till finansutskottet med anledning av en proposition om en höjning av den allmänna löneavgiften (SkU5y). Enligt lagen skall en arbetsgivare betala en särskild arbetsmiljöavgift om 1,5% av samma avgiftsunderlag som gäller för arbetsgivaravgiften till folkpensioneringen. Avgifterna tas ut under tiden september 1989—december 1990. Intäkterna från avgiften skall i sin helhet användas till insatser för rehabilitering och bättre hälsa. Enligt riksdagsbeslut under våren 1990 (prop. 1989/90:62 bilaga 2, bet. SFU 12) skall avgiftsmedlen tillföras en arbetslivsfond, skild från statsbudgeten. Avgifterna beräknas tillföra fonden 10,7 miljarder kronor, vartill kommer avkastningen på fondmedlen. Fondens tillgångar skall i sin helhet användas till bidrag åt arbetsgivare för olika rehabiliteringsinsatser och till arbetsmiljöförbättrande åtgärder. Av kompletteringspropositionen (bilaga 1, s. 5) framgår att regeringen bedömer arbetslivsfondens verksamhet som ett väsentligt inslag i sin politik att ytterligare stimulera till ökade arbetsinsatser. Syftet är, förutom att tillgodose ett socialt behov, att mobilisera nya resurser på arbetsmarknaden för att möta den stora efterfrågan.

Att under de angivna omständigheterna överväga att ett halvår i förväg slopa avgifterna finner utskottet uteslutet. Utskottet avstyrker följaktligen även yrkande 8 i motion Fi66.

Stockholm den 17 maj 1990

På skatteutskottets vägnar

Lars Hedfors

Närvarande: Lars Hedfors (s), Bo Forslund (s), Torsten Karlsson (s), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Hugo Hegeland (m), Bruno Poromaa (s), Yvonne Sandberg-Fries (s), Sverre Palm (s), Karl-Gösta Svenson (m), Leif Olsson (fp), Rolf Kenneryd (c), Gösta Lyngå (mp), Kjell Nordström (s), Knut Wachtmeister (m), Håkan Hansson (c) och Maggi Mikaelsson (vpk).

Avvikande meningar

1. Tillfällig höjning av mervärdeskatten m.m.

Hugo Hegeland, Karl-Gösta Svenson och Knut Wachtmeister (alla m) anför:

Den mervärdeskattehöjning som regeringen med stöd av folkpartiet nu har föreslagit kommer enligt vår bedömning att innebära en skattehöjning på nästan 7 miljarder kronor räknat per helår. Att nu tillgripa denna åtgärd är från samhällsekonomisk synpunkt helt felaktigt, eftersom den kommer att påskynda och fördjupa en avmattning i ekonomin som redan är i full gång. Skattehöjningen kommer vidare

att driva på inflationen, vilket i sin tur kommer att förorsaka krav på omförhandlingar i löneavtalen, något som kommer att ytterligare förvärra inflationen osv. i en ond cirkel.

En annan omständighet som bör beaktas är att höjningen, även om den är tidsbegränsad, infaller precis under den period då regeringen och folkpartiet i förening planerar att bredda basen för mervärdeskatten som ett led i skattereformen. Detta kommer att leda till att de negativa effekterna för de medborgare som drabbas av basbreddningen blir ännu mera kännbara än som tidigare förutsetts. Uppskattningen i motion Fi66 (m) att mervärdeskattehöjningen för det genomsnittliga hushållet betyder en skatteökning med ca 1 800 kr. förefaller rimlig. Därtill kommer ett ökat genomslag på mervärdeskatten för resor, turism, byggnation etc. Mervärdeskattehöjningen kommer enligt vår mening också i konflikt med Sveriges strävanden att närma sig EG, där nivån på mervärdeskatten normalt är lägre.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker vi propositionen i denna del och tillstyrker avslagsyrkandena dels i den nyssnämnda motion Fi66, dels i motionerna Fi74 (c), Fi65 (vpk) och Fi70 (mp). Däremot avstyrker vi de alternativa skattehöjningar som föreslagits i motionerna Fi65 (yrkande 13) och Fi70 (yrkande 6—8).

2. Tillfällig höjning av mervärdeskatten m.m.

Rolf Kenneryd och Håkan Hansson (båda c) anför:

En mervärdeskattehöjning drabbar alltid låginkomsttagare och familjer med många barn hårdast. Den nu föreslagna mervärdeskattehöjningen, som innebär en skattehöjning på nästan 6 miljarder kronor under det kommande budgetåret, kommer att utlösa kompensationskrav i löneförhandlingarna och driva upp inflationen till nya rekordnivåer. Detta är enligt vår mening desto mera allvarligt som inflationen redan har tagit en oroande fart i år, främst beroende på effekterna av skattereformens finansiering. Som framhålls i motion Fi74 (c) är ett ökat sparande, som främjar investeringar och förbättrar bytesbalansen utan att driva upp kostnadsläge och skattetryck, en bättre metod än höjd mervärdeskatt för att komma till rätta med de nuvarande problemen i den svenska ekonomin.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker vi propositionen i denna del och tillstyrker avslagsyrkandena dels i den nyssnämnda motion Fi74, dels i motionerna Fi66 (m), Fi65 (vpk) och Fi70 (mp). Däremot avstyrker vi de alternativa skattehöjningar som föreslagits i motionerna Fi65 (yrkande 13) och Fi70 (yrkande 6—8).

3. Tillfällig höjning av mervärdeskatten m.m.

Maggi Mikaelsson (vpk) anför:

Från vpk:s sida avvisar vi regeringens förslag till höjd mervärdeskatt under tiden den 1 juli 1990 t.o.m. 1991. Vpk vänder sig emot en generell åtstramning. Det är inte hushållens eller den offentliga sektorns konsumtion som har orsakat överhettningen. Höjningen av mervärdeskatten löser inte de grundläggande problemen i samhället.

Regeringen försöker i första hand lösa de ekonomiska problemen genom att reducera efterfrågan. Den överhettning i ekonomin som vi kunnat iaktta under 1989 och början av 1990 beror emellertid inte i första hand på att efterfrågan är för stor utan i stället på att utbudet är för litet. En mervärdeskattehöjning löser därför inte de grundläggande problemen. I stället för höjd mervärdeskatt bör man, som föreslås i motion Fi65 (vpk), ingripa med selektiva åtgärder för att dämpa överhettningen och minska den starka efterfrågan på arbetskraft inom den privata tjänstesektorn i storstadsområdena. Förslaget från vpk att temporärt höja arbetsgivaravgifterna för den privata tjänstesektorn i de tre storstadsområdena uppfyller detta syfte och bör bidra till att underlätta rekryteringen av personal till angelägen offentlig verksamhet. Finansutskottet bör därför biträda detta yrkande. Vidare bör finansutskottet ta fasta på vpk:s förslag till skatteomläggning, som inte bara är finansierat fullt ut utan även uppvisar ett överskott på närmare 7 miljarder kronor, som skall överföras till den kommunala sektorn.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker vi inom vpk propositionen i denna del och tillstyrker avslagsyrkandena dels i den nyssnämnda motion Fi65, dels i motionerna Fi66 (m), Fi74 (c) och Fi70 (mp). Vidare tillstyrker vi förslaget i motion Fi65 (yrkande 13) att höja den allmänna löneavgiften inom den privata tjänstesektorn i Stockholms-, Göteborgs- och Malmöområdet under perioden den 1 juli 1990 – den 31 december 1991.

4. Tillfällig höjning av mervärdeskatten m.m.

Gösta Lyngå (mp) anför:

Vad vårt lands ekonomiska och ekologiska kris påkallar just nu är riktade åtgärder för att minska en alldeles för hög materiell konsumtion. Att i det läget tillgripa en höjning av mervärdeskatten är felaktigt, dels därför att instrumentet är alltför trubbigt, dels därför att det proportionellt sett drabbar de sämst ställda hårdast, medan överkonsumtionen särskilt återfinns bland dem med de högsta inkomsterna.

Den utsläppsskatt på koldioxid om 25 öre/kg, som har föreslagits i samband med skattereformen, bör införas redan den 1 juli 1990. Lämpligheten av denna skatt torde ha accepterats av en politisk majoritet, dess åtstramande effekter torde vara tydliga och något bärande skäl för att inte införa den redan den 1 juli 1990 som en del i åtstramningspaketet torde inte förefinnas.

En uranskatt på 12,3 öre per kWh av uranets energiinnehåll skulle ha flera effekter som alla är hälsosamma i nuvarande kris. Dels skulle det nuvarande gynnandet av kärnkraften jämfört med andra metoder för energiomvandling något dämpas, dels skulle effektivisering av processerna vara av större intresse för kraftbolagen; slutligen skulle skatten klart bidra till energisparande och därigenom ha en åtstramande effekt. Jag menar också i fråga om denna skatt att inget bärande skäl kan anges mot att införa den redan den 1 juli 1990.

Den av regeringen i propositionen just föreslagna skattereformen med kraftigt sänkta marginalsatser har en allt annat än åtstramande

effekt, och en del av marginalsattesänkningen bör uppskjutas till 1992. Om 3 % av sänkningen för inkomster över 124 000 kr. införs 1992 i stället för 1991, skulle åtstramningseffekten bli 5 miljarder kronor. Den skulle också anbringas på rätt ställe, nämligen för de välbestämda, vars konsumtion annars kommer att öka katastrofalt på grund av alltför drastiskt sänkta marginalsatser.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker vi inom miljöpartiet de gröna propositionen i denna del och tillstyrker avslagsyrkandena dels i motion Fi70 (mp), dels i motionerna Fi66 (m), Fi74 (c) och Fi65 (mp). Vidare tillstyrker vi förslagen i motion Fi70 (yrkandena 6–8) om införande av en koldioxidskatt med 25 öre per kg koldioxid fr.o.m. den 1 juli 1990, införande av råvaruskatt på uran med 12,3 öre per kWh av uranets energiinnehåll fr.o.m. den 1 juli 1990 och en minskning av sänkningen av den statliga inkomstskatten under 1991 med 3 procentenheter i skiktet över 124 000 kr. beskattningsbar inkomst.

5. Startsparande

Hugo Hegeland, Karl-Gösta Svenson och Knut Wachtmeister (alla m) anför:

Med hänsyn till det angelägna i att genom sparande bygga upp ett mindre kapital hos barn och ungdom innan de lämnar sina föräldrar stöder vi tanken i motion Fi66 (m) om ett s.k. startsparande för barn och ungdom. På bankkonton som är spärrade för uttag intill dess att barnet fyllt 18 år skall föräldrar och släktingar kunna sätta in upp till 5 000 kr. årligen vardera. Detta belopp överensstämmer med vad som enligt förslag från moderata samlingspartiet till gåvobeskattning skall kunna överföras till barn utan skyldighet att erlægga gåvoskatt. All avkastning på kontot bör vara skattefri under den tid medlen inte får disponeras.

Finansutskottet bör hemställa att riksdagen ger regeringen i uppdrag att skyndsamt utreda detaljerna i detta uppslag och återkomma till riksdagen med förslag under 1990, så att ett startsparande kan träda i kraft redan den 1 januari 1991. Med det anförda tillstyrker vi således motion Fi66, yrkande 9.

6. Skattereglerna för pensionssparandet

Hugo Hegeland, Karl-Gösta Svenson och Knut Wachtmeister (alla m) anför:

Från moderata samlingspartiets sida har vi länge förordat en sådan utvidgning av formerna för pensionssparandet som nu aviseras i kompletteringspropositionen. Förslaget bör dock enligt vår mening fyllas ut med fler detaljer i enlighet med vad som föreslås i motion Fi66 (m). Sparandet bör således få ske genom insättning på bankkonton intill dess vederbörande fyllt 55 år. Därefter bör uttag få ske med högst en tiondel av det totalt sparade beloppet per år. Avsättning till pensionskonto bör vara avdragsgill upp till ett basbelopp. Likaså bör all avkastning vara skattefri och medlen fria från förmögenhetsskatt mot att skattskyldighet inträder då beloppen tas ut. Det finns vidare skäl att

pröva om det utifrån banktekniska överväganden är möjligt att utvidga placeringsmöjligheterna till att omfatta även sparande i aktier och andra värdepapper samt andelar i aktie- och avkastningsfonder. Därigenom skulle den enskilde själv kunna välja risknivå på sitt sparande. Möjligheterna bör också undersökas att medge rätt att med uppskjuten skattskyldighet få göra förtida uttag för t.ex. köp av permanentbostad eller start av eget företag.

Finansutskottet bör enligt vår mening föreslå riksdagen att begära att regeringen lägger fram förslag med angiven inriktning under år 1990, så att de nya reglerna kan träda i kraft redan den 1 januari 1991. Vi tillstyrker således motion Fi66 i nu behandlad del.

7. Investeringskatten för vissa byggnadsarbeten

Kjell Johansson (fp), Hugo Hegeland (m), Karl-Gösta Svenson (m), Leif Olsson (fp) och Knut Wachtmeister (m) anför:

Uppgiften i kompletteringspropositionen att regeringen nu avser att lägga fram förslag om att slopa investeringskatten för vissa byggnadsarbeten i Göteborgsområdet visar hur illa genomtänkt det var att höja skatten och att utvidga den i tiden och till att omfatta även Göteborgsområdet. Ryckigheten och den dåliga framförhållningen i politiken på detta område illustreras bäst genom det förhållandet att kompletteringspropositionen, med denna avisering, lämnades fram till riksdagen samma dag som riksdagen beslöt skärpa skatten. Nu liksom tidigare anser vi emellertid att det rätta skulle vara att slopa skatten fullständigt så snart som möjligt. Skatten leder enligt vår uppfattning till hyreshöjningar i det befintliga lokalbeståndet och sysselsättningsvårigheter bland byggnadsarbetarna genom att nyproduktionen minskar. Den är vidare svår att administrera och förorsakar besvärliga gränsdragningsproblem, t.ex. i samband med s.k. kombinationsprojekt, dvs. byggnader med både en bostadsdel och en icke-bostadsdel. Vi biträder således yrkande 7 i motion Fi66 (m) att investeringskatten skall avskaffas i såväl Stockholms- som Göteborgsområdet.

8. Arbetsmiljöavgift

Kjell Johansson (fp), Hugo Hegeland (m), Karl-Gösta Svenson (m), Leif Olsson (fp) och Knut Wachtmeister (m) anför:

Den arbetsmiljöavgift som socialdemokraterna med centerns och vpk:s bistånd införde förra året utgår med 1,5 % av lönesumman och beräknas inbringa ca 15 miljarder kronor. Den är i praktiken ingenting annat än en ny arbetsgivaravgift som leder till att näringslivets möjligheter att hävda sig på världsmarknaden försvagas. Särskilt kännbar är den för arbeidskraftsintensiva företag, som riskerar att drivas till friställningar genom att kostnaden kommer ovanpå lönekostnadsökningarna till följd av de nya avtalen. I själva verket motverkar avgiften sitt syfte att förbättra miljön genom att företagens utrymme för arbetsmiljöförbättrande åtgärder minskar. Vi biträder därför yrkande 8 i motion Fi66 att snarast avveckla avgiften.

Särskilt yttrande

Åldersgränsen för sparande i allemanssparandet m.m.

Kjell Johansson och Leif Olsson (båda fp) anför:

Vi delar den uppfattning som framförs i folkpartiets partimotion Fi71 att det av flera skäl är angeläget att få till stånd en ökning av hushållssparandet. Av fördelningspolitiska rättviseskäl är det angeläget att alla människor ges möjlighet att genom sparande bygga upp ett eget kapital. Föräldrar bör på olika sätt ges möjlighet till sparande för sina barns räkning, t.ex. genom att barnbidraget eller en del därav sparas till dess att barnet fyllt 18 år. Genom att ta bort åldersgränsen för allemanssparandet kommer detta att kunna ske på mera fördelaktiga villkor än tidigare, men därutöver bör — som folkpartiet kräver — det gåvoskattefria grundbeloppet höjas till 10 000 kronor. Vi kommer att återkomma till denna fråga i annat sammanhang.

Kompletteringspropositionen

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 3 maj 1990 beslutat bereda socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:150 jämte motioner såvitt dessa rör socialförsäkringsutskottets beredningsområde.

Den del av propositionen som direkt berör socialförsäkringsutskottets ämnesområde är bilaga 3 (socialdepartementet). I bilagan föreslås att påslagsfaktorn vid uppskjutet uttag av ålderspension höjs från 0,6 till 0,7 % per månad. Förslaget har inte föranlett något motionsyrkande, och utskottet tillstyrker förslaget jämte lagförslaget i bilaga 3.1.

Utskottet begränsar i övrigt sitt yttrande till att avse motionerna Fi65 av Lars Werner m.fl., yrkande 11, Fi70 av Claes Roxbergh m.fl., yrkandena 3 och 4, samt Fi73 av Börje Hörnlund m.fl., yrkande 2.

I motion Fi65 yrkande 11 begär Lars Werner m.fl. ett tillkännagivande om att beslutet att uppskjuta utbyggnaden av föräldraförsäkringen bör omprövas. I motion Fi70 begär Claes Roxbergh m.fl. att riksdagen beslutar om utbyggnad av föräldraförsäkringen i enlighet med sitt tidigare principbeslut (yrkande 3). För att finansiera denna utbyggnad föreslår motionärerna att ersättningsnivån inom sjuk- och föräldraförsäkringen sänks till 70 % för den del av inkomsten som överstiger 4,5 basbelopp (yrkande 4).

Utskottet har i sitt betänkande 1989/90:SfU24 hemställt att riksdagen dels avslår det i proposition 1989/90:100 framlagda förslaget till utbyggd föräldraförsäkring, dels upphäver de riktlinjer för utbyggnaden som riksdagen tidigare beslutat.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet bifall till motionerna Fi65 yrkande 11 och Fi70 yrkandena 3 och 4.

I motion Fi73 yrkande 2 anför Börje Hörnlund m.fl. att det förslag till höjd grundpension som centern tidigare presenterat skulle leda till att pensionärerna blir mer intresserade av att stå till arbetsmarknadens förfogande. Förslaget innebär att en grundpension motsvarande 68 % av 4,5 basbelopp (för närvarande drygt 90 000 kr.) införs. Merparten av de särregler som förekommer för pensionärer kan därmed avvecklas, folkpension och pensionstillskott behövs inte och marginaleffekter vid olika typer av stöd försvinner. Motionärerna begär ett tillkännagivande om betydelsen av ett sådant pensionssystem.

Utskottet har i sitt av riksdagen godkända betänkande 1989/90:SfU9 behandlat förslag om höjd grundpension. Utskottet hänvisade därvid bl.a. till att pensionsberedningen har till uppgift att göra en allmän översyn av reglerna inom det allmänna pensionssystemet och att pensionsberedningen räknar med att avge sitt slutbetänkande under

sommaren 1990. Utskottet ansåg att de frågor som togs upp i motionerna hade samband med pensionsberedningens arbete och att resultatet av detta arbete därför borde avvaktas.

Utskottet har vidhållit denna inställning i det nyligen avgivna yttrandet 1989/90:SfU4y till skatteutskottet över proposition 1989/90:110 jämte motioner.

Utskottet vidhåller fortfarande att resultatet av pensionsberedningens arbete bör avvaktas, och utskottet anser att finansutskottet bör avstyrka bifall till motion Fi73 yrkande 2.

Stockholm den 17 maj 1990

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Gullan Lindblad (m), Börje Nilsson (s), Ulla Johansson (s), Sigge Godin (fp), Karin Israelsson (c), Lena Öhrsvik (s), Margit Gennser (m), Nils-Olof Gustafsson (s), Ingegerd Elm (s), Maud Björnemalm (s), Hans Dau (m), Barbro Sandberg (fp), Margó Ingvardsson (vpk), Ragnhild Pohanka (mp), Christina Pettersson (s) och Marianne Jönsson (c).

Avvikande meningar

1. Margó Ingvardsson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har i sitt betänkande" och slutar med "och 4." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den fortsatta utbyggnaden av föräldraförsäkringen är av sådan betydelse för småbarnsfamiljerna att den bör genomföras i enlighet med de riktlinjer riksdagen antog under 1988/89 års riksmöte. Utskottet anser därför att finansutskottet bör tillstyrka bifall till motion Fi65 yrkande 11.

2. Ragnhild Pohanka (mp) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har i sitt betänkande" och slutar med "och 4." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den fortsatta utbyggnaden av föräldraförsäkringen är av sådan betydelse för småbarnsfamiljerna att den bör genomföras i enlighet med de riktlinjer riksdagen antog under 1988/89 års riksmöte. Riksdagen bör därför besluta att föräldraförsäkringen fr.o.m. den 1 juli 1990 byggs ut till 15 månader med ersättning på sjukpenningnivå. Denna utbyggnad bör finansieras genom en sänkning av kompensationsnivån inom sjukförsäkringen, så att sjukpenning och föräldrapenning endast utges med 70 % för den del av inkomsten som överstiger 4,5 basbelopp. Utskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka bifall till motion Fi70 yrkandena 3 och 4.

3. Karin Israelsson och Marianne Jönsson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har i sitt av" och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

I motion Fi73 redovisas ett förslag till höjd grundpension (för närvarande drygt 90 000 kr.) som skulle göra det möjligt att avveckla merparten av de särregler och bidrag för pensionärer som nu finns. Utskottet anser att ett sådant pensionssystem borde leda till att pensionärerna blir mer intresserade av att stå till arbetsmarknadens förfogande, och enligt utskottets mening bör införandet av en sådan höjd grundpension utredas. Finansutskottet bör därför tillstyrka bifall till motion Fi73 yrkande 2.

1989/90:FiU40
Bilaga 3

1989/90:AU4y

Kompletteringspropositionen

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:150 (kompletteringspropositionen) och med anledning av den avgivna motioner.

Utskottet yttrar sig i det följande över
dels propositionens bilaga 5 (arbetsmarknadsdepartementet) utom avsnittet E. Invandring m.m.,
dels motionerna

- Fi65 av Lars Werner m.fl. (vpk) yrkandena 8—10 och 12,
- Fi66 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkandena 8, 16—19,
- Fi67 av Sonja Rembo m.fl. (m) samtliga yrkanden,
- Fi68 av Elver Jonsson m.fl. (fp) samtliga yrkanden,
- Fi70 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) yrkandena 13—15 samt
- Fi73 av Börje Hörnlund m.fl. (c) yrkandena 1, 3—7, 9—15.

Arbetsmarknadsfrågor

Inledning

Utskottet redovisade sin syn på arbetsmarknadspolitikens förutsättningar och på dess inriktning och resurstilldelning under nästa budgetår i sitt den 17 april 1990 dagtecknade betänkande 1989/90:AU11. Kammarens arbetsmarknadspolitiska debatt med anledning av betänkandet ägde rum den 4 maj. Vid den behandlade kammaren också utskottets betänkande 1989/90:AU12 om arbetslivsfrågor. Vad utskottet anfört och föreslagit i betänkandena bifölls av kammaren.

De nu aktuella förslagen i i proposition 150 medför vissa omdispositioner och tillägg till de av riksdagen anvisade anslagen. Förslagen sägs i propositionen innebära en förstärkning av de utbudsinriktade och tillväxtbefrämjande åtgärderna. Innan utskottet går in på dessa förslag och motionsyrkanden i anslutning till dem, har utskottet att redovisa synpunkter på motionsyrkanden som aktualiserar några allmänna arbetsmarknadsfrågor.

Arbetsmarknadspolitikens förutsättningar och inriktning

Moderata samlingspartiet föreslår i partimotionen Fi66 ett tillkännagivande till regeringen av vad som anförts i motionen om arbetsmarknadsfrågor. I detta avsnitt av motionen påtalas att regeringens arbetsmarknadsbudget uppgår till 25 miljarder kronor trots högkonjunktur och ett i Sverige gott arbetsmarknadsläge, att sjukfrånvaron och annan

frånvaro är omfattande, att en betydande utslagning från arbetslivet döljs av socialförsäkringen och att grupper som handikappade, invandrare och ungdomar ofta har svårt att finna arbete i den rådande högkonjunkturen.

En viktig orsak till problemen är enligt moderaterna att flera decennier av solidarisk lönepolitik har lett till lönenivellering. Denna lönepolitik har misslyckats, och regeringen står enligt moderaterna handfallen inför problemen. De anser att dagens arbetsmarknad kräver en mer differentierad och marknadsanpassad lönepolitik och att man kommer till rätta med förhandlingsförhållandena på olika avtalsområden som i motionen beskrivs som närmast kaotiska.

I fråga om arbetsmarknadspolitikens uppgift sägs i motionen att varken denna politik eller regionalpolitiken kan lösa de grundläggande problemen med att skapa balans på arbetsmarknaden. För detta krävs ekonomisk-politiska åtgärder. Arbetsmarknadspolitikerna skall vara ett slags smörjmedel genom att medverka till att arbetslösa får nya arbeten och till att lediga arbeten besätts.

Centern föreslår i kommittémotionen Fi73 att riksdagen skall ansluta sig till vad som anförs i motionen om arbetsmarknadspolitikens inriktning och den ekonomiska utvecklingen. Motionärerna framhåller bl.a. att samhällets insatser måste inriktas mot att ge förutsättningar för arbete och utbildning över hela landet. Det gäller att driva en närings- och regionalpolitik som ger tillräckligt många arbetstillfällen i alla delar av landet. Det gäller också att med utbildningsinsatser underlätta ny- eller återinträde på arbetsmarknaden. Dessa åtgärder måste särskilt inriktas till förmån för ungdomar, kvinnor, långtidsarbetslösa och handikappade.

Claes Roxbergh m.fl. (mp) konstaterar i motion Fi70 att ungdomars förväntningar om arbeten sviks av de ofta monotona arbeten som erbjuds. Det är samhällsekonomiskt orimligt och ineffektivt att investera i utbildningar och förhoppningar som sedan inte kan infrias. De offentliga och privata arbetsledningarna måste beakta detta på ett helt annat sätt än tidigare. Motionärerna yrkar att regeringen skall delges vad de anfört om arbetstillfredsställelse och möjligheter att ge ungdomar arbeten i paritet med deras kunskaper.

Utskottet vill med anledning av dessa motionsyrkanden anföra följande.

Dagens arbetsmarknad rymmer trots de senaste årens höga sysselsättning och låga arbetslöshetstal en rad problem, främst att det tidiga 1980-talets undersysselsättning har slagit över i en överhettad arbetsmarknad med bl.a. en besvärande arbetskraftsbrist och låg produktivitetstillväxt som följd. I detta läge med allmänt sett hög efterfrågan föreligger betydande regionala skillnader i utbud och efterfrågan på arbetskraft. Trots arbetskraftsbristen har utsatta grupper som handikappade och invandrare fortsatta svårigheter att få och behålla ett arbete, och det pågår alltjämt en utslagning av arbetstagare i en omfattning som är oroande. Detta kräver insatser för att förnya arbetslivet och komma till rätta med dåliga arbetsmiljöer. I denna förnyelse av arbets-

livet är det lika väsentligt att man strävar mot ett bättre arbetsinnehåll, mot "det goda arbetet", ett arbete som är omväxlande, meningsfullt och utvecklande.

Den problematik som utskottet här har skisserat i korthet har utförligt belysts i den allmänna debatten. Att regeringen är väl medveten om problematiken har dokumenterats i bl.a. regeringsförklaringen och i den nu föreliggande propositionen. Utan att gå in på enskildheterna i de ovan redovisade motionerna anser utskottet att det inte är påkallat för riksdagen att genom uttalanden av det slag som begärs i motionerna för regeringen understryka aktualiteten av föreliggande problem på arbetsmarknads- och arbetslivsområdena. Utskottet avstyrker följaktligen för sin del motionerna Fi66 (m), Fi70 (mp) och Fi73 (c) i de nu behandlade delarna.

Förhandlingsregler och strejkskadestånd

Arbetsmarknadsministern anmäler i propositionen att hon har bemyndigats att tillkalla en särskild utredare med uppgift att föreslå konkreta åtgärder inkl. lagstiftning som kan förbättra förhandlingsformer och spelregler på den svenska arbetsmarknaden. I uppdraget ingår bl.a. att lägga fram förslag om högre skadestånd för olovliga strejker än som för närvarande kan dömas ut och även i övrigt se över det skadeståndsrättsliga systemet.

Moderata samlingspartiet och folkpartiet anser att sanktionerna vid olovliga stridsåtgärder kan skärpas utan att man avvaktar utredningen. I motion Fi66 (m) begärs att nuvarande skadeståndstak snarast skall höjas till 5 000 kr., och i motion Fi68 (fp) yrkas att gällande begränsning av skadeståndsbeloppet enligt den s.k. 200-kronorsregeln skall slopas redan nu.

Centern anser i kommittémotionen Fi73 att i utredningsuppdraget bör ingå en analys av olika störningar på arbetsmarknaden såsom maskning och massjukskrivningar som företas av nyckelgrupper på arbetsmarknaden i syfte att nå egna fördelar.

Vänsterpartiet kommunisterna motsätter sig i motion Fi65 en höjning av strejkskadestånden och anför att utredaren i sitt arbete i stället bör utgå från att man behöver försöka ändra på de arbetandes villkor på arbetsmarknaden. Demokratiska rättigheter för de arbetande och deras fackliga organisationer är då en självklarhet.

Utskottet anser att det i propositionen anmälda utredningsarbetet och regeringens förslag med anledning av det bör avvaktas innan riksdagen vidtar lagstiftningsåtgärder av det slag som begärs i motionerna Fi66 (m) och Fi68 (fp). Enligt utskottets mening bör det förslag till tilläggsdirektiv som yrkandet i motion Fi73 (c) innefattar inte leda till ändring av de prioriteringar för utredningen som redovisats i propositionen. Något uttalande härom bör alltså inte göras av riksdagen. Detsamma gäller i än högre grad om yrkandet i motion Fi65 (vpk). Som utskottet ser det leder detta yrkande bort från de problem som föranlett regeringens utredningsinitiativ.

Deltidsarbetslöshet

I ett av bilagans inledande avsnitt kommer arbetsmarknadsministern in på problemet med deltidarbetslösheten. Hon informerar om att hon haft överläggningar med parterna på det statliga och kommunala området samt handeln. Efter dessa överläggningar väntar sig arbetsmarknadsministern att parterna tillsammans med AMS branschvis tar fram planer för hur deltidarbetslösheten skall kunna minskas. Hon tillägger att om parternas åtgärder inte kommer att ge resultat kommer regeringen att föreslå andra åtgärder. Hon nämner som exempel förändringar i lagstiftningen och ekonomiska sanktioner mot arbetsgivare i branscher med hög deltidarbetslöshet.

Centern anför i kommittémotionen Fi73 att målsättningen bör vara att alla som så önskar skall beredas heltidsarbete. Många deltidstjänster inom vård och omsorg beror på kommunernas och landstingens ansträngda ekonomi, som är en följd av den förda ekonomiska politiken. Dessa huvudmän måste få ekonomiska resurser som motsvarar berättigade krav på heltidstjänster. Motionärerna tillägger att vad arbetsmarknadsministern anfört antyder en inställning att deltidarbete enbart är av ondo. Uttalandet sägs i detta hänseende präglad av en inskränkt överhetssyn som är främmande för en marknadsekonomi av svensk modell. Motionärerna begär att vad de anfört skall delges regeringen.

Deltidsarbetslösheten behandlades senast av utskottet i betänkandet 1989/90:AU11 (s. 54—55). Utskottet refererade då en framställning som AMS i vintras gjorde till regeringen i ämnet. Styrelsen framhöll därvid bl.a. "behovet av en kraftsamling" för att komma till rätta med deltidarbetslösheten. Utskottet uttalade i sammanhanget (enhälligt) sin oro över den nuvarande höga nivån på deltidarbetslösheten. Mot den bakgrunden är det enligt utskottets mening tillfredsställande att arbetsmarknadsministern har tagit upp nya överläggningar med de berörda parterna.

Utskottet vill vidare erinra om att antalet deltidarbetslösa är i runt tal 160 000 och att kostnaderna för arbetslöshetsersättning till deltidarbetslösa enligt propositionen är ca en miljard kronor. Med ett problem av denna omfattning är det enligt utskottets mening naturligt att man inom regeringskansliet har en planering för tänkbara åtgärder som kan övervägas om de nyss redovisade överläggningarna inte leder till önskat resultat. De riksdagsuttalanden som begärs i motion Fi73 utgör som utskottet ser det inte något bidrag till en lösning av det bekymmersamma problem som deltidarbetslösheten utgör. Utskottet avstyrker därför med det anförda motionen i den aktuella delen.

Regeringen föreslår att under detta anslag skall anvisas ytterligare 55 milj.kr. Beloppet fördelar sig med 30 milj.kr. till försöksverksamhet med s.k. jobb-klubbar och liknande jobbsökaraktiviteter, 15 milj.kr. för att anskaffa dataterminaler till arbetsvägledarna och 10 milj.kr. till förstärkta arbetsförmedlingsinsatser för flyktingar.

Moderata samlingspartiet föreslår i kommittémotionen Fi67 en medelsanvisning med 15 milj.kr. för terminalanskaffningen, folkpartiet i kommittémotionen Fi68 en medelsanvisning med 45 milj.kr. för jobb-klubbarna och terminalanskaffningen och centern i kommittémotionen Fi73 en medelsanvisning med 40 milj.kr. för jobb-klubbarna och flyktinginsatserna. I den sistnämnda motionen föreslås därutöver ett riksdagsuttalande om att medlen för jobb-klubbar skall tilldelas län som har lägst sysselsättningsgrad och störst arbetslöshet.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande *medelsanvisningen*, dvs. att ytterligare 55 milj.kr. anvisas under förevarande anslag och avstyrker därmed de tre motionernas sinsemellan motstridiga förslag till medelsanvisning. Fördelningen av medel för verksamheten med jobb-klubbar m.m. bör i vanlig ordning ankomma på regeringen eller, efter regeringens bestämmande, på AMS. Regionala skillnader i sysselsättning och arbetslöshet är självfallet en faktor som får betydelse i sammanhanget men något uttalande härom, såsom begärs i motion Fi73 (c), är inte påkallat från riksdagens sida.

I samtliga tre nu aktuella motioner begärs vidare att riksdagen skall ge regeringen till känna vad som anförts i dem om ökade *insatser för flyktingar och invandrare*. I motion Fi67 (m) yrkas att regeringen skall presentera en samlad bedömning samt förslag till hur flyktingar och invandrare på ett bättre sätt än i dag skall komma in på arbetsmarknaden. Likartade önskemål framställs i motionerna Fi68 (fp) och Fi73 (c) med förslag om bl.a. särskilda arbetsförmedlingsinsatser i nya former, med möjlighet för förmedlingarna att friare än nu disponera anvisade medel, temporära arbetstillstånd, förkortade väntetider för asylsökande vid tillståndsgivningen m.m.

Det bör först noteras att förutom det ovan redovisade beloppet, 10 milj.kr. för arbetsförmedlingsinsatser, föreslår regeringen ett ytterligare belopp om 50 milj.kr. för rekryteringsstöd m.m. för flyktingar och invandrare. Detta kommer att behandlas i den följande framställningen. Arbetsmarknadsministern anmäler att hon avser att senare ta initiativ till en utvärdering av arbetsmarknadsverkets insatser för flyktingar och invandrare.

När det gäller de i motionerna framförda önskemålen om insatser för flyktingar och invandrare får vidare konstateras att utskottet pröva-
de liknande uppslag i betänkandet 1989/90:AU11. Utskottet uttalade bl.a. att det är oacceptabelt att tusentals människor som beviljats vistelsetillstånd i Sverige sitter fast i mottagningsförläggningar när landet samtidigt har brist på arbetskraft. Det var dock enligt utskottets uppfattning inte påkallat med initiativ från riksdagens sida med anledning av de då föreliggande motionerna. Med hänvisning till detta

ställningstagande i betänkandet AU11, som nyligen godkändes av riksdagen, avstyrker utskottet bifall till de på nytt framställda yrkandena om flyktinginsatser i motionerna Fi67 (m), Fi68 (fp) och Fi73 (fp).

1989/90:FiU40

Bilaga 4

Arbetsmarknadsutbildning

Regeringen föreslår två nya försöksverksamheter inom arbetsmarknadsutbildningen. Svårigheter sägs föreligga att rekrytera deltagare till utbildning för yrken inom verkstadsindustrin. På grund härav förordar regeringen ett stimulansbidrag till deltagarna i sådan utbildning med 400 kr. per genomförd kursvecka, dock högst 12 500 kr. per deltagare. Bidragskostnaden uppskattas till 30 milj.kr. Anslaget Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag föreslås bli uppräknat med detta belopp.

Vidare föreslås ett nytt bidrag till arbetsgivare för att stimulera kompetensutveckling av anställda enligt modellen "en lärande organisation". Bidrag vid sådan kompetensutveckling skall kunna lämnas med belopp motsvarande högst hälften av arbetsgivarens kurs- och lönekostnader, dock högst 50 000 kr. per deltagare. Kostnaden anges till 20 milj.kr. Regeringen föreslår att anslaget Arbetsmarknadsutbildning förstärks med det beloppet och dessutom med 85 milj.kr. på grund av allmänna kostnadsfördyringar eller med sammanlagt 105 milj.kr.

Moderaterna yrkar i kommittémotionen Fi67 att riksdagen skall avslå regeringens förslag i detta avsnitt i samtliga delar. Centern anser i kommittémotionen Fi73 att stimulansbidraget för utbildning i verkstadsyrken liksom den begärda medelsanvisningen för ändamålet skall avslås av riksdagen. Folkpartiet godtar i kommittémotionen Fi68 regeringens förslag med undantaget att kostnaderna för försöket med kompetensutveckling bör bekostas av redan anvisade medel. Vidare förordas i motionen att försöket med kompetensutveckling framför allt skall inriktas på små och medelstora företag utan egna resurser för personalutbildning.

Som påpekas i propositionen kommer utveckling och utbildning av redan anställda att i fortsättningen bli en viktig uppgift för arbetsmarknadspolitiken i Sverige. Det gäller att hitta lämpliga former för detta, och utskottet anser att det av regeringen föreslagna försöket bör prövas. Utskottet tillstyrker alltså att regeringen får det begärda godkännandet av en försöksverksamhet med bidrag till arbetsgivare för kompetensutveckling av anställda. Detta innebär att motion Fi67 (m) avstyrks i motsvarande del. Utskottet har inget att invända mot att försök förläggs till lämpliga och intresserade små och medelstora företag men avstyrker den begränsning som ligger i den i motion Fi68 (fp) föreslagna inriktningen på små och medelstora företag.

Likası tillstyrker utskottet ett godkännande av regeringsförslaget att försök inleds med utbildningsbidrag i form av *stimulansbidrag* till deltagare i utbildning för yrken i verkstadsindustrin. Avslagsyrkandena i motionerna Fi67 (m) och Fi73 (c) avstyrks sålunda.

De i detta avsnitt aktuella *medelsanvisningarna* bör ske på sätt regeringen föreslagit. Med avstyrkande av motionerna Fi67 (m) och Fi68 (fp) i motsvarande delar föreslår utskottet att anslaget Arbetsmarknadsutbildning tillförs ytterligare 105 milj.kr.

Vidare föreslår utskottet med avstyrkande av motionerna Fi67 (m) och Fi73 (c) i motsvarande delar att till anslaget Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag skall anvisas ytterligare 30 milj.kr.

Arbetslöshetsförsäkring

I partimotion Fi66 aktualiserar moderaterna tidigare framförda krav på att riksdagen skall ta initiativ till en *allmän arbetslöshetsförsäkring*.

Liknande förslag har upprepade gånger prövats av riksdagen, senast med anledning av den till betänkandet 1989/90:AU11 fogade reservationen 37 (m, fp, c). Reservationen vann inte kammarens bifall. Med hänvisning till detta nyligen gjorda ställningstagande avstyrker utskottet det nu föreliggande yrkandet.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i partimotionen Fi65 ett tillkännagivande om att regeringen bör ompröva tanken på en *ökad egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen*.

Utskottet avstyrker yrkandet.

Sysselsättningsskapande åtgärder

Under denna rubrik har riksdagen för nästa budgetår anvisat ett reservationsanslag på 1 819 milj.kr., varav 1 530 milj.kr. till beredskapsarbeten m.m. och 80 milj.kr. till insatser för flyktingar och invandrare. Regeringen föreslår följande omdispositioner av anslagsmedlen:

I posten Beredskapsarbeten, m.m. ingår ett belopp på 15 milj.kr. till bidrag till statliga och kommunala industribeställningar som kan göras i samband med driftinskränkningar. Mot bakgrund av läget på arbetsmarknaden och den ringa omfattningen av användningen av stödformen föreslår regeringen att riksdagen skall godkänna att stödformen slopas fr.o.m. nästa budgetår. Anslaget kan med hänsyn härtill räknas ned med nyssnämnda belopp. Vidare föreslås att posten därutöver dras ned med 80 milj.kr. eller sammanlagt 95 milj.kr.

Å andra sidan föreslås att anslagsposten Insatser för flyktingar och invandrare räknas upp med 50 milj.kr.

Nettoeffekten av dessa omdispositioner blir att det anslag riksdagen anvisat kan minskas med 45 milj.kr., och det är vad regeringen föreslår.

Avslutningsvis anmäls i detta avsnitt av propositionen att om föreslagna utgiftsökningar bifalls av riksdagen kommer ett belopp på 55 milj.kr. att föras bort från reservationsmedelsbehållningen på anslaget B 6. Statsbidrag till inskolningsplatser.

Centern uttalar i kommittémotionen Fi73 att möjligheten att lägga ut industribeställningar bör finnas kvar. I motionen yrkas att riksdagen skall avslå regeringens förslag på den punkten liksom förslaget att minska anslaget till Sysselsättningsskapande åtgärder.

Utskottet godtar på de i propositionen angivna skälen att stödformen industribeställningar upphör och finner i motsats till motionärerna inte anledning att motsätta sig att anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder minskas med det föreslagna beloppet, 45 milj.kr. Motion Fi73 avstyrks på grund härav i de nu behandlade delarna.

1989/90:FiU40
Bilaga 4

Arbetslivsfrågor

Arbetsmiljöavgiften

I partimotionen Fi66 yrkar moderaterna att uttaget av arbetsmiljöavgiften skall upphöra fr.o.m. den 1 juli i år.

Ett tidigare moderatyrkande av samma innebörd avstyrktes av utskottet i yttrande 1989/90:AU2y till socialförsäkringsutskottet, som i betänkandet 1989/90:SfU12 anslöt sig till utskottets ställningstagande. Riksdagen biföll den 7 april vad de båda utskotten hemställt. Arbetsmarknadsutskottet finner för sin del inte anledning föreslå riksdagen att inta en ändrad ståndpunkt och avstyrker därmed yrkandet i motion Fi66.

Arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen

Utskottet tillstyrker att regeringen lämnas det i propositionen begärda godkännandet av vad som anförts om överföring av medel från fonden för arbetsmiljöförbättringar till kostnader för arbetarskyddsverkets deltagande i det europeiska standardiseringsarbetet på arbetsmiljöområdet.

Flexibla lönebidrag

Anställning med lönebidrag innebär att arbetsgivare som anställer handikappade kan få bidrag med vissa procentandelar av den totala lönekostnaden för den handikappade. Dessa procentandelar är fasta beroende på arbetsgivarkategori (100 % för statliga myndigheter, 90 % för allmännyttiga organisationer, 50 % för andra arbetsgivare etc.). Bidragen bekostas från anslaget C 6. Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning.

Vid sidan av bidragsgivningen med fasta bidrag pågår sedan budgetåret 1988/89 en begränsad försöksverksamhet med flexibla lönebidrag. Försöket omfattar för närvarande sju län. För gravt handikappade ungdomar görs ingen geografisk begränsning. Regeringen föreslår att försöket vidgas att omfatta ytterligare fem län.

Moderaterna, folkpartiet och centern föreslår i kommittémotionerna Fi67, Fi68 resp. Fi73 att försöken med flexibla lönebidrag skall omfatta hela landet. Folkpartiet anger i sin kommittémotion vissa riktlinjer för hur den utvidgade verksamheten skall bedrivas. Centern föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att bidraget till statliga arbetsgivare skall kunna vara lägre än 100 % och erinrar vidare om att ideella organisationer kan ha en svag ekonomi och därför inte kan anställa handikappade om de skall svara för en alltför stor egen löneandel.

Utskottet avstyrkte i betänkandet 1989/90:AU12 motionsyrkanden om att försök med flexibla lönebidrag under nästa budgetår skulle få bedrivas i hela landet. Utskottets mening är att det nuvarande systemet med fasta bidrag bör ersättas av ett flexibelt och till handikappens svårighetsgrad anpassat bidragssystem. Denna övergång bör dock av flera skäl inte ske förrän budgetåret 1991/92. Utskottet vill inte motsätta sig att den nu pågående försöksverksamheten vidgas på det sätt som regeringen har föreslagit. Motionsyrkandena om att verksamheten skall utsträckas att gälla hela landet avstyrks.

Det är ett led i försöksverksamheten att bidrag till statliga arbetsgivare efter överenskommelse i de enskilda fallen sätts lägre än till 100 % av lönekostnaden. Något särskilt riksdagens uttalande härom, vilket begärs i motion Fi73 (c), är således inte påkallat. Med anledning av vad som vidare anförs i samma motion vill utskottet tillägga att en allmän övergång till ett flexibelt lönebidrag kan komma att vålla problem för kulturella institutioner, allmännyttiga organisationer m.fl. arbetsgivare som för närvarande får hela eller nästan hela lönekostnaden för de handikappade arbetstagarna täckt av lönebidraget. Dessa arbetsgivare måste få tid på sig att anpassa sin planering till de ändrade förutsättningar som kommer att gälla. Detta är ett av skälen till att utskottet har bedömt att övergången till ett nytt lönebidragssystem bör ske successivt.

Med det anförda kan utskottet ansluta sig till regeringens förslag om vidgad försöksverksamhet med flexibla lönebidrag och avstyrker motionerna Fi67 (m), Fi68 (fp) och Fi73 (c) i de aktuella delarna.

Samhall

Folkpartiet föreslår i kommittémotionen Fi68 att riksdagen skall medge att antalet arbetstimmar vid Stiftelsen Samhalls företag får öka med 0,6 milj.kr. och att anslaget till stiftelsens verksamhet på grund härav höjs med 55 milj.kr.

Motionsyrkandet överensstämmer med den folkpartireservation som fogades till utskottets betänkande 1989/90:AU12 i avsnittet om anslag C 9. Bidrag till Stiftelsen Samhall. Reservationen föll vid kammarens behandling av ärendet den 4 maj. Utskottet anser inte att det finns skäl att ändra de av riksdagen helt nyligen fattade besluten om verksamhetens omfattning m.m. vid Samhallgruppens företag och avstyrker därför bifall till det nu behandlade yrkandet i motion Fi68.

Vissa avvikelser från semesterlagen

I propositionen redovisas gällande semesterbestämmelser, utredningar m.m. samt behovet av åtgärder med hänsyn till bristen på arbetskraft inom flera områden. Trots att antalet arbetade timmar ökat kraftigt — 2 % bara under det senaste året — råder det fortfarande brist på arbetskraft. Riksdagen har nyligen beslutat om en förlängning av den lagstadgade semestern med två dagar (prop. 1989/90:59, bet. AU10, rskr. 142). I nuvarande situation är det emellertid angeläget att försöka utnyttja arbetskraften på bästa sätt, sägs det i propositionen, som

redovisar olika tänkbara åtgärder i detta syfte på semesterområdet. Metoder som kan förverkligas genom lagstiftning är införandet av en möjlighet att avstå från betald semesterledighet resp. liberalisering av sparandet av semester.

De bestämmelser som föreslås på detta område bör tas in i en särskild lag med tidsbegränsad giltighet med hänvisning till att motivet är den just nu rådande arbetskraftsbristen. En uppföljning bör göras beträffande effekterna på arbetskraftsutbudet m.m.

Arbetsmarknadsministern föreslår att en arbetstagare, som under ett semesterår har rätt till mer än 20 semesterdagar med semesterlön skall kunna komma överens med arbetsgivaren om att avstå från sin rätt till ledighet under en eller flera av de överskjutande dagarna. Överenskommelsen får inte avse semesterdagar som arbetstagaren sparat från ett tidigare semesterår. Möjligheten att avstå från semesterledighet regleras i en lag som skall gälla fr.o.m. den 1 juli 1990 t.o.m. den 31 mars 1992.

Samtidigt föreslås en liberalisering av reglerna för sparande av semester på så sätt att en arbetstagare — utan hinder av bestämmelsen i 18 § andra stycket semesterlagen (1977:480) — skall få spara semesterdagar som annars skulle ha tagits ut senast den 31 mars 1991 eller den 31 mars 1992 i ytterligare två år från utgången av fristen.

I enlighet med ovanstående förslag har inom arbetsmarknadsdepartementet upprättats ett förslag till lag om avvikelser från vissa bestämmelser i semesterlagen (1977:480). Lagrådets förslag till ändringar har godtagits och inarbetats i det nu föreliggande lagförslaget i proposition 150.

Utskottet kommer först att ta upp frågan om lagförslaget i sin helhet. Därefter behandlas lagförslaget angående avstående från betald semesterledighet med undantag av förslaget om underrättande av den lokala arbetstagarorganisationen vilket tas upp separat. Vidare behandlas förslaget om möjlighet för arbetstagaren att fortsätta att spara viss semesterledighet, frågor om flexibilitet samt frågan om permanentning av de nya reglerna i semesterlagen. Slutligen redovisas frågan om ett nytt anslag till information om de föreslagna nya reglerna.

Miljöpartiet de gröna yrkar i motion Fi70 (yrkande 13) *avslag på propositionen vad gäller vissa avvikelser från semesterlagen*. Motionärerna anser med hänvisning till regeringens ombytlighet i semesterfrågan att det är onödigt att krångla till lagstiftningen ytterligare genom en särskild, tillfällig lag. Enligt miljöpartiet är de regler som i dag finns om möjlighet att spara semester till kommande år fullt tillräckliga för att skapa flexibilitet för arbetstagarnas semesteruttag.

Utskottet kan först konstatera att den föreslagna lagen syftar till att öka arbetsutbudet. Med hänsyn till den nuvarande arbetsmarknadssituationen med brist på arbetskraft kan man inte förkasta lagförslaget i dess helhet såsom föreslagits av miljöpartiet. Till de punkter i lagförslaget som tagits upp i de olika motionerna återkommer utskottet. Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi70 i aktuell del.

Utskottet övergår därefter till att behandla frågan om *avstående från semesterledighet* med undantag för delfrågan om underrättande av arbetstagarorganisation. Utskottets behandling i denna del motsvarar 3 § första och andra stycket, 4 och 5 §§ i lagförslaget.

I Fi65 (yrkande 8) av vänsterpartiet kommunisterna yrkas avslag på propositionen vad gäller avstående av betald semesterledighet. Vpk anför att förslaget innebär en oerhört allvarlig försvagning av det sociala skyddet för arbetstagarna. Enligt motionärerna kommer arbetstagaren ofta att känna sig tvingad att acceptera ett förslag från arbetsgivaren att avstå från semester för att undvika att stöta sig med denne.

Moderata samlingspartiet, folkpartiet och centern biträder principen i lagförslaget vad gäller möjligheten att avstå från semester och i stället få ut mera i lön.

Det nu föreliggande lagförslaget anser utskottet för sin del vara en adekvat åtgärd med hänsyn till behovet att öka tillgången på arbetskraft. Utskottet ser positivt på den i propositionen aviserade utvärderingen angående effekterna på arbetskraftsutbudet och vilka grupper av arbetstagare som utnyttjat möjligheten att avstå från semesterledighet. Självfallet anser utskottet att arbetstagaren skall kunna ta ut sin lagstadgade semester utan att arbetsgivarens eventuella missnöje kommer till uttryck. Den kommande utvärderingen bör enligt utskottet innefatta frågan om hur arbetstagarens önskemål om att trots allt ta ut semester bemöts av arbetsgivaren.

Med hänvisning till vad som anförts vill utskottet för sin del förorda att riksdagen antar lagförslaget i den behandlade delen och avslår motion Fi65 (vpk).

Härefter övergår utskottet till delfrågan om *underrättande av arbetstagarorganisation*, vilket motsvarar 3 § tredje stycket i lagförslaget.

Enligt propositionens förslag skall en arbetsgivare som är bunden av kollektivavtal, innan han träffar överenskommelse, underrätta den lokala arbetstagarorganisationen om den förestående överenskommelsen.

Centern yrkar i motion Fi73 (yrkande 15) avslag på detta förslag i propositionen. Enligt centern är riskerna små för att arbetsgivarna skall missbruka denna möjlighet, och ett sådant krav upplevs som onödigt byråkratiskt.

I motion Fi65 (yrkande 9) begär vpk — i den mån riksdagen antar förslaget om avstående av betald semesterledighet — att central arbetstagarorganisation skall godkänna överenskommelse om sådant avstående för att överenskommelsen skall bli giltig.

I den avvägning mellan olika synpunkter på överenskommelsen mellan arbetsgivare och arbetstagare, vilka också har kommit till uttryck i motionerna, anser utskottet i likhet med propositionen att det bör räcka att arbetsgivaren, innan en överenskommelse träffas, underrättar den berörda lokala arbetstagarorganisationen. En sådan underrättelseskyldighet kan bidra till att frågan om avstående av semesterledighet övervägs noga och att arbetstagaren kan få erforderligt stöd från sin fackliga organisation. Enligt utskottets uppfattning är den föreslagna ordningen att föredra jämfört med andra alternativ när det

gäller smidighet och snabbhet i hanteringen. Utskottet förordar därför propositionens förslag på denna punkt och avstyrker motionerna Fi65 (vpk) och Fi73 (c) i motsvarande delar. Den aktuella bestämmelsen i 3 § tredje stycket bör således antas av riksdagen.

Utskottet kommer nu att behandla regeringsförslaget om *förlängd rätt att spara semesterledighet* (6 § i lagförslaget).

Folkpartiet i motion Fi68 (yrkande 6) anför inga invändningar mot förslaget eftersom man gör bedömningen att åtgärderna är nödvändiga för att stimulera arbetsutbudet. Partiet säger sig under lång tid ha verkat för sparande av semester utan begränsning i tid. Sparad semester skall enligt folkpartiet kunna utnyttjas flexibelt, t.ex. till sabbatsår eller till förkortning av arbetstiden. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett mera genomarbetat förslag om nya regler för såväl semester som arbetstid. Sådana förslag bör syfta till att tillgodose kravet på flexibilitet i arbetslivet och valfrihet för individerna.

Beträffande motionskravet om nya regler för såväl semester som arbetstid vill utskottet hänvisa till vad som anføres i propositionen. Remissbehandlingen av semester- och arbetstidskommittéernas betänkanden har nyligen avslutats. Därutöver har frågan om betalningsansvaret för semester vid semesterlöngrundande frånvaro aktualiserats genom bl.a. utskottets betänkande AU21 under innevarande riksmöte. Dessa frågor bereds för närvarande i regeringskansliet.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag på denna punkt och avstyrker motion Fi68 i motsvarande del. Riksdagen bör anta lagförslaget i den behandlade delen.

Vikten av ökade möjligheter för ett *flexibelt uttag av arbetstid och semester* tas upp av centern i Fi73 (yrkande 14). I motionen anføres att del av semester bör kunna läggas ut mera flexibelt, t.ex. genom kortad daglig arbetstid eller kortad veckoarbetstid.

Utskottet har tidigare under innevarande riksmöte (AU10 s. 6) anfört följande i denna fråga.

I propositionen nämns nämligen att möjligheten att använda den femte och sjätte semesterveckan för att förkorta veckoarbetstiden kan komma att övervägas i samband med lagstiftningen för de senare etapperna i semesterreformen. Utskottet anser det vara av intresse att denna fråga övervägs liksom möjligheterna till flexibilitet i arbetstidsuttaget.

Utskottet vidhåller denna uppfattning och vill tillägga att det föreliggande förslaget — trots den relativt kortvariga perioden — ger tillfälle att utvärdera möjligheten till flexibilitet just på denna del av arbetstidsområdet.

Med hänsyn till det beredningsarbete som nu pågår inom regeringskansliet och till vad som i övrigt anförts påkallar motion Fi73 i aktuell del ingen riksdagens åtgärd.

Utskottet övergår här efter till frågan om *permanentning av de nya reglerna i semesterlagen*.

Moderata samlingspartiet anför i motion Fi66 (yrkande 18) att regeringens förslag är ett steg i rätt riktning mot en ökning av området för individuella avtal mellan den enskilda arbetstagaren och arbetsgivaren. Motionärerna delar dock inte uppfattningen att den föreslagna

lagen till avvikelse från vissa bestämmelser i semesterlagen skall vara giltig endast t.o.m. mars 1992. Ändringarna bör inarbetas i semesterlagen.

1989/90:FiU40
Bilaga 4

Som utskottet tidigare anfört är de omständigheter som nu råder på arbetsmarknaden ett tillräckligt skäl att acceptera vissa avvikelser från semesterlagen, bl.a. principen att betald semesterledighet alltid skall läggas ut. Utskottet anser dock i likhet med propositionen att den föreslagna lagen bör vara en tillfällig åtgärd, motiverad av tillfälliga svårigheter i form av arbetskraftsbrist. Utskottet vill därmed avvisa den uppfattning som kommer till uttryck i motion Fi66 angående en permanentning av dessa regler i semesterlagen, och motion Fi66 avstyrks därför i motsvarande del.

Återstående delar av lagförslaget — i den mån det inte behandlats i det föregående — lämnas utan erinran av utskottet.

Vidare föreslår regeringen ett nytt *anslag, A 5, Information om semesterfrågor*. För att de föreslagna förändringarna i semesterreglerna skall bli allmänt kända föreslås i propositionen att särskilda medel avsätts till en informationskampanj. Den skall rikta sig till alla hushåll och dels belysa de ekonomiska effekterna av små förskjutningar i semesteruttagen, dels informera om vilka regler som gäller. Engångsvis beräknas 5 milj. kr. för detta ändamål.

I motionerna Fi67 (yrkande 1) av moderata samlingspartiet, Fi68 (yrkande 7) av folkpartiet, Fi73 (yrkande 10) av centern och Fi70 (yrkande 14) av miljöpartiet de gröna yrkas avslag på regeringens förslag i denna del. I motionerna Fi67 och Fi68 anförs att arbetsgivarerna och de fackliga organisationerna bör stå för denna information. I motion Fi73 anförs att en sådan informationskampanj till hushållen bör kunna ske inom ramen för redan anvisade medel för utredningar och information. I motion Fi70 är avslagsyrkandet en konsekvens av att miljöpartiet avvisar regeringens lagförslag.

Med hänsyn till att utskottet i det föregående tillstyrkt regeringsförslagen om avvikelser från vissa bestämmelser i semesterlagen anser utskottet att det föreslagna beloppet för en informationskampanj är rimligt och bör godkännas. De behandlade motionerna avstyrks i motsvarande delar.

Stockholm den 17 maj 1990

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Marianne Ståhlberg (s), Anders G Högmark (m), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c), Karl-Erik Persson (vpk), Anna Horn af Rantzien (mp), Monica Öhman (s), Eivor Husing (s), Gunilla Andersson (s) och Kjell Ericsson (c).

1. Arbetsmarknadspolitikens förutsättningar och inriktning

Sonja Rembo, Anders G Högmark och Mona Saint Cyr (alla m) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadspolitikens förutsättningar och inriktning som börjar med "Dagens arbetsmarknad" och slutar med "behandlade delarna" bort ha följande lydelse:

Regeringens arbetsmarknadsbudget uppgår till 25 miljarder kronor trots högkonjunktur och ett i Sverige gott arbetsmarknadsläge. Sjukfrånvaron och annan frånvaro är omfattande. En betydande utslagning från arbetslivet döljs av socialförsäkringen. Grupper som handikappade, invandrare och ungdomar har ofta svårt att finna arbete i den rådande högkonjunkturen.

En viktig orsak till problemen är att flera decennier av solidarisk lönepolitik har lett till lönenivellering. Denna lönepolitik har misslyckats, och regeringen står handfallen inför problemen. Dagens arbetsmarknad kräver en mer differentierad och marknadsanpassad lönepolitik och att man kommer till rätta med förhandlingsförhållandena som på olika avtalsområden har blivit närmast kaotiska. Till frågan om den bristande respekten för ingångna avtal återkommer utskottet i det följande.

I propositionen har regeringen visat ett nyvunnet utbudsekonomiskt intresse. Detta tar sig till stor del uttryck i en ambition att med olika interventionistiska grepp detaljstyra utvecklingen i arbetslivet. Men det är allmänna ekonomisk-politiska åtgärder som krävs för att skapa balans på arbetsmarknaden. De grundläggande problemen kan aldrig lösas med arbetsmarknads- eller regionalpolitik. Arbetsmarknadspolitik skall vara ett slags smörjmedel genom att medverka till att arbetslösa får nya arbeten och till att lediga arbeten besätts. Den skall hjälpa dem som har svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden till den utbildning och de förutsättningar som krävs i övrigt. Däremot är det inte en uppgift för statsmakterna och arbetsmarknadsbyråkratin att kontrollera och styra allt som händer på arbetsmarknaden och i arbetslivet.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion Fi66 (m) i aktuella delar har anfört bör delges regeringen. Motionerna Fi70 (mp) och Fi73 (c) avstyrks i den mån de inte tillgodosetts med de ovan gjorda uttalandena.

2. Arbetsmarknadspolitikens förutsättningar och inriktning

Kersti Johansson och Kjell Ericsson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadspolitikens förutsättningar och inriktning som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Samhället måste ha en god arbetsmarknadspolitisk beredskap för att möta konjunkturnedgångar och de krav som strukturförändringar inom näringslivet ställer. Målsättningen att alla skall beredas arbete måste ligga fast. Det är från denna utgångspunkt viktigt att bredda och differentiera de lokala arbetsmarknaderna i olika delar av Sverige, så att människorna har valmöjligheter. Tillgången på arbete eller utbildning är en väsentlig förutsättning för andra levnadsvillkor och styr möjligheterna att nå en positiv samhällsutveckling.

Den förda ekonomiska politiken har varit starkt koncentrationsdrivande och har kraftigt förstärkt de regionala obalanserna med alltmer accentuerade problem både i avfolkningsbygder och inflyttningssorter som följd. I expansionsorter har uppstått en överhettad arbetsmarknad med löneglidning och inflation. I andra områden råder långsammare tillväxt, stagnation eller rent av recession. Sammanfattningsvis har regeringspolitiken gynnat storföretag och expansiva områden på småföretagens och på de regionalt utsatta områdenas bekostnad.

Med tillstyrkan av motion Fi73 (c) i här redovisad del föreslår utskottet att vad ovan anförts om arbetsmarknadspolitikens förutsättningar och inriktning ges regeringen till känna.

3. Arbetsmarknadspolitikens inriktning och förutsättningar

Anna Horn af Rantzen (mp) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadspolitikens förutsättningar och inriktning som börjar med "Den problematik" och slutar med "behandlade delarna" bort ha följande lydelse:

Miljöpartiet de gröna framhåller i motion Fi70 att ökad arbetstillfredsställelse bl.a. innebär att vi kan påverka vårt arbete och dess inriktning, att vi kan se resultat av våra ansträngningar, att arbetet som helhet blir begripligt. Det skulle med all säkerhet minska stress på arbetsplatserna och därmed minska frånvaron och öka produktiviteten.

En viktig orsak till hög frånvaro bland ungdomar är att de med sin genomsnittligt höga utbildning har stora förväntningar på meningsfulla arbeten med hög arbetstillfredsställelse, som sviks i de ofta enahanda och monotona arbeten som de erbjuds.

Arbetsledningarna inom såväl det privata näringslivet som den offentliga sektorn måste beakta dessa frågor på ett helt annat sätt än tidigare. Här finns en utomordentligt viktig mänsklig potential som nu ligger i träda. Dessutom är det samhällsekonomiskt orimligt och ineffektivt att investera i utbildning och förhoppningar som inte kan infrias.

Utskottet ansluter sig till de ovan återgivna synpunkterna och föreslår i enlighet med yrkandet i motion Fi70 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som nu anförts om arbetstillfredsställelse och möjligheter att ge ungdomar arbeten i paritet med deras kunskaper.

Beträffande de i motionerna Fi66 (m) och Fi73 (c) framställda yrkandena om arbetsmarknadspolitikens inriktning föreslås inte någon åtgärd, i den mån de inte kan anses besvarade med de här gjorda uttalandena.

1989/90:FiU40
Bilaga 4

5. Förhandlingsregler och strejkskadestånd

Sonja Rembo, Anders G Högmark och Mona Saint Cyr (alla m) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Förhandlingsregler och strejkskadestånd som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Ingångna avtal på arbetsmarknaden måste respekteras. Den omfattning de olovliga konflikterna har fått visar att nuvarande sanktioner är klart otillräckliga. De skadestånd som kan dömas ut bör höjas till 5 000 kr., dvs. det belopp som regeringen föreslog i proposition 1989/90:114 om allmänt lönestopp. Det bör uppdras åt regeringen att snarast återkomma till riksdagen med förslag till ändring av gällande lagreglering, dvs. 60 § medbestämmandelagen. Denna lagstiftningsåtgärd kan vidtas utan föregående utredningsarbete.

Med denna tillstyrkan av yrkandet i motion Fi66 (m) tillgodoses i sak även yrkandet i fp-motionen Fi68 om att 200-kronorsregeln skall utgå ur medbestämmandelagen. Yrkandet i motion Fi73 (c) behöver med hänsyn till vad som nu anförts inte föranleda någon åtgärd. Yrkandet i vpk-motionen Fi65 avstyrks.

5. Förhandlingsregler och strejkskadestånd

Elver Jonsson (fp), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Förhandlingsregler och strejkskadestånd som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Fi68 (fp) att den s.k. 200-kronorsregeln i medbestämmandelagen kan upphävas utan att föregås av något utredningsarbete. Regeringen bör omgående lägga fram förslag till en sådan lagändring. Med en sådan lagstiftningsåtgärd tillgodoses syftet med den lagändring som föreslås i motion Fi66 (m). Yrkandet i motion Fi65 (vpk) avstyrks.

I den i propositionen anmälda utredningen om spelreglerna på arbetsmarknaden bör det vara angeläget att komma in på de störningar på arbetsmarknaden som påtalats i motion Fi73 (c). Vad utskottet anført bör regeringen underrättas om.

6. Förhandlingsregler och strejkskadestånd

Karl-Erik Persson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Förhandlingsregler och strejkskadestånd som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

I propositionen upplyser arbetsmarknadsministern att en särskild utredare tillsätts med uppgift, som det heter, att söka förbättra spelreg-

lerna på arbetsmarknaden. De tilltänkta förbättringarna består bl.a. i att strejkböterna skall höjas och förhandlingsverksamheten få en starkare statlig styrning. Liksom vpk kan utskottet inte ställa sig bakom utredningsuppdraget. Det är i stället skattesystem och samhällets fördelningspolitik som måste revideras. De arbetandes fackliga organisationer måste få ökade demokratiska rättigheter på arbetsplatserna att hävda medlemmarnas intressen. Först när ett sådant läge har inträtt kan det bli jämbördiga förhandlingar på arbetsmarknaden med resultat att man får avtal som är rimliga och rättvisa och därmed kommer att respekteras.

Med tillstyrkan av vpk-motionen Fi65 i nu refererad del föreslår utskottet att riksdagen ger sin anslutning till vad ovan anförts och i ett uttalande ger regeringen detta till känna.

7. Deltidsarbetslöshet

Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Kersti Johansson (c), Anna Horn af Rantzien (mp) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Deltidsarbetslöshet som börjar med "Deltidsarbetslösheten behandlades" och slutar med "aktuella delen" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med motion Fi73 (c) framhålla vikten av en flexibel arbetstid och vikten av att arbetstiden så långt möjligt anpassas efter den enskildes behov. Utskottet anser att staten självklart bör respektera även dem som önskar deltidsarbete. För dem som önskar heltidsarbete bör målsättningen också vara heltidsarbete. Av ekonomiska och sociala skäl är det särskilt angeläget att samhällets insatser inriktas mot att bereda de unga nytillträdande på arbetsmarknaden heltidstjänster. Utskottet vill dock stryka under att kommuner och landsting måste få sådana ekonomiska förutsättningar att de kan motsvara berättigade krav på heltidstjänster. Att som regeringen gör hota med tvingande lagregler är ingen lösning på detta problem. Vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion Fi73 (yrkande 9) bör ges regeringen till känna.

8. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Sonja Rembo, Anders G Högmark och Mona Saint Cyr (alla m) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till medelsberäkningen i motion Fi67 (m). Med hänvisning till att utskottet anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett samlat förslag till hur flyktingar och invandrare på ett bättre sätt än i dag skall kunna komma in på arbetsmarknaden, är någon extra medelsanvisning nu för arbetsförmedlingens flyktinginsatser inte erforderlig. Vidare anser utskottet att arbetsmarknadsverkets kostnader för den utökade verksamheten med jobb-klubbar bör rymmas inom ramen för ordinarie anslag. Med avstyrkande av dessa punkter i propositionens anslagsframställning liksom av motsvarande

yrkanden i motionerna Fi68 (fp) och Fi73 (c) föreslår utskottet således att anslaget tillförs ytterligare 15 milj.kr. för den terminalanskaffning regeringen har föreslagit.

1989/90:FiU40
Bilaga 4

9. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till folkpartiets uppfattning om behovet av ytterligare medel till förvaltningskostnaderna, dvs. att 45 milj.kr. bör anvisas för försöken med jobb-klubbar m.m. och anskaffning av terminaler. Yrkandena i motionerna Fi67 (m) och Fi73 (c) avstyrks i den mån de inte tillgodoses med vad nu föreslagits.

10. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Kersti Johansson och Kjell Ericsson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget i motion Fi73 (c) om att anslaget till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader förstärks med 40 milj.kr. Beloppet avser verksamheten med jobb-klubbar och ökade insatser från arbetsförmedlingens sida för flyktingar och invandrare. När det gäller jobb-klubbarna och andra jobbsökaraktiviteter bör den nu aktuella medelstillelningen, såsom anförs i motionen, i första hand komma de län till godo som har lägst sysselsättningsgrad och störst arbetslöshet. Yrkandena i motionerna Fi67 (m) och Fi68 (fp) avstyrks i den mån de inte tillgodoses med vad nu anförts.

11. Insatser för flyktingar och invandrare

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c), Anna Horn af Rantzien (mp) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader som börjar med "Det bör" och slutar med "Fi73 (fp)" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna anser utskottet att de ansvariga myndigheterna inom ramen för de ekonomiska resurser statsmakterna ställer till deras förfogande måste intensifiera sina ansträngningar för att hjälpa människor på flyktningförläggningarna att snabbare komma ut i arbete. Arbetsförmedlingarna bör dock få friare händer att disponera anvisade medel och i större utsträckning söka otraditionella metoder.

Regelsystemet får inte utgöra hinder för en snabb arbetsplacering. Det är nödvändigt att man redan på förläggningarna inventerar flyktningarnas utbildningsbakgrund och erfarenheter, så att de snarast möjligt kan få arbete, alternativt hjälp med kompletterande utbildning.

Arbetsgivarna har också sitt ansvar att ta i samband med aktuella arbetsplaceringar. Den grupp invandrare som fått sin utbildning i hemlandet möter ofta tvivel om användbarheten av denna utbildning. Sådana invandrare behöver hjälp att höja sin trovärdighet inför presumtiva arbetsgivare.

En nyckel till inträde på den svenska arbetsmarknaden är goda kunskaper i svenska språket. Det är därför viktigt att invandrarna lär sig svenska. De grupper, t.ex. utländska akademiker, som behöver särskild språkutbildning bör kunna få hjälp här till av arbetsmarknadsmyndigheterna. Även provanställning bör kunna komma i fråga, liksom möjligheter att genom objektiva tester visa sina kunskaper.

De invandrare som inte fått arbete redan under förläggningsvistelsen bör efter kommunplaceringen få hjälp att välja olika alternativ, t.ex. en kombination av arbete och svenskundervisning.

Utskottet konstaterar slutligen att medan landet har arbetskraftsbrist och fortsatt högkonjunktur sitter flera tusen människor utan arbete på våra mottagnings- och flyktingförläggningar. Till detta kommer den nedbrytande effekt det har på den enskilde att månad efter månad gå sysslolös. Detta är en oacceptabel situation som måste ändras.

Vad utskottet med tillstyrkan av motionerna Fi67 (m), Fi68 (fp) och Fi73 (c) i aktuella delar anfört om möjligheterna att underlätta för invandrare att komma in på arbetsmarknaden bör ges regeringen till känna.

12. Kompetensutveckling

Sonja Rembo, Anders G Högmark och Mona Saint Cyr (alla m) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsutbildning som börjar med "Som påpekas" och slutar med "medelstora företag" bort ha följande lydelse:

Den kompetensutveckling det här är fråga om är att se som en intern företagsutbildning. Sådan utbildning hör till arbetsgivarens ansvar och bör bekostas av denne. Det föreslagna statsbidraget avstyrks därför i enlighet med förslaget i yrkandet i motion Fi67 (m). Som en följd härav avstyrks även yrkandet i motion Fi68 (fp).

13. Kompetensutveckling

Elver Jonsson (fp), Charlotte Branting (fp) och Anna Horn af Rantzien (mp) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsutbildning som börjar med "Som påpekas" och slutar med "medelstora företag" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder regeringsförslaget att försök påbörjas med kompetensutveckling av anställda. Såsom föreslås i motion Fi68 (fp) bör försöksverksamheten särskilt inriktas på små och medelstora företag utan egna resurser för personalutbildning. Vad utskottet anfört med anledning av propositionen i denna del bör godkännas av riksdagen.

14. Stimulansbidrag

1989/90:FiU40

Bilaga 4

Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m) Mona Saint Cyr (m), Kersti Johansson (c) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsutbildning som börjar med "Likaså tillstyrker" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Intresset för branschmässig utbildning bör stimuleras av branscherna själva, inte genom statliga stimulansbidrag. Regeringsförslaget bör avslås, såsom yrkas i kommittémotionerna Fi67 (m) och Fi73 (c).

15. Anslag till arbetsmarknadsutbildning

Sonja Rembo, Anders G Högmark och Mona Saint Cyr (alla m) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsutbildning som börjar med "De i" och slutar med "105 milj.kr." bort ha följande lydelse:

Vid bifall till utskottets avstyrkande av det föreslagna stödet till kompetensutveckling av anställda bortfaller behovet av det belopp om 20 milj.kr. som regeringen har begärt. De ytterligare 85 milj.kr. som ingår i regeringens anslagsframställning i denna del motiveras i propositionen med hänvisning till ökade lönekostnader och liknande allmänna kostnadsfördyringar. För att möta de ökade kostnaderna bör arbetsmarknadsverket i första hand pröva att upphandla utbildning från andra utbildningsanordnare än AMU-gruppen. Så har hittills skett endast i liten omfattning. I likhet med motion Fi67 (m) anser utskottet av här angivna skäl att regeringens begäran om en anslagsökning med sammanlagt 105 milj.kr. bör avslås av riksdagen. Motion Fi68 (fp) avstyrks i motsvarande del.

16. Anslag till arbetsmarknadsutbildning

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsutbildning som börjar med "De i" och slutar med "105 milj.kr." bort ha följande lydelse:

Den försöksverksamhet med kompetensutveckling som nyss tillstyrkts bör såsom anförs i motion Fi68 (fp) bekostas av tillgängliga medel på anslaget, dvs. utan den anslagsförstärkning med 20 milj.kr. som regeringen har begärt. Däremot bör anslaget på grund av allmänna kostnadsfördyringar tillföras ytterligare 85 milj.kr. i enlighet med regeringsförslaget. Motion Fi67 (m) avstyrks i motsvarande del.

17. Anslag till utbildningsbidrag m.m.

Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Kersti Johansson (c) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadsutbildning som börjar med "Vidare föreslår" och slutar med "30 milj.kr." bort ha följande lydelse:

I enlighet med avstyrkandet av stimulansbidraget för utbildning i yrken inom verkstadsindustrin som regeringen har föreslagit avstyrker utskottet även den begärda förstärkningen med 30 milj.kr. av anslaget Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag. Propositionen bör alltså avslås på denna punkt.

18. Allmän arbetslöshetsförsäkring

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c), Anna Horn af Rantzien (m) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetslöshetsförsäkring som börjar med "Liknande förslag" och slutar med "föreliggande yrkandet" bort ha följande lydelse:

Det svenska systemet för arbetslöshetsförsäkring skiljer sig från vad som gäller i de flesta andra OECD-länder på två viktiga punkter. Försäkringen är inte obligatorisk och omfattar således bara en del av de aktiva på arbetsmarknaden. Försäkringen är dessutom direkt kopplad till de fackliga organisationerna.

Utskottet biträder yrkandet i motion Fi66 att regeringen skall skyndsamt utreda och framlägga förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring. För utredningens arbete bör gälla följande utgångspunkter.

Det nuvarande systemet är klart otillfredsställande. Närmare en tredjedel av de arbetssökande hos arbetsförmedlingarna har inte någon rätt alls till ersättning, och en del sökande har enbart rätt till kontant arbetsmarknadsstöd. Försäkringen fyller inte de krav som i dag bör ställas på socialt skydd. En socialförsäkring som praktiskt taget helt finansieras med allmänna medel bör komma alla till del på likvärdiga villkor.

En allmän arbetslöshetsförsäkring bör vara obligatorisk och omfatta alla förvärvsarbetande, såväl löntagare som företagare. Försäkringen bör ge ett rimligt grundskydd vid arbetslöshet med möjlighet till påbyggnad genom frivilliga tilläggsförsäkringar. Vid utredningen bör ingående prövas om den nuvarande kopplingen av arbetslöshetsförsäkringen till de fackliga organisationernas administration skall bestå.

Utredningen bör vara parlamentariskt sammansatt.

Det ovan anförda bör delges regeringen.

19. Ökad egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen

Karl-Erik Persson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetslöshetsförsäkringen som lyder "Utskottet avstyrker yrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder yrkandet.

Om detta bör regeringen underrättas.

20. Sysselsättningsskapande åtgärder

1989/90:FiU40

Bilaga 4

Kersti Johansson och Kjell Ericsson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Sysselsättningsskapande åtgärder som börjar med "Utskottet godtar" och slutar med "behandlade delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar centerens uppfattning att man bör behålla den möjlighet som funnits under lång tid att vid behov lägga ut statliga och kommunala industribeställningar för att mildra verkningarna av driftinskränkningar för de anställda. De 45 milj.kr. som regeringen anser att anslaget kan reduceras med bör få användas för ändamålet. Utskottet anser således att riksdagen i enlighet med yrkandena i motion Fi73 (c) bör avslå propositionen i vad avser förslagen att avskaffa stödformen industribeställningar och minska anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder med 45 milj.kr.

21. Arbetsmiljöavgiften

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m) och Charlotte Branting (fp) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmiljöavgiften som börjar med "Ett tidigare" och slutar med "motion Fi66" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Fi66 att uttaget av arbetsmiljöavgiften bör upphöra fr.o.m. den 1 juli i år. Riksdagen föreslås alltså anta följande lagförslag:

Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1989:484) om arbetsmiljöavgift.

Härigenom föreskrivs att lagen (1989:484) om arbetsmiljöavgift skall upphöra att gälla den 30 juni 1990.

22. Flexibla lönebidrag

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c), Anna Horn af Rantzien (m) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Flexibla lönebidrag som börjar med "Utskottet avstyrkte" och slutar med "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder förslagen i motionerna Fi67 (m), Fi68 (fp) och Fi73 (c) att försöken med flexibla lönebidrag inte begränsas på det sätt regeringen har föreslagit utan vidgas att nästa budgetår omfatta hela landet. Den utvidgade verksamheten bör då bedrivas efter de linjer den har i dag. Med behållande av den gällande regelkonstruktionen kan verksamheten hållas inom de ekonomiska ramar som är fastställda för lönebidragen. Med den vidgade verksamhet som nu förordats kommer det att finnas samma möjligheter att variera bidragen i samtliga län. Vidare blir det möjligt att få ett utökat erfarenhetsmaterial att bygga på vid utformningen av det nya och handikappanpassade lönebidrag som utskottet tidigare i vår har uttalat sig för.

Riksdagen föreslås att med avslag på propositionen i motsvarande del godkänna vad utskottet med anledning av motionerna Fi67, Fi68 och Fi73 i de aktuella delarna har anfört om att utvidga försöksverksamheten med flexibelt lönebidrag i ytterligare län.

1989/90:FiU40
Bilaga 4

23. Samhall

Elver Jonsson (fp), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c), Karl-Erik Persson (vpk) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Samhall som börjar med "Motionsyrkandet överensstämmer" och slutar med "motion Fi68" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det positivt att närvarosituationen bland de arbetshandikappade på Samhall har förbättrats. Samtidigt innebär detta att företagsgruppens möjlighet till nyrekrytering minskar. Utskottet instämmer med motion Fi68 (yrkande 9) att det är angeläget att antalet arbetstillfällen inom Samhallföretagen behöver utökas, bl.a. med hänsyn till de svårt arbetshandikappades behov. Bristerna när det gäller sysselsättning för denna grupp framgår klart av den kartläggning som nyligen presenterats av 1989 års handikapputredning. Mot bakgrund av dessa nya förutsättningar anser utskottet att antalet arbetstimmar inom Samhallföretagen bör få öka med 0,6 milj.kr. och att anslaget på grund härav höjs med 55 milj.kr.

24. Avslag på propositionen vad gäller vissa avvikelser från semesterlagen

Anna Horn af Rantzien (mp) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vissa avvikelser från semesterlagen som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadsutskottet biträder den mening som framförs i motion Fi70 (mp) att propositionens förslag om tillfälliga avvikelser i semesterlagen bör avslås av riksdagen. Att regeringen först föreslår förlängd semester och sedan upphäver effekten av denna genom ett tillfälligt förslag att man skall kunna arbeta på del av semestern anser utskottet vara motstridigt och ägnat att skapa förvirring. Beträffande semestersparande finns det regler som möjliggör flexibilitet redan i dag. Utskottet avvisar därför regeringens lagförslag i dess helhet. Motion Fi70 (yrkande 13) tillstyrks därmed.

25. Avstående från semesterledighet m.m.

Karl-Erik Persson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vissa avvikelser från semesterlagen som börjar med "Det nu" och slutar med "motion Fi65 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att semesterlagstiftningen utgör en del av den sociala skyddslagstiftningen på arbetsmarknaden. Förslaget om rätt för arbetstagaren att komma överens med arbetsgivaren om att avstå från att ta ut semesterledighet för tid överstigande 20 dagar per år och ändå få semesterersättning innebär en oerhört allvarlig försvagning av det

sociala skyddet för arbetstagarna. Självklart kommer det mycket ofta att inträffa att arbetstagaren känner sig tvingad att acceptera ett förslag från arbetsgivaren att avstå från semester för att undvika att stöta sig med denne. Det sagda innebär att utskottet tillstyrker motion Fi65 (yrkande 8) och avvisar propositionens förslag i denna del. I enlighet härmed bör 3 § första och andra stycket samt 4 och 5 §§ utgå ur lagförslaget.

Av detta följer att vissa övriga justeringar bör göras i lagförslaget i fråga om underrubrik och numrering av paragrafer.

26. Underrättande av arbetstagarorganisation

Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Kersti Johansson (c), Anna Horn af Rantzien (mp) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vissa avvikelser från semesterlagen som börjar med "I den avvägning" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tagit ställning för att arbetstagarna skall kunna avstå från viss del av semesterledigheten efter överenskomme med arbetsgivaren. Enligt utskottets mening finns det dock inte någon anledning — såsom föreslagits i propositionen — att den fackliga organisationen skall underrättas. Detta krav innebär en onödigt byråkratisk handläggning samtidigt som riskerna är små att arbetsgivarna skall missbruka systemet. Utskottet tillstyrker därför motion Fi73 (yrkande 15) i denna fråga och anser att lagförslaget ej bör antas av riksdagen i denna del. Detta innebär att 3 § tredje stycket bör utgå ur lagförslaget. Utskottet har inte någon förståelse för synpunkterna i motion Fi65 (yrkande 9), vilka skulle innebära ytterligare tidskrävande byråkratiska rutiner, varför denna motion avstyrks i motsvarande del.

27. Underrättande av arbetstagarorganisation

Karl-Erik Persson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vissa avvikelser från semesterlagen som börjar med "I den avvägning" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Om riksdagen beslutar införa nya regler om avstående av semester anser utskottet att det är rimligt utifrån synpunkter på det sociala skyddet för arbetstagarna att överenskommelsen — för att bli giltig — skall godkännas av central arbetstagarorganisation. Regeringen bör på denna punkt skyndsamt återkomma till riksdagen med ett nytt lagförslag. Av det sagda följer att utskottet inte kan acceptera de synpunkter som kommer till uttryck i motion Fi73 (yrkande 15). Motion Fi65 (yrkande 9) tillstyrks därmed.

28. Förlängd rätt att spara semesterledighet

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vissa avvikelser från semesterlagen som börjar med "Beträffande motionskravet" och slutar med "behandlade delen" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är de nu föreslagna reglerna ett led i den mer omfattande reformering av semester- och arbetstidslagstiftningen, som krävs för att tillgodose kraven på flexibilitet i arbetslivet och valfrihet för individerna. Utskottet ställer sig därför bakom kravet i motion Fi68 (yrkande 6) att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett mer genomarbetat och övergripande förslag om nya regler för såväl semester som arbetstid.

29. Flexibelt uttag av arbetstid och semester

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vissa avvikelser från semesterlagen som börjar med "Utskottet har" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del instämma med motion Fi73 (yrkande 14) att det finns behov av ökad flexibilitet när det gäller uttag av arbetstid och semester. Det är angeläget för livskvaliteten att människorna själva får större möjligheter att påverka planeringen av sin arbetstid med hänsyn till familjeförhållanden, ideellt arbete, studier etc. Även arbetsgivarna har utifrån sina utgångspunkter ett intresse av flexibla och individuella lösningar, inte minst mot bakgrunden av bristen på arbetskraft. Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motion Fi73 i aktuell del.

30. Permanentning av de nya reglerna i semesterlagen

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m) och Charlotte Branting (fp) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vissa avvikelser från semesterlagen som börjar med "Som utskottet" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de nya reglerna avseende möjlighet att avstå viss del av semesterledigheten samt liberalisering i fråga om sparande av semester är ett steg i rätt riktning mot individuella och flexibla lösningar. Dessa regler bör därför inte upphöra vid utgången av mars 1992. Enligt utskottets uppfattning bör ändringarna inarbetas i semesterlagen. Riksdagen bör därför hos regeringen begära förslag till ändringar i semesterlagen i enlighet med vad utskottet anför. På sikt bör regler som medger en hög grad av valfrihet och flexibilitet i fråga om den samlade arbetstidens längd och förläggning inrymmas i en ny reformerad arbetstidslagstiftning. Motion Fi66 (yrkande 18) tillstyrks således.

31. Anslag till information om semesterfrågor

1989/90:FiU40

Bilaga 4

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c), Anna Horn af Rantzien (mp) och Kjell Ericsson (c) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vissa avvikelser från semesterlagen som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Det finns enligt utskottets uppfattning inte något skäl att beträffande de nu föreslagna förändringarna i semesterreglerna använda anslagsmedel för en informationskampanj. Via massmedia, arbetsmarknadens parter och arbetsgivarna kommer informationen snabbt att spridas. Därutöver bör av riksdagen anvisade medel under tionde huvudtiteln till Utredningar m.m. kunna användas. Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motionerna Fi67 (yrkande 1), Fi68 (yrkande 7), Fi70 (yrkande 14) och Fi73 (yrkande 10). Propositionens förslag om anslag avvisas.

Särskilda yttranden

1. Avslag på propositionen vad gäller vissa avvikelser från semesterlagen

Sonja Rembo, Anders G Högmark och Mona Saint Cyr (alla m) anför:

Vi vill framhålla att moderata samlingspartiet — som framgår av betänkande AU10 — har motsatt sig en förlängning av den lagstadgade semestern med en sjätte vecka.

2. Avslag på propositionen vad gäller vissa avvikelser från semesterlagen

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anför:

Folkpartiet står fast vid uppfattningen att en obligatorisk lagstiftad sjätte semestervecka skulle minska flexibiliteten i arbetslivet och individernas valfrihet. Nu när riksdagen har beslutat om en förlängning med två dagar accepterar vi detta och begär att regeringen skall återkomma med ett mera övergripande förslag angående reglerna för semester och arbetstid.

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	1
<i>Inledning</i>	3
<i>Propositionen</i>	18
<i>Motionerna</i>	21
 <i>Utskottet</i>	 32
Den ekonomiska politiken	32
Den internationella utvecklingen	32
Utvecklingen i Sverige	36
De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken ..	40
Sambandet ekologi och ekonomisk politik	47
Tillfälligt höjd mervärdeskatt	48
Statsskuldspolitiken	50
Bemyndigande om statens upplåning	51
Penningpolitiken	52
Anknytning till EMS	54
Riksbankens oberoende	54
Sparande	55
Åldersgränsen för allemanssparande	55
Allemansfondernas utdelningsrätt	55
Allemansfonder och aktiefonder för icke börsno-	
terade bolag	56
Pensionssparande i bank	56
Startsparande för barn och ungdom	57
Löntagarfonder	57
Investeringskatten för vissa byggnadsarbeten	57
Arbetsmiljöavgift	58
Tillfälligt obligatoriskt sparande	59
Förlängd föräldraförsäkring	59
Bidrag till friskolor	60
Arbetsmarknadsfrågor	60
Arbetsmarknadspolitikens inriktning	61
Förhandlingsregler och strejkskdestånd	62
Deltidsarbetslöshet	63
Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader m.m.	64
Insatser för flyktingar och invandrare	65
Arbetsmarknadsutbildning	65
Arbetslöshetsförsäkring	66
Sysselsättningskapande åtgärder	66
Arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen	67
Flexibla lönebidrag	67
Samhall	68
Vissa avvikelser från semesterlagen	68
Uppskjutet uttag av pension	71

Budgetpolitiken	71	1989/90:FiU40
Budgetförslaget 1990/91	71	
Beräkningen av statsbudgetens inkomster	72	
Långtidsbudgeten	73	
Beräkningarna i långtidsbudgeten	75	
Oppositionspartiernas budgetalternativ	75	
De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken	76	
Täckning av merkostnader för löner och pensioner m.m.	77	
Finansfullmakten och årsbokslut för staten	77	
Statliga kreditgarantier	78	
Redovisning av rörliga krediter i statsbudgeten	79	
Kompensation till myndigheter och statsbidragsmottagare för breddad mervärdeskatt m.m. ..	79	
Utredning om de privata finansiella transaktionernas roll	80	
Kapitalbudget i statsbudgeten m.m.	80	
Samordnad låneförvaltning	81	
Lönekostnadspålägg för pensionärer	82	
Precisering av anslagsyrkanden i budgetpropositionen ..	83	
Hemställan	83	

Reservationer

1. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken (mom. 1 a och 1 b) (m)	93
2. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken (mom. 1 a och 1 b) (c)	99
3. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken (mom. 1 a och 1 b) (v)	106
4. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken (mom. 1 a och 1 b) (mp)	109
5. Inriktningen av den ekonomiska politiken på längre sikt (mom. 1 b) (fp)	112
6. Sambandet ekologi och ekonomisk politik (mom. 2) (c, v, mp)	114
7. Tillfälligt höjd mervärdeskatt (mom. 3) (m)	115
8. Tillfälligt höjd mervärdeskatt (mom. 3) (c)	116
9. Tillfälligt höjd mervärdeskatt (mom. 3) (v)	117
10. Tillfälligt höjd mervärdeskatt (mom. 3) (mp)	119
11. Statsskuldspolitiken (mom. 4) (m)	120
12. Bemyndigande om statlig upplåning (mom. 5) (m)	121
13. Penningpolitiken (mom. 6) (m)	122
14. Penningpolitiken (mom. 6) (c)	123
15. Penningpolitiken (mom. 6, motiveringen) (fp)	123
16. Anknytning till EMS (mom. 7) (m, fp)	124
17. Riksbankens oberoende (mom. 8) (m, fp)	125
18. Allemansfonder och aktiefonder för icke börsnoterade bolag (mom. 11) (c)	126
19. Pensionssparande i bank (mom. 12) (m)	127

20. Startsparande för barn och ungdom (mom. 13) (m)	127	1989/90:FiU40
21. Startsparande för barn och ungdom (mom. 13, motiveringen) (fp)	128	
22. Avskaffande av löntagarfonderna (mom. 14) (m, fp, c) . .	128	
23. Avskaffande av löntagarfonderna (mom. 14, motiveringen) (m, fp, c)	129	
24. Avskaffande av löntagarfonderna (mom. 14, motiveringen) (mp)	130	
25. Investeringskatten för vissa byggnadsarbeten (mom. 15) (m, fp)	130	
26. Arbetsmiljöavgiften (mom. 16) (m, fp)	131	
27. Tillfälligt obligatoriskt sparande (mom. 17) (m, fp)	132	
28. Tillfälligt obligatoriskt sparande (mom. 17) (mp)	132	
29. Förlängd föräldraförsäkring (mom. 18 a) (v, mp)	133	
30. Förlängd föräldraförsäkring (mom. 18 b) (mp)	134	
31. Förlängd föräldraförsäkring (mom. 18, motiveringen) (m, fp, c)	134	
32. Bidrag till friskolorna (mom. 19) (m, fp, mp)	135	
33. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20) (m)	135	
34. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20) (c)	136	
35. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20) (mp) . . .	137	
36. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20, motiveringen) (v)	138	
37. Förhandlingsregler och strejkskadestånd (mom. 21) (m) .	138	
38. Förhandlingsregler och strejkskadestånd (mom. 21) (fp, c)	139	
39. Förhandlingsregler och strejkskadestånd (mom. 21) (v) . .	139	
40. Deltidsarbetslöshet (mom. 22) (m, fp, c, mp)	140	
41. Anslag till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 23) (m)	141	
42. Anslag till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 23) (fp)	141	
43. Anslag till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 23) (c)	142	
44. Insatser för flyktingar och invandrare (mom. 25) (m, fp, c, mp)	143	
45. Kompetensutveckling (mom. 26) (m)	144	
46. Kompetensutveckling (mom. 26) (fp, mp)	144	
47. Anslag till arbetsmarknadsutbildning (mom. 27, villk.) (m)	145	
48. Anslag till arbetsmarknadsutbildning (mom. 27, villk.) (fp)	145	
49. Stimulansbidrag (mom. 28) (m, c, mp)	146	
50. Anslag till utbildningsbidrag m.m. (mom. 29, villk.) (m, c)	146	
51. Allmän arbetslöshetsförsäkring (mom. 30) (m, fp, c, mp)	147	
52. Allmän arbetslöshetsförsäkring (mom. 30, motiveringen) (v)	147	

53. Ökad egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen (mom. 31)	
(v)	148
54. Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 32) (c)	148
55. Flexibla lönebidrag (mom. 34) (m, fp, c, mp)	149
56. Samhall (mom. 35) (fp, c, v)	150
57. Avslag på propositionen vad gäller vissa avvikelser från semesterlagen (mom. 36) (mp)	150
58. Avstående från semesterledighet m.m. (mom. 37) (v)	151
59. Underrättande av arbetstagarorganisation (mom. 38)	
(m, fp, c, mp)	151
60. Underrättande av arbetstagarorganisation (mom. 38) (v) .	152
61. Förlängd rätt att spara semesterledighet (mom. 39) (fp) ..	152
62. Flexibelt uttag av arbetstid och semester (mom. 40)	
(m, fp, c)	153
63. Permanentning av de nya reglerna i semesterlagen	
(mom. 41) (m, fp)	153
64. Anslag till information om semesterfrågor (mom. 43)	
(m, fp, c, mp)	154
65. Anslag till information om semesterfrågor (mom. 43, villk.) (v)	155
66. Uppskjutet uttag av pension (mom. 44) (mp)	155
67. Höjd grundpension (mom. 45) (c)	156
68. Beräkningen av statsbudgetens inkomster (mom. 46)	
(m)	156
69. Beräkningarna i långtidsbudgeten (mom. 47) (m)	157
70. Beräkningarna i långtidsbudgeten (mom. 47, motiveringen) (m, fp)	158
71. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)	
(m)	159
72. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)	
(fp)	162
73. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)	
(c)	163
74. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)	
(v)	164
75. De allmänna riktlinjerna för budgetpolitiken (mom. 48)	
(mp)	167
76. Statliga kreditgarantier (mom. 53) (c)	168
77. Lönekostnadspålägg för pensionärer (mom. 59) (m, fp) .	169

Särskilda yttranden

1. Investeringskatten för vissa byggnadsarbeten (mom. 15)	
(c)	170
2. Bidrag till friskolorna (mom. 19) (c)	170
3. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 20) (fp)	170

Bilagor

1. I proposition 150 framlagda lagförslag	171
2. Skatteutskottets yttrande 1989/90:SkU5y	180

3. Socialförsäkringsutskottets yttrande 1989/90:SfU5y	190	1989/90:FiU40
4. Arbetsmarknadsutskottets yttrande 1989/90:AU4y	193	

